

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

**Dozorové pravomoci České obchodní inspekce a Státní
zemědělské a potravinářské inspekce**

Jarmila Matějčková

© 2012 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra práva
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Matějčková Jarmila

Provoz a ekonomika

Název práce

Dozorové pravomoci České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce

Anglický název

The oversight powers of the Czech Trade Inspection and the State Agriculture and Food Inspection Authority

Cíle práce

- Analýza platných právních předpisů upravujících dozorové pravomoci České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce v oblasti ochrany spotřebitele; vymezení hlavních nedostatků právní úpravy těchto pravomocí; návrhy de lege ferenda.
- Rozbor činnosti České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce.
- Zjištění úrovně informovanosti občanů ČR o dozorových pravomocích České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce pomocí dotazníkového šetření.

Metodika

analýza platné právní úpravy, výklad práva (jazykový, logický, systematický), komparativní metoda, metody dotazování, metody statistického zpracování dat, interpretace dat

Harmonogram zpracování

1. Vyhotovení zadání diplomové práce - do 30.6.2011
2. Vypracování teoretické části diplomové práce - do 31.1.2012
3. Vypracování praktické části diplomové práce - do 28.2.2012
4. Odevzdání diplomové práce - do 31.3.2012

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

Ochrana spotřebitele, právní předpisy, správní dozor, Česká obchodní inspekce, Státní zemědělská a potravinářská inspekce, dozorové pravomoci.

Doporučené zdroje informací

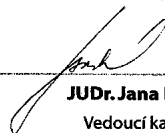
BOGUSZAK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A. Teorie práva. Praha: ASPI Publishing, 2003. ISBN 80-86395-74-X.
FIALA, J. Občanský zákoník: poznámkové vydání s judikaturou a literaturou (včetně věcného rejstříku): podle právního stavu k 1.3.2005. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-526-5.
HENRYCH D. a kol. Správní právo: obecná část. Praha: Beck, 2006. ISBN 80-7179-442-2.
HULVA, T. Právo ochrany spotřebitele pro nepravvníky. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-7357-172-2.
JEHLIČKA, O., KRATOCHVÍL, M., ŠVESTKA, J. Právní ochrana spotřebitele v České republice. Praha: Beck, 1999. ISBN 80-7179-097-0.
KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. Občanské právo hmotné 2. Díl třetí: Závazkové právo. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-7357-131-5.
SDRUŽENÍ OBRANY SPOTŘEBITELŮ: Ochrana spotřebitele v České republice a v Evropské unii. Praha: ENTRE .s.r.o., 2001.
SELUCKÁ, M. Ochrana spotřebitele v soukromém právu. Praha: Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-037-9.
TOMANČÁKOVÁ, B. Ochrana spotřebitele v praxi se vzory a příklady. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-695-2.
VEBER, J. a kol. Řízení jakosti a ochrana spotřebitele. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. ISBN 978-80-247-1782-1.
Zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, v platném znění
Zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění
Zákon č. 552/1991 Sb. o státní kontrole, v platném znění

Vedoucí práce

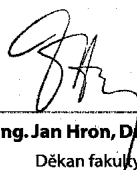
Mráčková Jitka, JUDr., CSc.

Termín odevzdání

březen 2012

JUDr. Jana Borská
Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, Dr.Sc., dr.h.c.
Děkan fakulty

V Praze dne 8.11.2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Dozorové pravomoci České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 25.11.2012

Jarmila Matějčková

Poděkování

Na tomto místě bych velmi ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce JUDr. Jitce Mráčkové, CSc. za odbornou pomoc, náměty a připomínky, které mi byly cenným vodítkem při zpracování této diplomové práce.

Dozorové pravomoci České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce

The oversight powers of the Czech Trade Inspection and the State Agriculture and Food Inspection Authority.

Souhrn

Diplomová práce se zaměřuje na dozorové pravomoci České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce, významných orgánů specializovaného správního dozoru v oblasti ochrany spotřebitele. Na základě rozboru platných právních předpisů upravujících dozorové pravomoci těchto dvou orgánů vymezuje práce hlavní nedostatky právní úpravy jejich pravomocí včetně návrhů de lege ferenda. Dalším přínosem práce je vymezení nedostatků provedením rozboru činností České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce a zhodnocení závěrů rozboru vzhledem k využití v praxi. Ke komplexnímu zajištění účinné ochrany spotřebitelů je nezbytný jejich aktivní přístup, proto práce zahrnuje také dotazníkové šetření úrovně informovanosti občanů o dozorových pravomocích České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce včetně návrhů na zlepšení.

Klíčová slova

Ochrana spotřebitele, právní předpisy, správní dozor, Česká obchodní inspekce, Státní zemědělská a potravinářská inspekce, dozorové pravomoci, inspektor.

Summary

This thesis focuses on the supervisory powers of the Czech Trade Inspection and the State Agricultural and Food Inspection, significant administrative supervisory bodies specialized in the field of consumer protection. Based on analysis of current legislation governing supervisory powers of these two bodies of work defines the main shortcomings of their powers legislation, including proposals de lege ferenda. Another benefit of this work is to identify the gaps analysis is the activities of the Czech Trade Inspection and the State Agricultural and Food Inspection and evaluation of the conclusions of analysis due to use in practice. Of the complex to ensure effective consumer protection is essential to their proactive approach, so work includes survey levels of public awareness of the supervisory powers of the Czech Trade Inspection and the State Agricultural and Food Inspection Authority, including suggestions for improvement.

Keywords

Consumer protection, legislation, administrative supervision, the Czech Trade Inspection, the State Agricultural and Food Inspection Authority, supervisory powers inspector.

Obsah

1 ÚVOD	11
2 CÍL PRÁCE A METODIKA	12
3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	14
3.1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA SPRÁVNÍHO DOZORU	14
3.1.1 Úvod do problematiky	14
3.1.2 Vybrané základní pojmy	14
3.1.3 Druhy správního dozoru	16
3.1.4 Základní pravidla kontroly	18
3.2 VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY DOZOROVÝCH PRAVOMOCÍ V OBLASTI OCHRANY SPOTŘEBITELE PŘED R. 1989.....	21
3.2.1. Úvod do problematiky	21
3.2.2 Státní obchodní inspekce a Státní jakostní inspekce v letech 1952 – 1961	21
3.2.3 Státní inspekce jakosti zemědělských výrobků, Státní inspekce jakosti výrobků potravinářského průmyslu a Státní obchodní inspekce v letech 1962 – 1985.....	23
3.2.4 Česká obchodní inspekce a Česká zemědělská a potravinářská inspekce v letech 1986 – 1989	25
3.2.5 Shrnutí.....	26
3.3 VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY DOZOROVÝCH PRAVOMOCÍ V OBLASTI OCHRANY SPOTŘEBITELE PO R. 1989.....	28
3.3.1 Úvod do problematiky	28
3.3.2 Česká obchodní inspekce.....	28
3.3.3 Česká zemědělská a potravinářská inspekce a Státní zemědělská a potravinářská inspekce	32
3.3.3.1 Česká zemědělská a potravinářská inspekce	32
3.3.3.2 Státní zemědělská a potravinářská inspekce	33
4 PRAKTICKÁ ČÁST	38
4.1 ROZBOR VYBRANÝCH PROBLÉMŮ ZÁKONA Č. 64/1986 Sb., O ČESKÉ OBCHODNÍ INSPEKCI.....	38
4.1.1 Úvod do problematiky	38
4.1.2 Dozorová činnost České obchodní inspekce.....	38
4.1.3 Pravomoci inspektorů České obchodní inspekce	41

4.1.4 Pokuty	45
4.1.5 Spolupráce s jinými institucemi a organizacemi	48
4.1.6 Podněty ke kontrole	49
4.2 ROZBOR VYBRANÝCH PROBLÉMŮ ZÁKONA Č. 146/2002 Sb., O STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÉ A POTRAVINÁŘSKÉ INSPEKCI	50
4.2.1 Úvod do problematiky	50
4.2.2 Vymezení pojmů	51
4.2.3 Dozorová činnost Státní zemědělské a potravinářské inspekce	53
4.2.4 Činnosti související s dozorovou činností Státní zemědělské a potravinářské inspekce	55
4.2.5 Pravomoci inspektorů Státní zemědělské a potravinářské inspekce	58
4.2.6 Pokuty	62
4.2.7 Podněty ke kontrole	64
4.3 POROVNÁNÍ PRAVOMOCÍ INSPEKTORŮ ČESKÉ OBCHODNÍ INSPEKCE A INSPEKTORŮ STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÉ A POTRAVINÁŘSKÉ INSPEKCE	64
4.4 KONTROLNÍ A DOZOROVÁ ČINNOST V PRAXI	68
4.5 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	71
4.5.1 Úvod k dotazníkovému šetření	71
4.5.2 Vyhodnocení dotazníku	71
4.5.2.1 Sociodemografické údaje	71
4.5.2.2 Vyhodnocení jednotlivých otázek	72
4.5.3 Potvrzení hypotéz	75
5 VÝSLEDKY A DISKUSE	76
6 ZÁVĚR	87
7 SEZNAM LITERATURY	91
8 PŘÍLOHY	95
Příloha č. 1: Vývoj počtu zaměstnanců České obchodní inspekce	95
Příloha č. 2: Vývoj počtu zaměstnanců Státní zemědělské a potravinářské inspekce	96
Příloha č. 3: Organizační struktura České obchodní inspekce	97
Příloha č. 4: Organizační struktura Státní zemědělské a potravinářské inspekce	101
Příloha č. 5: Výsledky dozorové činnosti České obchodní inspekce	104
<i>Celkový počet kontrol</i>	104
<i>Pokuty</i>	105

<i>Podněty ke kontrole</i>	106
Příloha č. 6: Výsledky dozorové činnosti Státní zemědělské a potravinářské inspekce	108
<i>Celkový přehled výsledků kontroly</i>	108
<i>Pokuty</i>	109
<i>Podněty ke kontrole</i>	110
Příloha č. 7: Interview s Ing. Marií Vilímovou z ústředního inspektorátu ČOI, technického oddělení, sekce techniky, mezinárodní spolupráce, služeb a ochrany spotřebitele	111
Příloha č. 8: Dotazník	113
Příloha č. 9: Grafické zobrazení vyhodnocení dotazníku	117
Příloha č. 10: Vzor protokolu o výsledku kontroly SZPI	123
Příloha č. 11: Vzor opatření SZPI	126
9 SEZNAM ZKRATEK	127
10 SEZNAM TABULEK	128
11 SEZNAM GRAFŮ	129

1 ÚVOD

Ochrana spotřebitele je velmi důležitou problematikou současné doby, o čemž svědčí i fakt, že je jednou ze společných politik Evropského společenství.¹ Proto také v České republice došlo v souvislosti s přechodem na demokratický systém a se vstupem do Evropské unie v oblasti právní ochrany spotřebitele k mnoha změnám. Spolu s rozvojem trhu a vyšší nabídkou zboží a služeb se zvyšuje i snaha prodávajících a výrobců o vyšší zisk mnohdy na úkor kvality a bezpečnosti výrobků, a proto bylo nutné posílit postavení spotřebitele a stanovit povinnosti prodávajících a výrobců, aby bylo postavení stran ve spotřebitelsko-právním vztahu vyrovnané.

Právní úpravy v oblasti ochrany spotřebitele lze rozdělit na právní předpisy soukromého práva (např. občanský zákoník, obchodní zákoník) a na veřejnoprávní předpisy (např. zákon č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele, zákon č. 64/1986 Sb. o České obchodní inspekci, zákon č. 146/2002 Sb. o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, zákon č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích, zákon č. 22/1997 Sb. o technických požadavcích na výrobky a další). Zásadní význam v ochraně spotřebitele v České republice mají právě předpisy veřejného práva, které zajišťují kvalitu výrobků a služeb, bezpečnost výrobků a splnění technických požadavků, chrání zdraví i ekonomické zájmy spotřebitelů. Hlavní přínos veřejnoprávní ochrany spotřebitele spočívá nejen v následné ochraně, která je zajištěna také pomocí soukromoprávních předpisů, ale především v preventivní ochraně veřejných zájmů společnosti.

K efektivnímu zajištění ochrany spotřebitele je nezbytné dodržování existujících právních předpisů, proto je kontrola dodržování veřejnoprávních předpisů zabezpečena soustavou dozorových orgánů státní správy. Mezi tyto orgány patří Česká obchodní inspekce, Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Státní veterinární správa, živnostenské úřady a další.

Významnými orgány státní správy v oblasti ochrany spotřebitele jsou Státní zemědělská a potravinářská inspekce, zajišťující dozor v oblasti potravin a zemědělských

¹ Strategie spotřebitelské politiky EU pro období 2007-2013 má tři hlavní cíle: (1) posílit postavení spotřebitelů v EU; (2) zvýšit blahobyt spotřebitelů v EU z hlediska ceny, výběru, kvality, různorodosti, dostupnosti a bezpečnosti; (3) účinně chránit spotřebitele před závažnými riziky a hrozbami, se kterými si jakožto jednotlivci nemohou poradit. (Sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Brusel dne 13.03.2007, KOM (2007)99 v konečném znění [online]. [cit. 2012-05-25] Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument3287.html>)

výrobků, a Česká obchodní inspekce, jejíž dozor se vztahuje na ostatní výrobky a zboží. Činností těchto dvou důležitých orgánů je zajištěna ochrana spotřebitele pokrývající hlavní oblast výrobků a služeb. Proto jsou dozorové pravomoci České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce tématem této diplomové práce.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

Hlavním cílem této diplomové práce je rozbor platných právních předpisů upravujících dozorové pravomoci České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce, významných orgánů státní správy v oblasti ochrany spotřebitele. Na základě provedeného rozboru práce vymezuje hlavní nedostatky právní úpravy těchto pravomocí včetně návrhů *de lege ferenda*. Dalším cílem je rozbor činností České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce a zhodnocení závěrů rozboru vzhledem k využití v praxi. K zajištění účinné ochrany spotřebitelů je nezbytný jejich aktivní přístup a podněty občanů. Proto práce také zjišťuje úroveň informovanosti občanů o dozorových pravomocích České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce.

Metody použité v této práci jsou především analýza (zejména kapitola 4.1 Rozbor vybraných problémů zákona č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci a kapitola 4.2 Rozbor vybraných problémů zákona č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci) a metody výkladu práva. Rozbor vybraných ustanovení platných právních předpisů je doplněn rozbohem činností České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce.

*„Výkladem práva rozumíme objasnění smyslu a obsahu právních norem, vyjádřených v normativních aktech, za účelem jejich pochopení a používání.“*² Mezi nejpoužívanější metody interpretace práva patří metody jazykového výkladu, metody logického výkladu a metody systematického výkladu. „Jazykový výklad“ rozebírá smysl slovního textu právní normy. „Logický výklad“ používá ke zjištění smyslu normy vědecké poznatky a pravidla formální logiky. K výkladu se užívají interpretační argumenty, např. argument opačného významu (*argumentum a contrario*), argument vyloučením

² BOGUSZAK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A. Teorie práva. Praha: ASPI Publishing, 2004. s. 143.

(argumentum per eliminationem), argument analogie (argumentum per analogiam). „Systematický výklad“ zjišťuje smysl právní normy pomocí srovnání s jinými normami. Normu nelze zkoumat a vykládat izolovaně, ale pouze v souvislostech celého právního systému.³

V souvislosti s uvedením do problematiky správního dozoru jsou v kapitole 3, nazvané Teoretická východiska, vymezeny základní pojmy a zpracováno porovnání definic těchto pojmů od různých autorů. Dále následuje členění druhů správního dozoru, které je rovněž provedeno vymezením klasifikace správního dozoru různých autorů. Dalším obsahem této kapitoly je pak zpracování přehledu základních pravidel kontroly dle platného znění zákona č. 552/1991 Sb. o státní kontrole, jimiž se řídí postup při výkonu kontrolní činnosti a vztahy mezi kontrolními a kontrolovanými orgány.

Metoda komparativní je dále použita v kapitole 3.2 Vývoj právní úpravy dozorových pravomocí v oblasti ochrany spotřebitele před rokem 1989 a v kapitole 3.3 Vývoj právní úpravy dozorových pravomocí v oblasti ochrany spotřebitele po roce 1989, ve kterých jsou srovnávány dřívější právní úpravy dozorových pravomocí České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce. Platné právní úpravy jsou srovnávány v kapitole 4.3 s názvem Porovnání pravomocí inspektorů České obchodní inspekce a inspektorů Státní zemědělské a potravinářské inspekce.

V praktické části diplomové práce byly aplikovány také metody dotazování. V kapitole 4.4 nazvané Kontrolní a dozorová činnost v praxi byla k přiblížení praxe kontrolní činnosti použita metoda řízeného rozhovoru. Dále bylo v kapitole 4.5 provedeno šetření, jehož cílem bylo zjistit, zda spotřebitelé sledují činnost České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce a zda znají jejich kompetence. K získání údajů sestavila autorka práce dotazník, prostřednictvím kterého oslovila laickou veřejnost.

Údaje získané na základě aplikovaných metod byly zpracovány prostřednictvím tabulek a grafů a k jejich dalšímu zpracování byla použita metoda dedukce a indukce.

Výsledky jsou shrnuty v kapitole 5 s názvem Výsledky a diskuse. V souvislosti se zjištěnými nedostatky jsou v této části práce uvedeny návrhy na změnu právních předpisů upravujících dozorové pravomoci České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce a možné návrhy na řešení problémů vyplývajících z rozboru činností těchto dvou významných orgánů správního dozoru.

³ Viz blíže BOGUSZAK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A. Teorie práva. Praha: ASPI Publishing, 2004. s. 150-156.

3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

3.1 Teoretická východiska správního dozoru

3.1.1 Úvod do problematiky

K zajištění kontroly a dodržování veřejnoprávních norem existuje soustava dozorových orgánů státní správy, jejichž pracovníci jsou k výkonu dozoru vybaveni potřebnými pravomocemi. Před provedením rozboru této problematiky je vhodné vysvětlit vybrané základní pojmy. Těmito pojmy jsou: dozor, správní dozor, dozorčí orgán, pravomoc, působnost, specializovaný správní dozor, inspekce. Porovnání definic uvedených pojmů od různých autorů je uvedeno dále v subkapitole 3.1.2.

V odborné literatuře se můžeme setkat s členěním druhů správního dozoru podle mnoha hledisek. Stručný přehled klasifikace dle různých autorů je uveden v subkapitole 3.1.3.

Základní postup provádění správního dozoru upravuje zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů. Předmět kontroly je určen zvláštním zákonem, kterým jsou stanoveny povinnosti kontrolovaných subjektů. Subkapitola 3.1.4 obsahuje přehled základních pravidel kontroly dle platného znění zákona č. 552/1991 Sb. o státní kontrole, kterými se řídí postup při výkonu kontrolní činnosti a vztahy mezi kontrolními a kontrolovanými orgány.

3.1.2 Vybrané základní pojmy

„Dozorem“ je podle slovníku spisovné češtiny nazýváno „*bedlivé pozorování a sledování se zřetelem na zachování pořádku, pravidel chování, předpisů ap., dohled, kontrola.*“⁴ Obecnou definici dozoru uvádí také například D. Hendrych⁵, který za součást dozoru považuje i hodnocení pozorované činnosti nebo stavu a případné použití prostředků k zajištění sledovaného účelu: „*Obecně lze za dozor považovat aktivitu, jejíž podstatou je pozorování určité činnosti nebo určitého stavu, na které navazuje hodnocení, popř. též*

⁴ KOLEKTIV ÚSTAVU PRO JAZYK ČESKÝ AV ČR. Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. Praha: Academia, 2005. s. 69.

⁵ HENDRYCH, D. a kol. Správní právo: obecná část. Praha: Beck, 2006. s. 279.

aplikace prostředků směřujících k zajištění účelu sledovaného dozorčí činnosti.“⁶ Stejně definuje dozor V. Sládeček.⁷

Pod pojmem „správní dozor“ pak D. Hendrych rozumí *„správní činnost, při které vykonavatel veřejné správy (dozorčí orgán) pozoruje chování nepodřízených subjektů a porovnává je s chováním stanoveným závazně právním předpisem nebo jiným pravidlem (např. technickou normou) jako chováním žádoucím*“⁸ Stejně chápe správní dozor i V. Sládeček, který uvádí řadu různých pojmů užívaných v platném právu jako označení činnosti správního dozoru: dohled, inspekce, kontrola, kontrolní činnost atp.⁹ Naopak P. Průcha pojmy kontrola a dozor diferencuje: *„...základní rozdíl (vedle společných rysů) spočívá v tom, že kontrola zpravidla bezprostředně nezahrnuje vlastní nápravu příp. zjištěného závadného stavu, zatímco dozor ano.*“¹⁰

Dalším pojmem, který je třeba vysvětlit, je pojem „dozorčí orgán“. D. Hendrych jej definuje takto: *„Dozorčím orgánem je vykonavatel veřejné správy, jemuž zákon svěřuje dozorčí působnost ... zákon svěřuje výkon správního dozoru správnímu úřadu a současně upravuje oprávnění jednotlivých úředních osob (např. inspektorů) při jeho provádění.*“¹¹ Obdobně definuje dozorčí orgán také V. Sládeček.¹²

„Pravomoc“ je podle slovníku spisovné češtiny chápána jako *„moc rozhodovat, dbát na dodržování práva*“¹³. Podle D. Hendrycha pravomoc *„spočívá v oprávnění příslušného orgánu vykonávat veřejnou moc v oblasti své působnosti zákonem stanovenými právními prostředky.*“¹⁴ Jinou definici pravomoci uvádí P. Průcha, podle kterého pravomoc zahrnuje nejen oprávnění, ale také souhrn povinností: *„Pravomocí správního orgánu se rozumí souhrn oprávnění, jimiž je správní orgán vybaven, a právních povinností, jež jsou správnímu orgánu uloženy, tj. suma práv a povinností, které správní orgán pro potřeby plnění úkolů a řešení otázek má a jimiž disponuje, resp. jinak vyjádřeno, jde o souhrn právních prostředků, které má správní orgán k realizaci své působnosti.*“¹⁵

⁶ HENDRYCH, D. a kol. Správní právo: obecná část. Praha: Beck, 2006. s. 279.

⁷ SLÁDEČEK, V. Obecné správní právo. 2. vydání, Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009. s. 215-216.

⁸ HENDRYCH, D. a kol. Právní slovník, 3. podstatně rozšířené vydání. Praha: Beck, 2009. s. 184.

⁹ SLÁDEČEK, V. Obecné správní právo. 2. vydání, Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009. s. 215-217

¹⁰ PRŮCHA, P. Správní právo. Obecná část. Brno: Masarykova univerzita a nakl. Doplněk, 2007. s. 324.

¹¹ HENDRYCH, D. a kol. Správní právo: obecná část. Praha: Beck, 2006. s. 279.

¹² SLÁDEČEK, V. Obecné správní právo. 2. vydání, Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009. s. 217

¹³ KOLEKTIV ÚSTAVU PRO JAZYK ČESKÝ AV ČR. Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. Praha: Academia, 2005. s. 306.

¹⁴ HENDRYCH, D. a kol. Právní slovník, 3. podstatně rozšířené vydání. Praha: Beck, 2009. s. 807

¹⁵ PRŮCHA, P. Správní právo. Obecná část. Brno: Masarykova univerzita a nakl. Doplněk, 2007. s. 124

Pojem „působnost“ vysvětluje slovník spisovné češtiny jako „*obor působení, kompetence, účinnost.*“¹⁶ Podle D. Hendrycha „*působnost veřejné správy vyjadřuje okruh úkolů, které zákon vymezuje určitému subjektu veřejné správy nebo konkrétnímu vykonavateli veřejné správy...rozdělujeme působnost věcnou a územní...*“¹⁷ Jinou definici působnosti uvádí P. Průcha: „*Působností správního orgánu se potom označuje předmět, obsah a rozsah jeho činnosti, tj. okruh otázek, které daný správní orgán projednává, rozhoduje a realizuje, a za jejichž řešení odpovídá.*“¹⁸

„*Působnost a pravomoc při výkonu správního dozoru buď může být pouze jednou složkou působnosti a pravomoci dozorcího orgánu, anebo výkon dozoru může být výlučnou či alespoň dominantní složkou jeho působnosti a pravomoci.*“¹⁹ V prvním případě hovoříme o „běžném správním dozoru“, ve druhém případě jde o „specializovaný správní dozor“.²⁰

D. Hendrych uvádí pro specializované dozorcí orgány název „inspekce“.²¹ Slovník spisovné češtiny vysvětluje pojem inspekce takto: „*úřední dozor, kontrola*“²². V. Sládeček definuje inspekce jako „*...správní orgány, v jejichž činnosti správní dozor představuje složku dominantní, z hlediska věcného mají specializovanou a z pohledu územního celostátní působnost.*“²³

3.1.3 Druhy správního dozoru

Druhy správního dozoru lze členit podle různých hledisek. Dle členění D. Hendrycha²⁴ je z časového hlediska správní dozor vykonáván jednak jako „dozor průběžný“ se zaměřením na probíhající činnost adresátů a jednak jako „dozor následný“, který je se zaměřen na sledování způsobu odstraňování nedostatků zjištěných při dřívějším výkonu dozoru. V. Sládeček²⁵ uvádí ještě „dozor předběžný“ a podobně P. Průcha²⁶, který

¹⁶ KOLEKTIV ÚSTAVU PRO JAZYK ČESKÝ AV ČR. Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. Praha: Academia, 2005. s. 344.

¹⁷ HENDRYCH, D. a kol. Právní slovník, 3. podstatně rozšířené vydání. Praha: Beck, 2009. s. 903.

¹⁸ PRŮCHA, P. Správní právo. Obecná část. Brno: Masarykova univerzita a nakl. Doplněk, 2007. s. 124.

¹⁹ HENDRYCH, D. a kol. Správní právo: obecná část. Praha: Beck, 2006. s. 285.

²⁰ klasifikace dle HORZINKOVÁ, E., FIALA, Z. Správní právo hmotné. Obecná část. Praha: Leges, 2010. s. 113.

²¹ HENDRYCH, D. a kol. Správní právo: obecná část. Praha: Beck, 2006. s. 286.

²² KOLEKTIV ÚSTAVU PRO JAZYK ČESKÝ AV ČR. Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. Praha: Academia, 2005. s. 114.

²³ SLÁDEČEK, V. Obecné správní právo. 2. vydání, Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009. s. 221.

²⁴ HENDRYCH, D. a kol. Správní právo: obecná část. Praha: Beck, 2006. ISBN 80-7179-442-2. s. 282.

²⁵ SLÁDEČEK, V. Obecné správní právo. 2. vydání, Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009. s. 217.

²⁶ PRŮCHA, P. Správní právo. Obecná část. Brno: Masarykova univerzita a nakl. Doplněk, 2007. s. 325.

dělí kontrolu veřejné správy na kontrolu preventivní či předběžnou, kontrolu průběžnou a kontrolu následnou.

Z hlediska působnosti a pravomoci rozlišují E. Horzinková a Z. Filala²⁷ správní dozor na „běžný správní dozor“ a „specializovaný správní dozor“. Běžný správní dozor vykonávají orgány veřejné správy jako jeden z úkolů v rámci své činnosti (např. živnostenské úřady, stavební úřady a další). Specializovaný správní dozor vykonávají správní orgány jako svou jedinou a hlavní činnost; v tomto případě byly dozorové orgány zřízeny speciálně za účelem vykonávání kontrolních činností (např. Česká obchodní inspekce, Česká zemědělská a potravinářská inspekce, Česká inspekce životního prostředí a další).

Z hlediska vztahu k určitému subjektu dělí D. Hendrych²⁸ správní dozor na „soustavný“, „jednorázový“ a „incidentní“. *„Soustavný dozor je vykonáván zpravidla vůči předem určenému okruhu subjektů. Dozor prováděný jednorázově může vyplývat z úkolu založeného nějakým programovým dokumentem dozorčího orgánu (programem či plánem výkonu dozoru)...“*²⁹ Podnět k jednorázovému dozoru může přijít také zvenčí (např. úřední podnět, ale také stížnost nebo petice). Tento druh správního dozoru je nazýván incidentní.³⁰ Stejně rozdělení správního dozoru uvádí V. Sládeček³¹ ve vztahu k hledisku frekvence.

Z hlediska hierarchického uspořádání lze rozlišit „dozor“ a „vrchní dozor“. V. Sládeček vysvětluje vrchní správní dozor jako *„činnost ministerstev a jiných ústředních správních orgánů při sledování dozorčí činnosti podřízených správních úřadů.“*³² D. Hendrych rozlišuje dva typy vrchního správního dozoru: *„Termínem vrchní dozor je za prvé označována činnost ministerstev nebo jiných ústředních správních úřadů při výkonu správního dozoru. Objektem dozoru jsou především činnosti podřízených vykonavatelů při výkonu státní správy... Druhé vymezení bylo používáno v některých oblastech, poléhajících dozorčí pravomoci více správních úřadů, resp. správních úřadů začleněných do různých*

²⁷ HORZINKOVÁ, E., FIALA, Z. Správní právo hmotné. Obecná část. Praha: Leges, 2010. s. 113.

²⁸ HENDRYCH, D. a kol. Správní právo: obecná část. Praha: Beck, 2006. s. 283.

²⁹ HENDRYCH, D. a kol. Správní právo: obecná část. Praha: Beck, 2006. s. 283.

³⁰ HENDRYCH, D. a kol. Správní právo: obecná část. Praha: Beck, 2006. s. 283.

³¹ SLÁDEČEK, V. Obecné správní právo. 2. vydání, Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009. s. 217.

³² SLÁDEČEK, V. Obecné správní právo. 2. vydání, Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009. s. 217.

organizačních soustav – v minulosti typicky resortnímu dozoru a „objektivnímu“ neresortnímu dozoru.“³³

Jako další možné hledisko rozdělení správního dozoru uvádí D. Hendrych³⁴ povahu dozorované činnosti. Správní dozor je zaměřen zejména na posuzování chování osob, ale předmětem dozoru mohou být i věcné prvky. Dozor nad věcnými prvky (např. dozor v oblasti telekomunikací) se označuje termínem „technický dozor“.

Specifickým druhem správního dozoru, jak uvádějí například D. Hedrych³⁵ nebo V. Sládeček³⁶, je „pořádkový dozor“. Tento dozor vykonávají především příslušníci veřejných ozbrojených sborů. *„Smyslem této formy správního dozoru je typicky ochrana osob a majetku a zajištění veřejného pořádku, uplatňuje se i při zajišťování bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích.*“³⁷

3.1.4 Základní pravidla kontroly

Zákonem č. 552/1991 Sb., o státní kontrole jsou stanoveny základní pravidla kontrolní činnosti – kontrolní řád. Tímto kontrolním řádem se řídí postup při výkonu kontroly a vztahy mezi kontrolními orgány a kontrolovanými orgány, právníckými a fyzickými osobami.³⁸ V souladu s kontrolním řádem vykonávají pracovníci kontrolních orgánů kontrolní činnost na základě písemného pověření.³⁹ Objektivita prováděných kontrol je zajištěna možností vyloučení kontrolních pracovníků z kontrolní činnosti z důvodu podjatosti. Podjatost je definována v §10 z. č. 552/1991 Sb. takto: *„Kontrolu nesmějí provádět ti kontrolní pracovníci, u nichž se zřetelem na jejich vztah ke kontrolovaným osobám nebo k předmětu kontroly jsou důvodné pochybnosti o jejich nepodjatosti*“⁴⁰

³³ HENDRYCH, D. a kol. Správní právo: obecná část. Praha: Beck, 2006. s. 284-285.

³⁴ HENDRYCH, D. a kol. Správní právo: obecná část. Praha: Beck, 2006. s. 284.

³⁵ HENDRYCH, D. a kol. Správní právo: obecná část. Praha: Beck, 2006. s. 287.

³⁶ SLÁDEČEK, V. Obecné správní právo. 2. vydání, Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009. s. 222 - 223.

³⁷ HENDRYCH, D. a kol. Správní právo: obecná část. Praha: Beck, 2006. s. 287.

³⁸ §8 z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

³⁹ §9 z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰ Pro srovnání z. č. 500/2004 Sb., správní řád v §14 definuje podjatost takto: *„Každá osoba bezprostředně se podílející na výkonu pravomoci správního orgánu, o níž lze důvodně předpokládat, že má s ohledem na svůj poměr k věci, k účastníkům řízení nebo jejich zástupcům takový zájem na výsledku řízení, pro nějž lze pochybovat o její nepodjatosti, je vyloučena ze všech úkonů v řízení, při jejichž provádění by mohla výsledek řízení ovlivnit.*“

V zájmu zjištění skutečného stavu věci mají kontroloři k provádění kontrol zákonem stanoveny dozorové pravomoci. Patří mezi ně především právo vstupu do objektů, zařízení a provozů, na pozemky a do jiných prostor kontrolovaných osob souvisejících s předmětem kontroly, přičemž nedotknutelnost obydlí je zaručena⁴¹, právo požadovat poskytnutí pravdivých a úplných informací, právo požadovat předložení originálních dokladů a písemností, záznamů dat na paměťových médiích, vzorky výrobků nebo jiného zboží. Dalšími právy jsou právo požadovat ve stanovené lhůtě podání písemné zprávy o odstranění zjištěných nedostatků, právo ukládat pořádkové pokuty v případech stanovených zákonem a právo používat telekomunikačních zařízení kontrolovaných osob v případech použití nezbytného pro zabezpečení kontroly. V odůvodněných případech jsou kontrolní pracovníci oprávněni zajišťovat doklady; jejich převzetí musí kontrolované osobě písemně potvrdit a ponechat jí kopie převzatých dokladů.⁴²

S pravomocemi pracovníků orgánů dozoru souvisí povinnost kontrolovaných osob vytvořit základní podmínky k provedení kontroly a poskytnout potřebnou součinnost. V nezbytném rozsahu odpovídajícím povaze činnosti a technickému vybavení jsou kontrolované osoby povinny poskytnout materiální a technické zabezpečení pro výkon kontroly.⁴³ Realizace povinností kontrolovaných osob je zajištěna oprávněním kontrolního orgánu uložit pořádkovou pokutu až do výše 50 000 Kč, opakovaně až do úhrnné výše 200 000 Kč.⁴⁴

Základní povinností kontrolních pracovníků při kontrole je zjistit skutečný stav věci, který je nutno prokázat zajištěním potřebných dokladů. Kontroloři jsou před provedením kontroly povinni předložit pověření k provedení kontroly. Mezi jejich další povinnosti patří oznámení zahájení kontroly kontrolované osobě; šetřit práva a právem chráněné zájmy kontrolovaných osob; předat neprodleně převzaté doklady kontrolované osobě, pomínou-li důvody jejich převzetí; zajistit řádnou ochranu odebraných originálních dokladů proti ztrátě, zničení, poškození nebo zneužití; zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se při výkonu kontroly dozvěděli a znalosti těchto skutečností nezneužít.⁴⁵

⁴¹ čl. 12 odst. 1 a 3 Listiny základních práv a svobod (ústavní zákon č. 23/1991 Sb.)

⁴² §11 z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

⁴³ §14 z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁴ §19 z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵ §12 z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

O výsledku zjištěném výkonem dozoru se pořizuje protokol⁴⁶, který obsahuje zejména popis zjištěných skutečností s uvedením nedostatků a označením porušených ustanovení právních předpisů.⁴⁷ Protokol se ale vyhotoví i v případě, kdy ke zjištění nedostatků nedošlo.⁴⁸ Náležitosti protokolu jsou taxativně stanoveny zákonem. Protokol tedy musí obsahovat označení kontrolního orgánu a kontrolních pracovníků provádějících kontrolu, označení kontrolované osoby, místo a čas provedení kontroly, předmět kontroly, kontrolní zjištění a označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění kontroly opírá.⁴⁹ Kontrolovaná osoba je s obsahem protokolu seznámena a je jí předán stejnopis protokolu. Seznámení s protokolem a jeho převzetí potvrzují kontrolované osoby podpisem protokolu.⁵⁰

Proti protokolu lze podat ve lhůtě pěti dnů od seznámení s protokolem (kontrolní pracovník může stanovit lhůtu delší) písemné námitky, které musí být písemně zdůvodněny.⁵¹ Kontrolní pracovník dozorového orgánu může o námitkách sám rozhodnout v případě, že jim bude v plném rozsahu vyhověno. V ostatních případech rozhoduje o námitkách vedoucí kontrolního orgánu. Ve stanovených případech lze námitky vyřídit v rámci správního řízení zahájeného v přímé souvislosti se skutečnostmi obsaženými v protokolu.⁵²

Kontrolní řád dále upravuje součinnost dozorových orgánů při provádění kontrol. Pokud u kontrolované osoby provádí kontrolní činnost současně více kontrolních orgánů, jsou tyto orgány povinny vzájemně spolupracovat a postupovat tak, aby co nejvíce šetřily práva a právem chráněné zájmy kontrolovaných osob.⁵³

Zákon o státní kontrole neumožňuje kontrolním orgánům přijímat opatření ke zjednáání nápravy zjištěných nedostatků. Pokud tato pravomoc není v dispozici kontrolních orgánů na základě zvláštních právních předpisů (např. orgány specializované kontroly, odborného dozoru nebo inspekce – kontrolu veřejné správy vykonávají pouze

⁴⁶ Vzor protokolu o výsledku kontroly SZPI je přílohou č. 10 této práce.

⁴⁷ §15 odst. 1 z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸ HENDRYCH D. a kol. Správní právo: obecná část. Praha: Beck, 2006. s. 290.

⁴⁹ §15 odst. 2 z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁰ §16 z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

⁵¹ §17 z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

⁵² §18 z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

⁵³ §21 z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

ve vymezeném rozsahu působnosti), předávají svá zjištění o nedostatcích příslušným orgánům dozoru, které v rámci své působnosti činí opatření k nápravě zjištěného stavu.⁵⁴

Významnými orgány specializované kontroly v oblasti ochrany spotřebitele jsou Česká obchodní inspekce, jejíž právní postavení je upraveno zákonem č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, a Státní zemědělská a potravinářská inspekce, jejíž postavení je právně upraveno zákonem č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci.

3.2 Vývoj právní úpravy dozorových pravomocí v oblasti ochrany spotřebitele před r. 1989

3.2.1. Úvod do problematiky

Vývoj právní úpravy dozorových pravomocí dvou nejvýznamnějších orgánů v oblasti ochrany spotřebitele v České republice – České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce - má svůj počátek v 50. letech minulého století. Z časového hlediska lze historii vývoje právních předpisů vymezujících dozorové pravomoci těchto dvou důležitých orgánů státního dozoru do roku 1989 rozdělit na tři období.

Prvním obdobím je období let 1952 – 1961, kdy hlavní dozor v oblasti ochrany spotřebitele zajišťovaly Státní obchodní inspekce a Státní jakostní inspekce. Dalším obdobím jsou léta 1962 – 1985, ve kterém byly dozorové pravomoci rozděleny mezi Státní inspekci jakosti zemědělských výrobků, Státní inspekci jakosti výrobků potravinářského průmyslu a Státní obchodní inspekci. Ve třetím období let 1986 – 1989 jsou dozorem nad oblastí hlavních výrobků a služeb pověřeny Česká obchodní inspekce a Česká zemědělská a potravinářská inspekce.

3.2.2 Státní obchodní inspekce a Státní jakostní inspekce v letech 1952 – 1961

V roce 1952 byla *vládním nařízením č. 98/1952 Sb.*, které bylo změněno a doplněno *vládním nařízením č. 35/1955 Sb.*, zřízena v ministerstvu obchodu *Státní obchodní inspekce* jako kontrolní orgán soustavně kontrolující v obchodních podnicích a v podnicích

⁵⁴ §22 z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

společného stravování dodržování zákonů, usnesení a nařízení vlády a nařízení, směrnic a příkazů ve věcech vnitřního obchodu.

K povinnostem státní obchodní inspekce patřila povinnost prověřovat správnost prodeje zboží spotřebitelům, dodržování čisté váhy a míry při prodeji zboží spotřebitelům, prověřování zachování stanovených maloobchodních cen a obchodních přírážek. Dále tato inspekce prověřovala, zda jsou dodržovány předepsané povinné zásoby a sortiment zboží, zda jsou plněny stanovené normy pro skladbu a množství hotových jídel podávaných v podnicích společného stravování, zda jsou zajištěny drobné peníze pro pokladny a jejich správné vrácení spotřebitelům při placení prodaného zboží, zda jsou dodržovány hygienické a bezpečnostní předpisy v obchodních podnicích, správnost a přesnost vah a měřicích přístrojů, zda jsou plněny předpisy o převozu, skladování a úschově zboží a zda je zajištěno vybavení obchodních podniků nezbytným inventářem a zařízením, neporušenost a udržování inventáře a zařízení, zda jsou dodržovány předpisy, které upravují oběh zboží a způsob prodeje zboží na trhu. K dalším povinnostem státní obchodní inspekce patřila kontrola, zda byly včas a správně prošetřeny stížnosti a oznámení kupujících na nedostatky v práci obchodní sítě a podniků společného stravování a prověřovat opatření, která vedení podniků na základě těchto stížností a oznámení učinilo. Povinností státní obchodní inspekce bylo také včas odhalit krádeže, zpronevěry a schodky, znehodnocování zboží a poškozování majetku obchodních podniků.⁵⁵

Druhým významným dozorovým orgánem v oblasti ochrany spotřebitele v tomto období je *Státní jakostní inspekce*. Státní jakostní inspekce byla zřízena jako orgán ministerstva výkupu *vládním nařízením č. 8/1953 Sb.* Důvodem jejího zřízení bylo zajištění zlepšování jakosti vykupovaných a dodávaných zemědělských výrobků, mlýnských výrobků a krmiv, jejichž rozsah je uveden v §4 vládního nařízení č. 8/1953 Sb.

Státní jakostní inspekce zejména sledovala, aby jakost zemědělských výrobků, mlýnských výrobků a krmiv odpovídala jakostním normám a aby se dále zlepšovala. Dalším úkolem státní jakostní inspekce bylo předcházet ztrátám na množství a na jakosti těchto výrobků. Státní jakostní inspekce také vydávala posudky a osvědčení o jakosti těchto výrobků jak tuzemských, tak dovezených.⁵⁶ Posudky a osvědčení mohly orgány

⁵⁵ §3 vládního nařízení č. 98/1952 Sb.

⁵⁶ §2 vládního nařízení č. 8/1953 Sb.

státní jakostní inspekce vydávat také na žádost zemědělských závodů, jednotných zemědělských družstev, podniků, družstev i společností pro zahraniční obchod.⁵⁷

Vládní nařízení č. 8/1953 Sb. o státní jakostní inspekci bylo zrušeno v roce 1958 *vládním nařízením č. 76/1958 Sb. o Státní inspekci jakosti potravinářských a zemědělských výrobků*. Kontrolu jakosti potravinářských a zemědělských výrobků vykonávala *Státní inspekce jakosti potravinářských a zemědělských výrobků*.

Státní inspekce jakosti potravinářských a zemědělských výrobků sledovala a prověřovala jakost výrobků potravinářského průmyslu a surovin, které se používaly k jejich výrobě, jejich skladování a dodržování jejich předepsané jakosti. Inspekce také sledovala a prověřovala jakost a skladování vykupovaných zemědělských výrobků, prováděla rozbor potravinářských a zemědělských výrobků a na základě zjištěných hodnot vystavovala posudky a osvědčení o jakosti. Dále tato inspekce prověřovala jakost potravinářských a zemědělských výrobků při jejich dovozu a vývozu v rozsahu stanoveném ministrem potravinářského průmyslu a výkupu zemědělských výrobků v dohodě s ministrem zahraničního obchodu.⁵⁸

3.2.3 Státní inspekce jakosti zemědělských výrobků, Státní inspekce jakosti výrobků potravinářského průmyslu a Státní obchodní inspekce v letech 1962 – 1985

Vládní nařízení č. 98/1952 Sb., o státní obchodní inspekci ve znění vládního nařízení č. 35/1955 Sb. a vládní nařízení č. 76/1958 Sb. o Státní inspekci jakosti potravinářských a zemědělských výrobků byla zrušena *zákonem č. 122/1962 Sb. o státní zemědělské, potravinářské a obchodní inspekci*. Tímto zákonem byly zřízeny *Státní inspekce jakosti zemědělských výrobků, Státní inspekce jakosti výrobků potravinářského průmyslu a Státní obchodní inspekce*. Hlavním úkolem inspekci bylo zjišťování porušování právních předpisů a případů poškozujících životní úroveň při výrobě a při zásobování občanů spotřebním zbožím. Inspekce navrhovaly opatření k nápravě zjištěných nedostatků a zevšeobecňováním zjištěných nedostatků a výchovou pracovníků měly působit k preventivnímu odstraňování nedostatků.⁵⁹

Státní inspekce jakosti zemědělských výrobků kontrolovala dodržování podmínek pro uchování a zvyšování jakosti zemědělských výrobků, předpisů o technologické kázní,

⁵⁷ §5 vládního nařízení č. 8/1953 Sb.

⁵⁸ §3 vládního nařízení č. 76/1958 Sb.

⁵⁹ §1 z. č. 122/1962 Sb., o státní zemědělské, potravinářské a obchodní inspekci.

hygieně a sanitaci při jejich nákupu, skladování, odbytu a přepravě. Sledovala, jestli jakost zemědělských výrobků odpovídá příslušným státním normám jakosti, popřípadě sjednaným jakostním podmínkám a stanoveným cenám, a to při jejich nákupu, přejímce, skladování, dodávce, přepravě, dovozu, vývozu a uvádění od oběhu. Vydávala posudky a osvědčení o jakosti zemědělských výrobků při vývozu a dovozu.⁶⁰

Státní inspekce jakosti výrobků potravinářského průmyslu kontrolovala jakost a váhu výrobků potravinářského průmyslu ve všech výrobních a dopravních organizacích, jakost surovin používaných při jejich výrobě a sledovala a prověřovala, jestli jakost výrobků odpovídá příslušným normám jakosti, sjednaným jakostním podmínkám a podmínkám, podle kterých byla stanovena velkoobchodní cena. Kontrolovala také dodržování předpisů o technologické kázní, hygieně a sanitaci. Dalším úkolem bylo provádění rozborů výrobků potravinářského průmyslu a na základě zjištěných hodnot vydávala posudky a osvědčení o jakosti.⁶¹

Státní obchodní inspekce kontrolovala, zda jsou dodržovány předpisy a opatření ve věcech vnitřního obchodu, především správnost nákupu a prodeje zboží, zda jsou dodržovány platné ceny, jestli jsou dodržovány materiálové normy při výrobě jídel a nápojů a hygienické předpisy a předpisy o sanitaci. K dalším činnostem patřila kontrola způsobu skladování a dopravy zboží, kontrola jakosti, sortimentu a balení zboží, správnosti a přesnosti měr, vah a jiných přístrojů používaných v obchodě a způsobu kvalitativní a kvantitativní přejímky.⁶² Úkoly Státní obchodní inspekce byly doplněny *zákonem č. 31/1968 Sb.*, který umožňoval krajským národním výborům ukládat inspektorátům Státní obchodní inspekce v jednotlivých krajích úkoly uplatňující ochranu zájmů spotřebitelů v rámci kontroly dodržování maloobchodních cen, pravidel obchodní činnosti, jakosti prodávaného zboží, kontroly podmínek pro stánkový prodej a prodej na trzích a tržištích, podmínek k zařazování ubytovacích závodů a závodů veřejného stravování do cenových skupin, kontroly materiálových norem při výrobě jídel a nápojů (včetně závodních a školních jídelen a jídelen důchodců), hygienické kontroly a kontroly sanitace, přesnosti měr, vah a jiných přístrojů používaných v obchodě, kontroly předpisů o zásobování, skladování a dopravě zboží a dále při sledování spotřebitelské poptávky.

⁶⁰ §3 z. č. 122/1962 Sb., o státní zemědělské, potravinářské a obchodní inspekci.

⁶¹ §4 z. č. 122/1962 Sb., o státní zemědělské, potravinářské a obchodní inspekci.

⁶² §5 z. č. 122/1962 Sb., o státní zemědělské, potravinářské a obchodní inspekci.

3.2.4 Česká obchodní inspekce a Česká zemědělská a potravinářská inspekce v letech 1986 – 1989

Ustanovení zákona č. 122/1962 Sb. o státní zemědělské, potravinářské a obchodní inspekci ve znění zákona č. 31/1968 Sb. byla zrušena v roce 1986. Ustanovení týkající se Státní inspekce jakosti zemědělských výrobků a Státní inspekce jakosti výrobků potravinářského průmyslu byla nahrazena *zákonem č. 63/1986 Sb. o České zemědělské a potravinářské inspekci*. Ustanovení týkající se Státní obchodní inspekce byla nahrazena *zákonem č. 64/1986 Sb. o České obchodní inspekci*.

Česká zemědělská a potravinářská inspekce (dále jen ČZPI) byla orgánem státní správy podřízeným ministerstvu zemědělství a výživy. Jejím úkolem bylo kontrolovat v organizacích, které vyrábějí, nakupují, skladují, dopravují nebo prodávají zemědělské, potravinářské, kosmetické, mydlářské, saponátové nebo tabákové výrobky, zda tyto výrobky odpovídají jakosti stanovené právním předpisem, technickou normou či jiným závazným způsobem a zda odpovídají jakostním a hmotnostním podmínkám, za kterých byla stanovena jejich cena. Dále kontrolovala, zda při výrobě potravinářských, kosmetických, mydlářských, saponátových a tabákových výrobků a při nákupu, skladování, dopravě a prodeji zemědělských a potravinářských výrobků jsou dodržovány stanovené podmínky pro zabezpečení jakosti a zdravotní nezávadnosti těchto výrobků, zejména předepsané receptury, technologické postupy, podmínky pro skladování a dopravu a požadavky osobní hygieny a hygienické nezávadnosti provozů. Inspekce také kontrolovala, zda se nepoužívají neověřená měřidla, v případě, že ověření podléhají, nebo měřidla neodpovídající technickým normám nebo jiné vadné přístroje a zařízení ovlivňující jakost zemědělských nebo potravinářských výrobků. Při své kontrolní činnosti posuzovala ČZPI také vliv obalů a jiných činitelů na jakost zemědělských a potravinářských výrobků.⁶³

Česká obchodní inspekce (dále jen ČOI) v letech 1986 - 1989 byla orgánem státní správy podřízeným ministerstvu obchodu. Jejím úkolem bylo kontrolovat v organizacích provozujících obchodní činnost na vnitřním trhu a občanů prodávajících zboží na vnitřním trhu, zda dodržují zásady jednotné obchodní politiky, jestli je dodržen stanovený sortiment a řádné zásobování prodejen a provozoven, úroveň obsluhy, provádění přejímky zboží, zda jsou dodržovány normy výroby a přípravy jídel a nápojů, podmínky pro skladování

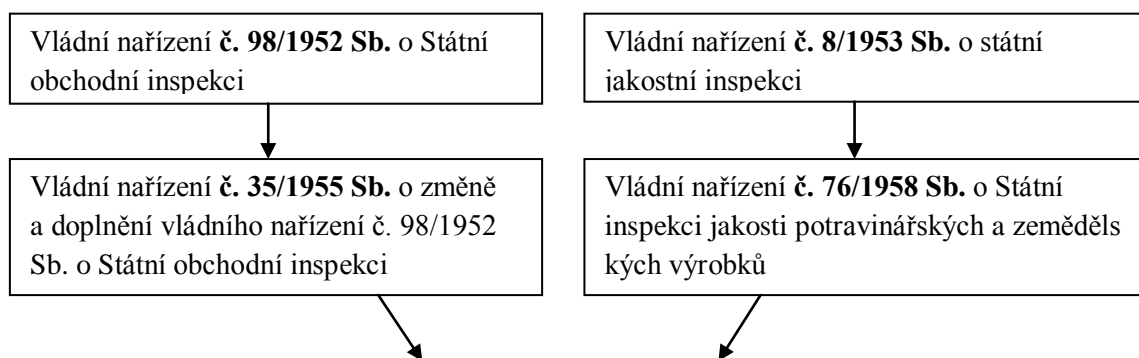
⁶³ §2 z. č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci.

a dopravu zboží a požadavky na osobní hygienu a hygienickou nezávadnost provozu. Kontrolovala, jestli se zboží prodává ve správné míře, množství, hmotnosti a jakosti stanovené právním předpisem, technickou normou či jiným závazným způsobem a za platné ceny. Dále kontrolovala, zda je správně prováděn nákup zboží organizacemi od občanů, jestli nejsou používána neověřená měřidla, která neodpovídají technickým normám. Také kontrolovala, jak jsou dodržovány ostatní podmínky stanovené obecně závaznými právními předpisy či závaznými opatřeními upravujícími provozování maloobchodní a velkoobchodní činnosti, poskytování obchodních služeb, služeb veřejného stravování, ubytovacích služeb nebo služeb cestovních kanceláří a prodej zboží občany. V organizacích podílejících se svou výrobní či jinou činností na zabezpečování potřeb občanů na vnitřním trhu kontrolovala ČOI, zda je dodržována jakost a sortiment zboží určený pro skladování a dopravu tohoto zboží.⁶⁴

V rozsahu dohodnutém mezi ministerstvem obchodu a příslušnými ústředními státními správními orgány kontrolovala ČOI také prodej léčiv nebo zdravotnických potřeb, který provozují organizace či zařízení jednotné zdravotnické soustavy; prodej periodického tisku, který provozují organizace nebo zařízení spojů a obchodní činnost organizací řízených ministerstvem kultury. V rozsahu dohody mezi ministerstvem obchodu a Českou odborovou radou kontrolovala ČOI provozování závodního stravování.⁶⁵

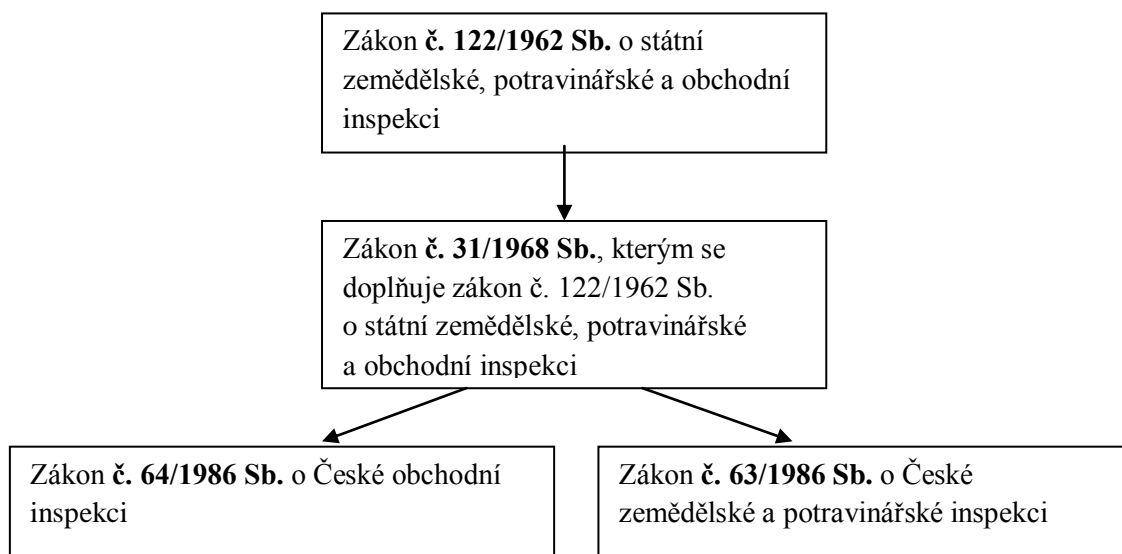
3.2.5 Shrnutí

Časový vývoj právní úpravy dozorových pravomocí dvou nejvýznamnějších orgánů v oblasti ochrany spotřebitele v České republice před rokem 1989 – České obchodní inspekce a České zemědělské a potravinářské inspekce – znázorňuje následující schéma:

⁶⁴ §2 z. č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, v původním znění.

⁶⁵ §16 z. č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, v původním znění.

Zdroj: vlastní

Státní obchodní inspekce v letech 1952 – 1961 vykonávala dozor nad zbožím v obchodních podnicích a dozor nad tím, zda jsou dodržovány normy pro skladbu a množství hotových jídel v podnicích společného stravování. Státní jakostní inspekce zajišťovala v období 1953 – 1957 dozor nad jakostí zemědělských výrobků, mlýnských výrobků a krmiv. V r. 1958 byla oblast dozoru rozšířena zřízením Státní inspekce jakosti potravinářských a zemědělských výrobků, která vykonávala dozor nad zemědělskými výrobky a nad výrobky potravinářského průmyslu.

V r. 1962 byla zákonem č. 122/1962 Sb. pro dozor nad potravinářskými výrobky zřízena zvláštní inspekce. Dozorové pravomoci byly tímto zákonem rozděleny mezi Státní inspekci jakosti zemědělských výrobků zajišťující dozor nad zemědělskými výrobky, Státní inspekci jakosti výrobků potravinářského průmyslu zajišťující dozor nad výrobky potravinářského průmyslu a Státní obchodní inspekci, která zajišťovala dozor v oblasti nákupu a prodeje zboží a v oblasti výroby jídel a nápojů.

V r. 1986 byly dozorové pravomoci v oblasti potravinářských výrobků a v oblasti zemědělských výrobků opět sloučeny pod jeden orgán dozoru a zákonem č. 63/1986 Sb. byla zřízena Česká zemědělská a potravinářská inspekce, která zajišťovala kontrolu zemědělských i potravinářských výrobků a její pravomoci byly rozšířeny také o kontrolu, mydlářských, saponátových a tabákových výrobků. Dále byla zákonem č. 64/1986 Sb. zřízena Česká obchodní inspekce zajišťující dozor nad obchodními organizacemi a občany prodávajícími zboží. ČOI kontrolovala také dodržování norem pro výrobu a přípravu jídel

a nápojů, dodržování požadavků na hygienickou nezávadnost provozu a provozování závodního stravování.

Oblasti zemědělských a potravinářských výrobků spolu úzce souvisí, proto byly zřízením samostatných dozorových orgánů pro každou oblast pravomoci příliš roztrženy. Sloučením dozorových pravomocí v těchto oblastech pod společný orgán dozoru se kontrola dodržování zákonných norem zřehlednila.

3.3 Vývoj právní úpravy dozorových pravomocí v oblasti ochrany spotřebitele po r. 1989

3.3.1 Úvod do problematiky

Po roce 1989 je vývoj právní úpravy dozorových pravomocí v oblasti ochrany spotřebitele ovlivněn změnou politické, ekonomické a sociální situace v naší republice. Právní předpisy se mění v souvislosti s přibližováním Československa Evropskému společenství. Zákony upravující postavení a pravomoci dvou významných dozorových orgánů v oblasti ochrany spotřebitele - České obchodní inspekce a České zemědělské a potravinářská inspekce – byly převzaty z období před rokem 1989 a následně novelizovány.

3.3.2 Česká obchodní inspekce

*Zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci*⁶⁶ byl po roce 1989 často měněn. V průběhu dvaceti tří let byl tento zákon celkem třiadvacetkrát novelizován, přičemž docházelo ke změnám dozorových pravomocí a oblasti působnosti ČOI. První změna byla provedena v r. 1992 *zákonem č. 240/1992 Sb.* Dle tohoto právního předpisu kontroluje ČOI právnické a fyzické osoby, které prodávají zboží, poskytují služby nebo vyvíjejí jinou podobnou činnost na vnitřním trhu, a jejich zaměstnance.⁶⁷ Činnost ČOI byla rozšířena o zajišťování poradensko-informační činnosti pro občany.⁶⁸ Z působnosti ČOI byla vyňata kontrola prodeje léčiv nebo zdravotnických potřeb, který provozovaly organizace či zařízení jednotné zdravotnické soustavy; prodeje periodického tisku, který provozovaly

⁶⁶ Poslední novelizace byla provedena dne 20.12.2011 zákonem č. 18/2012 Sb. s účinností od 1.1.2013.

⁶⁷ §2 odst. 1 z. č. 64/1986 Sb. ve znění z. č. 240/1992 Sb.

⁶⁸ §13 odst. 2 písm. b) z. č. 64/1986 Sb. ve znění z. č. 240/1992 Sb.

organizace nebo zařízení spojů a obchodní činnosti organizací řízených ministerstvem kultury. Dále již do kompetencí ČOI nespadá kontrola závodního stravování.

V r. 1997 byl zákon o České obchodní inspekci novelizován *zákonem č. 22/1997 Sb.* Činnost inspekce byla rozšířena o kontrolu, zda bylo pro stanovené výrobky uváděné na trh vydáno prohlášení o shodě a zda vlastnosti stanovených výrobků uvedených na trh a náležitosti posouzení shody odpovídají stanoveným podmínkám vydaného prohlášení o shodě.⁶⁹ V r. 2002 došlo ke změně zákonem č. 205/2002 Sb. a ČOI kontroluje, zda byly stanovené výrobky uváděné na trh řádně opatřeny stanoveným označením, popřípadě zda k nim byl vydán nebo přiložen stanovený dokument.⁷⁰ K významné změně v působnosti ČOI došlo novelizací *zákonem č. 110/1997 Sb.*, kterým bylo stanoveno, že kontrolní činnost ČOI se nevztahuje na kontrolu potravin a tabákových výrobků. V její působnosti v této oblasti zůstala kontrola poctivosti prodeje potravin a tabákových výrobků a kontrola přípravy jídel a nápojů.⁷¹

Další významnou změnou byla novelizace *zákonem č. 145/2000 Sb.* Kontrola ČOI se nyní vztahuje nejen na prodejce a poskytovatele služeb na vnitřním trhu, ale nově také na právnické a fyzické osoby dodávající výrobky a zboží na vnitřní trh.⁷² Nově také ČOI kontroluje, zda nedochází ke klamání spotřebitele.⁷³ Z dozorových pravomocí inspekce byla vyloučena kontrola dodržování norem pro výrobu a přípravu jídel a nápojů. V oblasti kontroly potravin, pokrmů a tabákových výrobků tak v kompetenci ČOI zůstává pouze kontrola poctivosti prodeje.

V roce 2001 byla novelizací *zákonem č. 102/2001 Sb.* ke kompetencím ČOI přidána kontrola bezpečnosti výrobků uváděných na trh.⁷⁴ V témže roce byla činnost ČOI rozšířena *zákonem č. 321/2001 Sb.* o kontrolu poskytovatelů spotřebitelských úvěrů.⁷⁵ K dalšímu rozšíření působnosti došlo v roce 2006 novelizací *zákonem č. 229/2006 Sb.*, kontrola ČOI se vztahuje také na právnické a fyzické osoby provozující tržiště (tržnice).⁷⁶

Od roku 2010, po změně zákonem č. 155/2010 Sb., již do oblasti dozorových pravomocí ČOI nepatří kontrola dodržování požadavků osobní hygieny a hygienické

⁶⁹ z. č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů.

⁷⁰ §2 odst. 2 písm. e) z. č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění z. č. 205/2002 Sb.

⁷¹ §2 odst. 3 z. č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění z. č. 110/1997 Sb.

⁷² §2 odst. 1 z. č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění z. č. 145/2000 Sb.

⁷³ §8 z. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění z. č. 145/2000 Sb.

⁷⁴ z. č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků.

⁷⁵ z. č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně z. č. 64/1986 Sb.

⁷⁶ §2 z. č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění z. č. 229/2006 Sb.

nezávadnosti provozu a kontrola dodržování dohodnutých nebo stanovených podmínek a kvality poskytovaných služeb. Pravomoc kontrolovat, zda nedochází ke klamání spotřebitele, byla touto novelou změněna na kontrolu, zda nedochází ke klamavé obchodní praxi.^{77,78}

X X X

Z hlediska vývoje právní úpravy dozorových pravomocí bylo pro ČOI po r. 1989 významných osm novelizací zákona č. 64/1986 Sb. Změny v pravomocích, které tyto novelizace přinesly, jsou shrnuty v tabulce 1.

Tabulka 1: Vývoj právní úpravy dozorových pravomocí po roce 1989 – zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci

Zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci	
Změna:	Přidané nebo odebrané pravomoci:
z. č. 240/1992 Sb.	(+) zajišťování poradensko-informační činnosti pro občany (čl. I bod 12 z. č. 240/1992 Sb.)
	(-) kontrola prodeje léčiv nebo zdravotnických potřeb provozovaného organizacemi či zařízeními jednotné zdravotnické soustavy (čl. I bod 15 z. č. 240/1992 Sb.)
	(-) kontrola prodeje periodického tisku provozovaného organizacemi nebo zařízeními spojů (čl. I bod 15 z. č. 240/1992 Sb.)
	(-) kontrola obchodní činnosti organizací řízených ministerstvem kultury (čl. I bod 15 z. č. 240/1992 Sb.)
	(-) kontrola závodního stravování (čl. I bod 15 z. č. 240/1992 Sb.)
z. č. 22/1997 Sb.	(+) kontrola, zda bylo pro stanovené výrobky uváděné na trh vydáno prohlášení o shodě a zda vlastnosti stanovených výrobků uvedených na trh a náležitosti posouzení shody odpovídají stanoveným podmínkám vydaného prohlášení o shodě (změněno zákonem č. 205/2002 Sb. na kontrolu, zda byly stanovené výrobky uváděné na trh řádně opatřeny stanoveným označením) (§23 z. č. 22/1997 Sb., čl. II bod 2 z. č. 205/2002 Sb.)

⁷⁷ §3 z. č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění z. č. 155/2010 Sb.

⁷⁸ „klamavá obchodní praktika“ je definována §5 odst. 1 písm. a) až e) z. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele takto: „obchodní praktika je klamavá, je-li při ní užit nepravdivý údaj; je-li důležitý údaj sám o sobě pravdivý, ale může uvést spotřebitele v omyl vzhledem k okolnostem a souvislostem, za nichž byl užit; opomene-li podnikatel uvést důležitý údaj, jenž s přihlédnutím ke všem okolnostem lze po podnikateli spravedlivě požadovat, za opomenutí se považuje též uvedení důležitého údaje nesrozumitelným nebo nejednoznačným způsobem; nebo vede-li způsob prezentace výrobku či služby, včetně srovnávací reklamy, nebo jejich uvádění na trh k záměně s jinými výrobky či službami, nebo rozlišovacími znaky jiného podnikatele; není-li dodržen závazek obsažený v kodexu chování, k jehož dodržování se podnikatel zavázal, jde-li o jednoznačný závazek, který lze ověřit, a podnikatel v obchodní praxi uvádí, že je vázán kodexem.“ Podle §5 odst. 2 z. č. 634/1992 Sb. se za „klamavou obchodní praktiku“ považuje také nabízení nebo prodej výrobků nebo služeb porušujících některá práva duševního vlastnictví, jakož i skladování takových výrobků za účelem jejich nabízení nebo prodeje a dále neoprávněné užívání označení, chráněného podle z. č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, v obchodním styku.

z. č. 110/1997 Sb.	(-) kontrola potravin a tabákových výrobků (§22 z. č. 110/1997 Sb.)
z. č. 145/2000 Sb.	(+) kontrola právnických a fyzických osob dodávajících výrobky a zboží na vnitřní trh (čl. I bod 1 z. č. 145/2000 Sb.)
	(+) kontrola, zda nedochází ke klamání spotřebitele (změněno zákonem č. 155/2010 Sb. na kontrolu, zda nedochází ke klamavé obchodní praxi) (čl. I bod 2 z. č. 145/2000 Sb., čl. III bod 3 z. č. 155/2010)
	(-) kontrola dodržování norem pro výrobu a přípravu jídel a nápojů (čl. I bod 2 z. č. 145/2000 Sb.)
z. č. 102/2001 Sb.	(+) kontrola bezpečnosti výrobků uváděných na trh (§15 z. č. 102/2001 Sb.)
z. č. 321/2001 Sb.	(+) kontrola poskytovatelů spotřebitelských úvěrů (§15 z. č. 321/2001 Sb.)
z. č. 229/2006 Sb.	(+) kontrola právnických a fyzických osob provozujících tržiště (tržnice) (čl. II z. č. 229/2006 Sb.)
z. č. 155/2010 Sb.	(-) kontrola dodržování požadavků osobní hygieny a hygienické nezávadnosti provozu (čl. III bod 1 z. č. 155/2010 Sb.)
	(-) kontrola dodržování dohodnutých nebo stanovených podmínek a kvality poskytovaných služeb (čl. III bod 2 z. č. 155/2010 Sb.)

Zdroj: novely zákona č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci

Ke změnám dozorových pravomocí ČOI docházelo zejména v souvislosti s novelizací zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele; zákona č. 22/1997 Sb. o technických požadavcích na výrobky a zákona č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků. Mnoho změn bylo provedeno v souvislosti s implementací směrnic ES do právních předpisů ČR.⁷⁹ K velmi významné změně v působnosti ČOI a zúžení jejích dozorových pravomocí došlo novelizací zákonem č. 110/1997 Sb. Touto novelou byla z kontrolní činnosti ČOI vyňata kontrola potravin a tabákových výrobků. V její působnosti v oblasti kontroly potravin a tabákových výrobků zůstala kontrola poctivosti prodeje a kontrola přípravy jídel a nápojů. K dalšímu zúžení pravomocí v této oblasti došlo novelizací zákonem č. 145/2000 Sb., na základě které byla z dozorových pravomocí ČOI vyloučena kontrola dodržování norem pro výrobu a přípravu jídel a nápojů. V oblasti kontroly potravin, pokrmů a tabákových výrobků tak ČOI zůstává pouze pravomoc

⁷⁹ např. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/95/ES o obecné bezpečnosti výrobků; Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/29/ES, o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu; Směrnice Rady 87/102/EHS, o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru; Směrnice Rady 90/88/EHS, kterou se mění směrnice 87/102/EHS o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru; Směrnice 98/7/ES Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 87/102/EHS o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru; Směrnice Rady 87/357/, o sblížení právních předpisů členských států týkajících se výrobků, jejichž skutečná povaha není rozpoznatelná a které proto ohrožují zdraví nebo bezpečnost spotřebitelů.

kontrolovat poctivost prodeje. Dozor v oblasti potravin zajišťuje po této změně Státní zemědělská a potravinářská inspekce.

3.3.3 Česká zemědělská a potravinářská inspekce a Státní zemědělská a potravinářská inspekce

3.3.3.1 Česká zemědělská a potravinářská inspekce

*Zákon č. 63/1986 Sb. o České zemědělské a potravinářské inspekci*⁸⁰ byl po r. 1989 v průběhu třinácti let změněn třikrát. První novelizace byla provedena *zákonem č. 110/1997 Sb.* Na základě tohoto právního předpisu ČZPI kontrolovala u fyzických a právnických osob vyrábějících nebo uvádějících do oběhu zemědělské, mydlářské, saponátové nebo tabákové výrobky a potraviny, jestli uvedené výrobky a potraviny odpovídají požadavkům, které stanoví zvláštní předpisy⁸¹; jestli při jejich výrobě nebo uvádění do oběhu se dodržují podmínky, které stanovení zvláštními předpisy; jestli kontrolované osoby plní povinnosti stanovené zvláštními předpisy; jestli pro potraviny stanovené zvláštním předpisem bylo vydáno písemné prohlášení o shodě a jestli jejich vlastnosti odpovídají tomuto prohlášení; jestli toto prohlášení bylo vydáno podle zákonného předpisu.⁸² Z působnosti ČZPI byla vyňata kontrola používání neověřených měřidel a vadných přístrojů a zařízení ovlivňujících jakost zemědělských nebo potravinářských výrobků. Při své kontrolní činnosti již ČZPI neposuzuje vliv obalů a jiných činitelů na jakost zemědělských a potravinářských výrobků.⁸³

Druhou změnu byla novelizace *zákonem č. 145/2000 Sb.*, na základě které k činnostem ČZPI přibyla kontrola klamání spotřebitele.⁸⁴ Od roku 2001, po změně *zákonem č. 102/2001 Sb.*, kontroluje ČZPI také bezpečnost výrobků a potravin uváděných na trh.⁸⁵

⁸⁰ V roce 2002 nahrazen zákonem č. 146/2002 Sb.

⁸¹ Např. z. č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, z. č. 115/1995 Sb., vinohradnictví a vinařství, z. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele ve znění pozdějších předpisů, z. č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky.

⁸² §2 z. č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění z. č. 110/1997 Sb.

⁸³ §20 bod 2 z. č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, v původním znění.

⁸⁴ §2 z. č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění z. č. 145/2000 Sb.

⁸⁵ §2 z. č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění z. č. 102/2001 Sb.

3.3.3.2 Státní zemědělská a potravinářská inspekce

V roce 2002 byl z. č. 63/1986 Sb. zrušen a nahrazen *zákonem č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci*. Česká zemědělská a potravinářská inspekce byla zrušena a její práva a povinnosti přešly na *Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci*⁸⁶ (dále jen SZPI). SZPI je správním úřadem podřízeným ministerstvu zemědělství. V souladu s tímto zákonem jsou pravomoci SZPI rozšířeny o kontrolu, jestli zemědělské, mydlářské, saponátové a tabákové výrobky a potraviny či suroviny určené k jejich výrobě splňují požadavky stanovené v mezinárodních smlouvách⁸⁷, kterými je Česká republika vázána; jestli při výrobě nebo uvádění do oběhu uvedených výrobků a potravin nebo surovin jsou dodržovány podmínky stanovené mezinárodními smlouvami a jestli kontrolované osoby plní povinnosti stanovené těmito smlouvami. Další novou dozorovou pravomocí SZPI je kontrola, jestli není porušováno právo osob, kterým svědčí ochrana zapsaného⁸⁸ označení původu⁸⁹ nebo zeměpisného označení⁹⁰ výrobků, potravin, surovin nebo tabákových výrobků. SZPI také kontroluje, jestli jsou u čerstvého ovoce, čerstvé zeleniny a konzumních brambor splněny požadavky na jakost stanovené zvláštním právním předpisem a také soulad a správnost údajů uvedených v průvodních dokumentech. Dále SZPI kontroluje, zda jsou dodržovány požadavky na osobní a provozní hygienu v rozsahu, který stanoví zvláštní právní předpisy.⁹¹

Zákon č. 146/2002 Sb.⁹² prošel během deseti let celkem osmi změnami. V roce 2004 byl zákon v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie novelizován třikrát,

⁸⁶ §18 z. č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci.

⁸⁷ Např. Dohoda o mezinárodních přepravách zkazitelných potravin a o specializovaných prostředcích určených pro tyto přepravy.

⁸⁸ Označení původu a zeměpisné označení se zapisuje do rejstříku označení původu a zeměpisných označení vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví (§3 z. č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a o změně zákona o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů).

⁸⁹ „Označením původu“ se podle §2 písm. a) z. č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a o změně zákona o ochraně spotřebitele rozumí: „...název oblasti, určitého místa nebo země (dále jen „území“) používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže kvalita nebo vlastnosti tohoto zboží jsou výlučně nebo převážně dány zvláštním zeměpisným prostředím s jeho charakteristickými přírodními a lidskými faktory a jestliže výroba, zpracování a příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území; za označení původu pro zemědělské výrobky nebo potraviny jsou pokládána i tradiční zeměpisná nebo nezeměpisná označení pro zboží pocházející z vymezeného území, splňuje-li takové zboží ostatní podmínky podle tohoto ustanovení.“

⁹⁰ „Zeměpisným označením“ se podle §2 písm. b) z. č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a o změně zákona o ochraně spotřebitele rozumí: „...název území používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže toto zboží má určitou kvalitu, pověst nebo jiné vlastnosti, které lze přičíst tomuto zeměpisnému původu, a jestliže výroba nebo zpracování, anebo příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území.“

⁹¹ §3 z. č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci.

⁹² Poslední novelizace byla provedena dne 22.7.2009 zákonem č. 281/2009 Sb. s účinností od 1.1.2011.

a to zákonem č. 94/2004 Sb., zákonem č. 316/2004 Sb. a zákonem č. 321/2004 Sb. Dozorové pravomoci SZPI byly na základě těchto změn rozšířeny např. o kontrolu, jestli zásoby, které jí ohlásí podnikatel dle zvláštního právního předpisu⁹³, odpovídají skutečnosti; jestli kontrolované osoby plní povinnosti plynoucí pro ně z bezprostředně závazných předpisů Evropských společenství. Dále SZPI prověřuje, jestli úprava balené pramenité vody za pomoci vzduchu obohaceného ozonem odpovídá požadavkům stanoveným zvláštním právním předpisem⁹⁴, provádí kontrolu potravin dovážených ze třetích zemí podle zvláštního právního předpisu⁹⁵. SZPI také ověřuje způsobilost laboratoří pověřených prováděním rozborů pro své potřeby, zajišťuje u osob, které o to požádají, ověření jejich senzorických schopností provedením senzorických zkoušek, včetně senzorických zkoušek na víno a po projednání s dotčenými správními úřady schvaluje postup a způsob ozařování potravin a surovin ionizujícím zářením stanovený zvláštním právním předpisem.⁹⁶ Zákonem č. 321/2004 Sb. byly dozorové povinnosti SZPI dále rozšířeny o kontrolní činnosti v odvětví vinohradnictví a vinařství.⁹⁷

Významnou změnou byla novelizace zákonem č. 120/2008 Sb., následně které byla činnost SZPI opět rozšířena. Nově inspekce například zajišťuje odbornou přípravu osob, které provádějí kontrolu shody dle přímo použitelných předpisů ES o kontrolách dodržování obchodních norem, a ověřuje soulad se specifikacemi dle předpisů ES upravujících ochranu zeměpisných označení, označení původu či zaručené tradiční speciality⁹⁸. Dále SZPI provádí dodatečnou kontrolu v souladu s přímo použitelným předpisem ES o úředních kontrolách, jejímž účelem je ověření dodržování právních předpisů v oblasti krmiv, potravin, pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat. Inspekce také provádí kontrolu a dozor podle zákona o Státním intervenčním fondu. Z působnosti SZPI byla vyňata kontrola mydlářských a saponátových

⁹³ §3b z. č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích.

⁹⁴ Vyhláška č. 292/1997 Sb., o požadavcích na zdravotní nezávadnost balených vod a o způsobu jejich úpravy, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁵ §3 odst. 4 písm. d) z. č. 110/1997 Sb. ve znění z. č. 316/2004 Sb.

⁹⁶ např. z. č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích; z. č. 115/1995 o vinohradnictví a vinařství

⁹⁷ §3 z. č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění zákonů č. 94/2004 Sb., č. 316/2004 Sb. a č. 321/2004 Sb.

⁹⁸ „zaručená tradiční specialita“ je definována v čl. 2 odst. 1 písm. c) nařízení Rady (ES) č. 509/2006 o zemědělských produktech a potravinách, jež představují zaručené tradiční speciality jako: „...tradiční zemědělský produkt nebo tradiční potravina, jejíž zvláštní povaha je uznávána Společenstvím, a to zápisem do rejstříku podle tohoto nařízení.“

výrobků. V pravomoci SZPI již dále není ověření senzorických schopností provedením senzorických zkoušek.⁹⁹

Další změnou byla novelizace zákonem č. 291/2009 Sb. V souladu s tímto právním předpisem provádí SZPI kontrolu podmíněnosti¹⁰⁰ podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

X X X

Zákon č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci byl po roce 1989 třikrát novelizován, přičemž pokaždé došlo k úpravě dozorových pravomocí ČZPI. Následně byl tento zákon zrušen a nahrazen zákonem č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci. Práva a povinnosti České zemědělské a potravinářské inspekce převzala Státní zemědělská a potravinářská inspekce. Pro vývoj právní úpravy dozorových pravomocí SZPI bylo významných pět novelizací zákona č. 146/2002 Sb. Změny v pravomocích, které tyto novelizace přinesly, shrnuje tabulka 2.

Tabulka 2: Vývoj právní úpravy dozorových pravomocí po roce 1989 – zákon č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci a zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci

Zákon č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci	
Změna:	Přidané nebo odebrané pravomoci:
z. č. 110/1997 Sb.	(+) kontrola, zda pro potraviny stanovené zvláštním právním předpisem bylo vydáno písemné prohlášení o shodě, zda vlastnosti těchto potravin uváděných do oběhu odpovídají písemnému prohlášení o shodě a zda toto prohlášení bylo vydáno způsobem a v rozsahu stanoveném zvláštním předpisem (§20 bod 2 z. č. 110/1997 Sb., v původním znění)
	(-) kontrola, zda se nepoužívají neověřená měřidla, pokud ověření podléhají, nebo měřidla neodpovídající státním či oborovým technickým normám nebo jiné vadné přístroje a zařízení ovlivňující jakost zemědělských nebo potravinářských výrobků (§20 bod 2 z. č. 110/1997 Sb., v původním znění)
	(-) posuzování vlivu obalů a jiných činitelů na jakost zemědělských a potravinářských výrobků (§20 bod 2 z. č. 110/1997 Sb., v původním znění)
z. č. 145/2000 Sb.	(+) kontrola, zda nedochází ke klamání spotřebitele (čl. III bod 1 z. č. 145/2000 Sb., v původním znění)
z. č. 102/2001 Sb.	(+) kontrola, zda výrobky a potraviny uváděné na trh jsou bezpečné (§16 z. č. 102/2001 Sb., v původním znění)

⁹⁹ §3 z. č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění z. č. 120/2008 Sb.

¹⁰⁰ „Od 1. 1. 2009 je v České republice vyplácení přímých podpor a dalších vybraných dotací "podmíněno" plněním standardů udržování půdy v dobrém zemědělském a environmentálním stavu, dodržováním povinných požadavků v oblasti životního prostředí, veřejného zdraví, zdraví zvířat a zdraví rostlin, dobrých životních podmínek zvířat a minimálních požadavků v rámci agroenvironmentálních opatření.“

(Kontroly podmíněnosti Cross Compliance. [online]. [cit. 2012-09-10] Dostupné z:

<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/kontroly-podminenosti-cross-compliance/>)

Zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci	
Změna:	Přidané nebo odebrané pravomoci:
z. č. 146/2002 Sb. (nahrazuje zákon č. 63/1986 Sb.)	(+) kontrola, zda zemědělské, mydlářské, saponátové a tabákové výrobky, potraviny či suroviny určené k jejich výrobě splňují požadavky stanovené mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána (§3 z. č. 146/2002 Sb. v původním znění)
	(+) kontrola, zda při výrobě nebo uvádění do oběhu těchto výrobků a potravin nebo surovin jsou dodržovány podmínky stanovené mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána (§3 z. č. 146/2002 Sb. v původním znění)
	(+) kontrola, jestli kontrolované osoby splnily povinnosti stanovené mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána (§3 z. č. 146/2002 Sb. v původním znění)
	(+) kontrola, jestli není porušováno právo osob, kterým svědčí ochrana zapsaného označení původu, zeměpisného označení výrobků, potravin, surovin nebo tabákových výrobků (§3 z. č. 146/2002 Sb. v původním znění)
	(+) kontrola, zda jsou u čerstvého ovoce, čerstvé zeleniny či konzumních brambor splněny požadavky na jakost dle zvláštního právního předpisu (§3 z. č. 146/2002 Sb. v původním znění)
	(+) kontrola souladu a správnosti údajů uvedených v průvodních dokumentech (§3 z. č. 146/2002 Sb. v původním znění)
	(+) kontrola dodržování požadavků osobní a provozní hygieny v rozsahu stanoveném zvláštními právními předpisy (§3 z. č. 146/2002 Sb. v původním znění)
z. č. 94/2004 Sb.	(+) kontrola, zda zásoby ohlášené inspekci podnikatelem podle zvláštního právního předpisu odpovídají skutečnosti (čl. III z. č. 94/2004 Sb.)
z. č. 316/2004 Sb.	(+) kontrola, jestli kontrolované osoby plní povinnosti plynoucí pro ně z bezprostředně závazných předpisů Evropských společenství (čl. IV bod 2 z. č. 316/2004 Sb.)
	(+) ověřuje způsobilost laboratoří pověřených prováděním rozborů pro své potřeby (čl. IV bod 4 z. č. 316/2004 Sb.)
	(+) zajišťuje u osob, které o to požádají, ověření jejich senzorických schopností provedením senzorických zkoušek, včetně senzorických zkoušek na víno (čl. IV bod 4 z. č. 316/2004 Sb.)
	(+) schvaluje po projednání s dotčenými správními úřady postup a způsob ozařování potravin a surovin ionizujícím zářením dle zvláštního právního předpisu (čl. IV bod 4 z. č. 316/2004 Sb.)
	(+) kontrola, jestli úprava balené pramenité vody za pomoci vzduchu obohaceného ozonem je v souladu s požadavky zvláštního právního předpisu (čl. IV bod 4 z. č. 316/2004 Sb.)
	(+) kontrola potravin dovážených ze třetích zemí podle zvláštního právního předpisu (čl. IV bod 4 z. č. 316/2004 Sb.)
z. č. 321/2004 Sb.	(+) kontrolní činnosti v odvětví vinohradnictví a vinařství (§46 z. č. 321/2004 Sb.)
z. č. 120/2008 Sb.	(+) odborná příprava osob, které provádějí kontrolu shody dle přímo použitelných předpisů ES o kontrolách dodržování obchodních norem (čl. IV bod 21 z. č. 120/2008 Sb.)

	(+) ověřování souladu se specifikacemi podle předpisů ES, které upravují ochranu zeměpisných označení, označení původu a zaručené tradiční speciality. (čl. 4 bod 21 z. č. 120/2008 Sb.)
	(+) dodatečná kontrola podle přímo použitelného předpisu ES o úředních kontrolách, jejímž účelem je ověření dodržování právních předpisů v oblasti krmiv, potravin, pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat (čl. 4 bod 23 z. č. 120/2008 Sb.)
	(+) kontrola a dozor dle zákona o Státním intervenčním fondu (čl. 4 bod 23 z. č. 120/2008 Sb.)
	(-) kontrola mydlářských a saponátových výrobků (čl. 4 bod 7 z. č. 120/2008 Sb.)
	(-) ověření sensorických schopností provedením sensorických zkoušek, včetně sensorických zkoušek na víno (čl. IV bod 18 z. č. 120/2008 Sb.)
z. č. 291/2009 Sb.	(+) kontrola podmíněnosti podle zákona o zemědělství (čl. XIII bod 11 z. č. 291/2009 Sb.)

Zdroj: novely z. č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci a z. č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci

Ke změnám dozorových pravomocí ČZPI a následně SZPI docházelo především v souvislosti s novelizací zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích. Mnoho novelizací právní úpravy dozorových pravomocí SZPI je spojeno s harmonizací českých právních předpisů s právem ES.¹⁰¹

V naprosté většině změn je rozšiřována oblast dozoru SZPI a jsou jí přidávány další povinnosti a činnosti. Zároveň dochází ke snižování počtu zaměstnanců SZPI viz příloha č. 2. Snižování nákladů tak může negativně ovlivnit počet i kvalitu prováděných kontrol. (Ročně provedou inspektoři SZPI kolem 35 000 kontrolních vstupů přičemž podíl nevyhovujících šarží potravin a výrobků zjištěných při kontrolách přesahuje 10 %. Blíže viz příloha č. 6.)

¹⁰¹ Např. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES o sblížení právních předpisů členských států týkající se označování potravin, jejich nabízení k prodeji a související reklamy; Směrnice Rady 93/43/EHS o hygieně potravin, která byla v r. 2004 nahrazena Nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 852/2004 o hygieně potravin; Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 882/2004 o úředních kontrolách za účelem ověřování, zda jsou dodržovány právní předpisy o krmivech a potravinách a ustanovení o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat; Nařízení Evropského parlamentu a rady č. 2006/2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele; Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

4.1 Rozbor vybraných problémů zákona č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci

4.1.1 Úvod do problematiky

Zákonem č. 64/1986 Sb. ze dne 20. října 1986, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 1987, byla ustanovena Česká obchodní inspekce. Zákon byl od svého vydání často novelizován, ke dnešnímu dni¹⁰² byl již třiadvacetkrát změněn. První novelizace byla provedena zákonem č. 240/1992 Sb. a zatím poslední změna byla provedena zákonem č. 18/2012 Sb. s účinností od 1. ledna 2013. Zákon č. 64/1986 Sb. neobsahuje žádné definice pojmů, které je nutno dohledat v jiných právních předpisech. K usnadnění orientace by bylo vhodné definice základních pojmů do z. č. 64/1986 Sb. doplnit.

4.1.2 Dozorová činnost České obchodní inspekce

Hlavní dozorová činnost ČOI je vymezena §2 z. č. 64/1986 Sb. Podle ustanovení §2 odst. 1 kontroluje ČOI právnické a fyzické osoby, které prodávají nebo dodávají výrobky a zboží na vnitřní trh, poskytují služby nebo vyvíjejí jinou podobnou činnost na vnitřním trhu, poskytují spotřebitelský úvěr nebo provozují tržiště (tržnice).

Dozorové pravomoci ČOI byly po r. 1989 často měněny, z tohoto hlediska bylo pro ČOI významných osm novelizací z. č. 64/1986 Sb. (podrobněji viz kapitola 3.3 Vývoj právní úpravy dozorových pravomocí v oblasti ochrany spotřebitele po roce 1989, subkapitola 3.3.2 Česká obchodní inspekce). V současné době podle §2 odst. 2 písm. a) z. č. 64/1986 Sb. ČOI kontroluje dodržování podmínek stanovených k zabezpečení jakosti zboží nebo výrobků včetně zdravotní nezávadnosti a dodržování podmínek pro skladování a dopravu. Podle ustanovení §2 odst. 2 písm. b) ČOI kontroluje, jsou-li při prodeji zboží používána ověřená měřidla v případě, že podléhají ověření. Dále podle tohoto ustanovení ČOI kontroluje, jestli používaná měřidla odpovídají zvláštním právním předpisům, technickým normám, jiným technickým předpisům, popřípadě schválenému typu. Podle §2

¹⁰² tj. ke dni 8. srpna 2012

odst. 2 písm. c) ČOI kontroluje dodržování ostatních podmínek stanovených zvláštními právními předpisy či jinými závaznými opatřeními pro provozování nebo poskytování výše uvedených činností. V souladu s ustanovením §2 odst. 2 písm. d) z. č. 64/1986 Sb. zajišťuje ČOI dozor nad tím, jestli při uvádění stanovených výrobků na trh byly podle zvláštního právního předpisu¹⁰³ výrobky řádně opatřeny stanoveným označením, popřípadě zda k nim byl vydán či přiložen stanovený dokument, jestli vlastnosti stanovených výrobků uvedených na trh odpovídají stanoveným technickým požadavkům a jestli v souvislosti s označením stanoveného výrobku byly splněny také požadavky stanovené zvláštními právními předpisy.¹⁰⁴ Podle §2 odst. 2 písm. e) kontroluje ČOI bezpečnost výrobků uváděných na trh a podle §2 odst. 2 písm. f) kontroluje dodržování povinností stanovených právním předpisem, kterým je upraveno sjednávání spotřebitelského úvěru, pokud dozor nevykonává Česká národní banka.

Kontrolní činnost ČOI se podle ustanovení §2 odst. 3 z. č. 64/1986 Sb. nevztahuje na kontrolu potravin, pokrmů a tabákových výrobků s výjimkou kontroly poctivosti prodeje. Ke změně dozorových pravomocí ČOI v této oblasti došlo novelizací zákonem č. 110/1997 Sb. Touto novelou byly zúženy dozorové pravomoci ČOI, která již nemůže provádět dozor v oblasti potravin a tabákových výrobků.¹⁰⁵ Zajištění dozoru nad kvalitou potravinářských výrobků je v pravomoci pouze Státní zemědělské a potravinářské inspekce. Pravomoci ČOI v této oblasti byly dále zúženy novelizací zákonem č. 145/2000 Sb. Touto změnou byla z dozorových pravomocí ČOI odebrána pravomoc kontrolovat dodržování norem pro výrobu a přípravu jídel a nápojů.¹⁰⁶ Odebráním dozorových pravomocí ČOI v oblasti potravin bylo odstraněna duplicita v rozdělení pravomocí ČOI a SZPI. V praxi to znamená, že ČOI může kontrolovat poctivost prodeje potravin, nemůže však kontrolovat jejich jakost a kvalitu, kterou kontroluje pouze SZPI. Tato změna dozorových pravomocí je ekonomicky neefektivní, protože musí být vynaloženo více prostředků na cestovní a mzdové náklady inspektorů. Z hlediska zajištění bezpečnosti spotřebitelů by také bylo vhodnější ČOI dozorové pravomoci v oblasti

¹⁰³ Z. č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁴ Z. č. 123/2000 Sb., o zdravotnických prostředcích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁵ §22 z. č. 110/1997, o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁶ Čl. I odst. 3 z. č. 145/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/1992, o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění zákona č. 110/1997 Sb.

potravin ponechat, protože tak by mohlo být i při sníženém rozpočtu inspekčních orgánů provedeno více kontrol v celém obchodním spektru a mohlo by se tak snáze předejít závažným ohrožením zdraví spotřebitelů, jakým je například aktuální kauza otrav metylalkoholem.¹⁰⁷

V souvislosti s hlavní dozorovou činností provádí Česká obchodní inspekce činnosti stanovené v §3 z. č. 64/1986 Sb. Na základě ustanovení §3 písm. a) ČOI zjišťuje u kontrolovaných osob nedostatky a jejich příčiny. V souladu s §3 písm. b) vyžaduje odstranění zjištěných nedostatků, jejich příčin a škodlivých následků a ukládá, případně navrhuje opatření k jejich odstranění. Podle §3 písm. c) zabezpečuje a provádí systematickou kontrolu plnění opatření uložených k odstranění zjištěných nedostatků a jejich příčin. Dále ČOI podle §3 písm. e) provádí rozbory nebo zajišťuje provedení rozborů k ověření jakosti a bezpečnosti výrobků nebo zboží s výjimkou potravin, pokrmů a tabákových výrobků. Při zjištění nedostatků podle §3 písm. f) ukládá sankční a jiná opatření. Další činnost ČOI byla přidána novelizací zákonem č. 160/2007 Sb.¹⁰⁸ Dle ustanovení §3 písm. g) z. č. 64/1986 Sb. provádí ČOI dozor v případě přeshraniční spolupráce, přičemž postupuje v souladu s příslušným předpisem Evropských společenství.¹⁰⁹

Důležitou činností ČOI je prevence, která dle §3 písm. d) z. č. 64/1986 Sb. spočívá v zobecňování poznatků z výkonu kontroly a předcházení vzniku nedostatků zejména včasným odhalováním příčin, výchovným působením a zveřejňováním výsledků kontrol. V r. 2011 zveřejnilo vedení ČOI „... *po několika letech odmítání poskytnout požadované informace a následných žalobách na předchozí vedení ČOI – všechny čerpací stanice, které neprošly kontrolou jakosti v roce 2010. Dále na základě požadavků redakcí umožnilo zveřejnění dalších seznamů kontrolovaných a pokutovaných podnikatelů v oblasti veřejného stravování a taxislužby. V průběhu celého roku byly aktivně zveřejňovány na webu tiskové zprávy, které informovaly spotřebitele i podnikatele o zjištěních na vnitřním trhu, a to včetně rad, jak rizikovým nákupům výrobků nebo poskytování služeb*

¹⁰⁷ Podrobněji např. MAREK, P., TELAŘÍKOVÁ, D.: Metanol má 20. obětí: otravě podlehl muž v přerovské nemocnici [online]. Publikováno 16.09.2012 [cit. 2012-09-16]. Dostupné z:

<http://www.novinky.cz/krimi/278846-metanol-ma-20-obet-otrave-podlehl-muz-v-prerovske-nemocnici.html>

¹⁰⁸ Čl. I odst. 1 z. č. 160/2007 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany spotřebitele.

¹⁰⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2006/2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele.

*předcházet.*¹¹⁰ Zveřejněním seznamů konkrétních subjektů, u kterých byly zjištěny nedostatky, došlo ze strany ČOI k výraznému pozitivnímu posunu v naplňování zákonného ustanovení týkajícího se prevence. Z hlediska účelného předcházení nedostatkům je žádoucí, aby ČOI ve zveřejňování těchto informací nadále pokračovala a to bez nutnosti vznášení požadavků ze strany spotřebitelů a médií. K posílení preventivní funkce by bylo také vhodné rozšířit ustanovení z. č. 64/1986 Sb. přímo o oprávnění zveřejňovat názvy kontrolovaných osob porušujících právní předpisy. O kontrolních zjištěních informuje ČOI veřejnost především prostřednictvím svých internetových stránek, kde je kromě výsledků kontrol umístěna řada dalších informací. Pro přehlednost by bylo dobré vytvořit samostatné stránky, na kterých by byly zveřejňovány pouze výsledky kontrol včetně seznamů subjektů porušujících zákonné požadavky. Vzhledem k tomu, že ne všichni spotřebitelé mají přístup k internetu, měla by ČOI častěji zveřejňovat tyto informace také prostřednictvím jiných médií, např. denního tisku formou pravidelné rubriky.

4.1.3 Pravomoci inspektorů České obchodní inspekce

K provedení výkonu kontroly disponují inspektoři ČOI řadou oprávnění, která jsou stanovena v §4 z. č. 64/1986 Sb. Podle ustanovení §4 odst. 1 písm. a) jsou kontrolní pracovníci ČOI při kontrole oprávněni vstupovat do provozoven, ve kterých jsou vykonávány kontrolované činnosti. Novelizací zákonem č. 240/1992 Sb. bylo přidáno ustanovení §4 odst. 1 písm. b) z. č. 64/1986 Sb., které inspektory ČOI opravňuje k ověřování totožnosti kontrolovaných fyzických osob.¹¹¹ Po změně zákonem č. 145/2000 Sb. bylo toto ustanovení rozšířeno o oprávnění inspektorů ČOI ověřovat také totožnost fyzických osob zastupujících kontrolované osoby při kontrole a jejich oprávnění k zastupování.¹¹² Doplnění tohoto oprávnění zamezuje dodatečné zpochybňování provedení kontroly.

Dále jsou podle ustanovení §4 odst. 1 písm. c) z. č. 64/1986 Sb. inspektoři oprávněni vyžádat si od kontrolovaných osob potřebné doklady, údaje a písemná nebo ústní

¹¹⁰ Výroční zpráva 2011 [online]. [cit. 2012-09-10] Dostupné z: <http://www.coi.cz/cz/o-coi/vyrocní-zpravy/vyrocní-zpravy-o-cinnosti-coi/>

¹¹¹ Čl. I odst. 3 z. č. 240/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci.

¹¹² Čl. I odst. 6 z. č. 145/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/1992, o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění zákona č. 110/1997 Sb.

vyjádření. Podle §4 odst. 1 písm. d) mohou odebírat potřebné vzorky výrobků nebo zboží k posouzení jejich jakosti a bezpečnosti nebo k posouzení, zda nedochází ke klamavé obchodní praktice. Vzorky výrobků a zboží jsou odebírány za náhradu. Pokud výrobek nebo zboží nesplňuje zákonem stanovené požadavky, nárok na náhradu nevzniká. Kontrolovaná osoba se může náhrady vzdát.

Další pravomocí inspektorů ČOI stanovenou v §4 odst. 1 písm. e) z. č. 64/1986 Sb., je oprávnění požadovat od kontrolovaných osob, aby ve stanovené lhůtě odstranily zjištěné nedostatky včetně jejich příčin a škodlivých následků, nebo aby bez prodlení provedli nezbytná opatření k jejich odstranění. Po změně zákonem č. 22/1997 Sb. mohou inspektoři v souladu s ustanovením §4 odst. 1 písm. f) z. č. 64/1986 Sb. při provádění kontroly vstupovat do objektů výrobce, dovozce nebo distributora a jsou oprávněni vyžadovat předložení příslušné dokumentace a poskytnutí pravdivých informací. Inspektor ČOI může podle tohoto ustanovení také vyzvat výrobce, dovozce nebo distributora, aby mu zajistil a předložil odborná vyjádření autorizované osoby¹¹³ k předmětu dozoru, nebo si inspektor může autorizovanou osobu k doзору za úhradu přizvat.¹¹⁴

Podle §6 odst. 1 z. č. 64/1986 Sb. je ČOI oprávněna v případech odůvodněných povahou kontrolní činnosti přizvat k účasti na kontrole osoby odborně způsobilé podle zvláštních právních předpisů.¹¹⁵ Vzhledem ke skutečnosti, že v některých případech je potřeba při kontrole spolupracovat s velmi specializovanými odborníky nebo použít speciální zařízení, umožňuje toto oprávnění přidané novelizací zákonem č. 145/2000 Sb.¹¹⁶ provádět kontroly ekonomicky efektivněji.

K nejdůležitějším pravomocím patří pravomoc sankční, která umožňuje ČOI v případě nedodržení právních předpisů ukládat sankční a jiná opatření. Podle §6 odst. 3 z. č. 64/1986 Sb. jsou kontrolované osoby povinny ve stanovené lhůtě odstranit zjištěné nedostatky včetně jejich příčin a škodlivých následků nebo neodkladně učinit nezbytná opatření k jejich odstranění.

¹¹³ „Autorizovanou osobou“ je podle ustanovení §11 odst. 1 z. č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, právnická osoba pověřená Úřadem pro technologickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví k činnostem při posuzování shody výrobků včetně posuzování činností, které souvisejí s jejich výrobou, případně s jejich opakovaným použitím, a vymezených technickými předpisy.

¹¹⁴ §23 odst. 4 z. č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů.

¹¹⁵ Např. §11 z. č. 22/1997 Sb., ve znění z. č. 71/2000 Sb.; z. č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících.

¹¹⁶ Čl. I odst. 11 z. č. 145/2000 Sb., kterým se mění z. č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů, z. č. 634/1992, o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a z. č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění z. č. 110/1997 Sb.

Ustanovení §7 odst. 1 písm. a) z. č. 64/1986 Sb. opravňuje inspektory ČOI na základě provedení kontroly zakázat až do doby zjednání nápravy uvedení na trh, distribuci včetně nákupu, dodávky, prodeje nebo použití výrobků nebo zboží, které neodpovídají požadavkům zvláštních právních předpisů,¹¹⁷ nebo které byly neoprávněně nebo klamavě opatřeny označením stanoveným zvláštním právním předpisem.¹¹⁸ Podle §7 odst. 1 písm. b) může inspektor ČOI také zakázat používání neověřených měřidel, která podléhají ověření, nebo měřidel, která neodpovídají obecně závazným právním předpisům, technickým normám a jiným technickým předpisům, případně schválenému typu. Po prokázání a zjevném zjištění zdravotní závadnosti může podle §7 odst. 2 z. č. 64/19986 Sb. inspektor zboží na místě znehodnotit nebo nařídit jeho znehodnocení. Toto důležité oprávnění bylo přidáno novelizací zákonem č. 240/1992 Sb.¹¹⁹

Při prokázání zjištění nabídky, prodeje nebo skladování výrobků nebo zboží neodpovídajících zvláštním právním předpisům¹²⁰ inspektor v souladu s §7b odst. 1 z. č. 64/1986 Sb. uloží zajištění těchto výrobků nebo zboží. „*V praxi dochází k tomu, že v případě pouhého uložení zákazu prodeje podle §7 zákona o České obchodní inspekci bez možnosti jeho zajištění je tento zákaz porušován a výrobky a zboží jsou, i přes hrozbu uložení pokuty, dodavatelem nebo prodávajícím v témže nebo jiném místě opětovně uvedeny do prodeje.*“¹²¹ Oprávnění uložit opatření zajištění výrobků či zboží porušujících práva duševního vlastnictví, které bylo přidáno novelizací zákonem č. 145/2000 Sb.,¹²² brání další manipulaci s těmito výrobky a zbožím. Podle ustanovení §7b odst. 2 z. č. 64/1986 Sb. je ČOI oprávněna zajištěné výrobky nebo zboží uskladnit mimo dosah kontrolované osoby a kontrolovaná osoba je povinna zajištěné výrobky nebo zboží inspektorovi vydat. Pokud kontrolovaná osoba vydání odmítá, je inspektor oprávněn jí tyto výrobky nebo zboží odejmout. Náklady na skladování hradí kontrolovaná osoba, u které se

¹¹⁷ Např. z. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁸ Z. č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁹ Čl. I bod 6 z. č. 240/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci.

¹²⁰ §8 odst. 2 a §7b z. č. 634/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Z. č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹²¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 145/2000 Sb., kterým se mění z. č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů, z. č. 634/1992, o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a z. č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění z. č. 110/1997 Sb. [online]. [cit. 2012-09-10] Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=496&CT1=0>

¹²² Čl. I bod 14 z. č. 145/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/1992, o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění zákona č. 110/1997 Sb.

nabízení, prodej nebo skladování takovýchto výrobků nebo zboží zjistilo. V souladu s §7b odst. 4 z. č. 64/1986 Sb. trvá zajištění těchto výrobků nebo zboží do doby, než bude pravomocně rozhodnuto o jejich propadnutí¹²³ či zabrání,¹²⁴ nebo do doby, kdy se prokáže, že se o takovéto výrobky nebo zboží nejedná. Podle ustanovení §7b odst. 5 přísluší oprávnění uložit propadnutí nebo zabrání těchto výrobků nebo zboží řediteli inspektorátu. Vlastníkem propadnutých nebo zabraných výrobků nebo zboží se dle tohoto ustanovení stává stát.

Změnou zákonem č. 439/2003 Sb.¹²⁵ byla řediteli inspektorátu dle ustanovení §7b odst. 6 z. č. 64/1986 Sb. přidána pravomoc určit, že zabrané nebo propadnuté výrobky nebo zboží budou zničeny, anebo jestliže jsou využitelné pro humanitární účely,¹²⁶ může ředitel inspektorátu určit, že budou k těmto účelům bezplatně poskytnuty. Ustanovení §7b z. č. 64/1986 Sb. stanoví také podmínky poskytnutí výrobků a zboží pro humanitární účely a podmínky pro zničení, určí-li ředitel inspektorátu, že zabrané nebo propadnuté výrobky či zboží budou zničeny. Zničení se v souladu s ustanovením §7b odst. 7 z. č. 64/1986 Sb. provádí na náklad kontrolované osoby, která tyto výrobky nebo zboží nabízela, prodávala nebo skladovala.

Novelizací zákonem č. 240/1992 Sb. byli sankční pravomoci inspektorů ČOI rozšířeny o oprávnění pro závažné situace, kdy je zjištěno porušení právní povinnosti, které může ohrozit život nebo zdraví spotřebitelů.¹²⁷ V takovém případě je inspektor ČOI podle ustanovení §8 z. č. 64/1986 Sb. oprávněn zakázat výkon další činnosti nebo nařídít uzavření provozovny až na dobu dvou prodejních nebo provozních dnů následujících po dni zjištění nedostatku. Pokud v této lhůtě nedojde k odstranění zjištěného nedostatku, je

¹²³ Podle §28a odst. 1 z. č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví se „propadnutí“ zboží, kterým jsou porušena práva k duševnímu vlastnictví uloží v případě, že toto zboží náleží pachateli správního deliktu a bylo užito či určeno ke spáchání správního deliktu, nebo jestliže bylo získáno správním deliktem, nebo pokud bylo nabyto za zboží porušující práva duševního vlastnictví, které bylo získané správním deliktem.

¹²⁴ Podle §28b odst. 1 z. č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví se o „zabrání“ zboží, kterým jsou porušena práva k duševnímu vlastnictví rozhodne v případě, že není znám pachatel správního deliktu a dále v případě, že toto zboží náleží osobě, kterou za správní delikt nelze stíhat, nebo toto zboží pachateli správního deliktu nenáleží nebo mu náleží částečně a pokud je to nutné k zajištění bezpečnosti osob a majetku nebo to vyžaduje jiný obecný zájem.

¹²⁵ Čl. I odst. 5 z. č. 439/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁶ „Humanitárními účely“ se podle ustanovení §7b z. č. 64/1986 Sb. rozumí „...činnosti prováděné s cílem zajistit základní potřeby obyvatelstva, které se ocitlo v tíživé životní situaci nebo bylo postiženo mimořádnou událostí, kdy je opodstatněno využití mimořádných materiálních zdrojů.“

¹²⁷ Čl. I odst. 8 z. č. 240/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci.

ředitel inspektorátu oprávněn tuto lhůtu prodloužit až do doby, kdy bude nedostatek odstraněn. Z důvodu nebezpečí vážného ohrožení spotřebitelů je případným podaným námitkám odejmut odkladný účinek.

4.1.4 Pokuty

Důležitou sankční pravomocí ČOI, která je upravena §9 z. č. 64/1986 Sb., je oprávnění uložit peněžitou pokutu. Ředitel inspektorátu je podle ustanovení §9 odst. 1 písm. a) z. č. 64/1986 Sb. oprávněn uložit pokutu kontrolované osobě, která použije úředně neověřená měřidla, jestliže podléhají ověření, nebo použije měřidla neodpovídající zvláštním právním předpisům, technickým normám a jiným technickým předpisům, případně schválenému typu. Podle §9 odst. 1 písm. b) uloží ředitel inspektorátu pokutu kontrolované osobě, která nedodrží požadavky stanovené k zabezpečení zdravotní nezávadnosti zboží či výrobků a jejich bezpečného používání; podle §9 odst. 1 písm. c) kontrolované osobě, která poruší ostatní podmínky stanovené zvláštními právními předpisy pro činnosti, nad kterými ČOI zajišťuje dozor a dále podle §9 odst. 1 písm. d) kontrolované osobě, která nesplní opatření uložená dle z. č. 64/1986 Sb. Těmto osobám uloží ředitel inspektorátu pokutu až do výše 1 000 000 Kč, za opakované porušení povinností v průběhu jednoho roku ode dne poslední kontroly může uložit pokutu až do výše 2 000 000 Kč.

Výše pokuty dle tohoto ustanovení se od r. 1986 měnila jen dvakrát. První změna byla provedena novelizací zákonem č. 240/1992 Sb.,¹²⁸ kterým byla částka změněna z původních 5 000 Kčs na stonásobek minimální mzdy stanovené zvláštním právním předpisem.¹²⁹ Druhá změna byla provedena zákonem č. 145/2000 Sb.¹³⁰ Na základě této novelizace se částka pokuty změnila na 1 000 000 Kč, respektive na 2 000 000 Kč za opakované porušení povinností v průběhu jednoho roku ode dne poslední kontroly. Novelizací zákonem č. 145/2000 Sb. došlo také ke změně sankcionované osoby dle ustanovení §9 odst. 1. Před změnou se pravomoc ředitele inspektorátu uložit pokutu dle tohoto ustanovení týkala fyzické osoby a zaměstnance kontrolované osoby, nově se ukládání postihu vztahuje na kontrolovanou osobu na principu objektivní odpovědnosti.

¹²⁸ Čl. I odst. 10 z. č. 240/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci.

¹²⁹ Nařízení vlády České a Slovenské Federativní Republiky č. 531/1992 Sb., o minimální mzdě.

¹³⁰ Čl. I odst. 15 z. č. 145/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/1992, o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění zákona č. 110/1997 Sb.

Ustoupení od zjišťování subjektivní odpovědnosti zaměstnanců kontrolované osoby je správné, neboť vztahy zaměstnance a zaměstnavatele řeší zákoník práce. Zároveň bylo touto novelizací zrušeno ustanovení §11 z. č. 64/1986 Sb., které upravovalo pravomoc ředitele inspektorátu uložit kontrolované osobě v případě dodání výrobků nebo poskytnutí služeb vadné jakosti či jinak vadných; v případě dodání výrobků s nedodržením uvedené nebo dohodnuté hmotnosti, míry či množství; v případě poskytnutí nepravdivých informací o zboží nebo výrobku a dále v případě porušení stanovených podmínek pro skladování či dopravu zboží a výrobků, pokutu do výše pětisetnásobku minimální mzdy stanovené zvláštním předpisem¹³¹ (v původním znění z. č. 64/1986 Sb. se jednalo o částku 50 000 Kčs). Tato změna souvisí s novým vymezením skutkových podstat pro uložení pokuty dle ustanovení §9 z. č. 64/1986 Sb.

Podle ustanovení §9 odst 2 z. č. 64/1986 Sb. může ředitel inspektorátu také uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč organizaci přejímací zabrané nebo propadnuté výrobky a zboží vhodné pro humanitární účely, pokud přejímací organizace¹³² poruší zákonem stanovené povinnosti v souvislosti s převzetím výrobku nebo zboží.¹³³

Kontrolované fyzické osobě, která maří, narušuje nebo jinak ztěžuje výkon kontroly, může ředitel inspektorátu v souladu s §9 odst. 4 z. č. 64/1986 Sb. uložit pořádkovou pokutu až do výše 50 000 Kč. Tuto pokutu lze uložit i opětovně. Výše pořádkové pokuty dle tohoto ustanovení se měnila dvakrát. První změna byla provedena zákonem č. 240/1992 Sb.,¹³⁴ kdy se částka pokuty zvýšila z původních 1 000 Kčs na 5 000 Kč. Druhá změna výše částky pořádkové pokuty byla provedena zákonem č. 145/2000 Sb.¹³⁵, kterým se částka pořádkové pokuty zvýšila na současných 50 000 Kč. Výše pokuty tak byla sjednocena se z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole.

Inspektor může podle ustanovení §9 odst. 3 z. č. 64/1986 Sb. na základě svého zjištění při kontrole uložit kontrolované fyzické osobě za méně závažné zavinění porušení zákonem stanovených povinností blokovou pokutu až do výše 5 000 Kč, jestliže bylo porušení povinnosti spolehlivě zjištěno a kontrolovaná fyzická osoba je ochotna pokutu

¹³¹ Nařízení vlády České a Slovenské Federativní Republiky č. 531992 Sb., o minimální mzdě.

¹³² §7b odst. 8 z. č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů.

¹³³ §7b odst. 11 a 13 z. č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁴ Čl. I odst. 8 z. č. 240/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci.

¹³⁵ Čl. 1 odst. 17 z. č. 145/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/1992, o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění zákona č. 110/1997 Sb.

zaplatit. V tomto případě se nelze proti uložení pokuty odvolat, o čemž musí být kontrolovaná fyzická osoba předem poučena.

Výše pokuty, kterou může v méně závažných případech udělit inspektor ČOI byla měněna také pouze dvakrát. První změna byla provedena zákonem č 240/1992 Sb.,¹³⁶ kdy se změnila částka pokuty z původních 200 Kčs na 2 000 Kčs. Druhá změna byla provedena zákonem č. 145/2000 Sb.,¹³⁷ kdy se částka případné finanční sankce zvýšila na 5 000 Kč, čímž došlo ke sjednocení částky se z. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.

Za porušení z. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele; z. č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a z. č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků může ČOI v některých případech uložit kontrolovanému subjektu pokutu až do výše 50 000 000 Kč. Horní hranice pokut, kterými ČOI disponuje je tedy dostačující, avšak pokuty v maximální výši jsou udílány jen výjimečně. Výše pokuty se stanovuje individuálně, podle ustanovení §12 z. č. 64/1986 Sb. určuje ČOI výši pokuty a pořádkové pokuty s přihlédnutím k závažnosti, způsobu, době trvání a následkům protiprávního jednání. Pro malého podnikatele může být někdy pokuta i likvidační a naopak velké řetězce ji mnohdy ani nepocítí, proto by se mohlo při stanovení výše pokuty přihlížet například také k obratu obchodníka. Účinným opatřením k ochraně spotřebitelů by bylo také zveřejňování subjektů, kterým byla pokuta udělena, včetně její výše. ČOI již na svých webových stránkách zveřejňuje pravomocná rozhodnutí o uložení pokut za prodej paliv nevyhovující jakosti. Zveřejňování informací o čerpacích stanicích nevyhovujících kontrole jakosti, které ČOI poskytla poprvé za rok 2010, splnilo preventivní funkci a přispělo ke snížení počtu subjektů nedodržujících jakost pohonných hmot (V r. 2011 poklesl počet udělených pokut oproti r. 2010 o 9 % a jejich výše poklesla o 4 %. Blíže viz příloha č. 5). Proto by zveřejňované informace bylo vhodné rozšířit i o další subjekty, kterým byla pokuta uložena, například o velké obchodní řetězce.

V r. 2010 uložila ČOI nejvyšší pokuty ve výši 3 000 000 Kč a 3 500 000 Kč, v r. 2011 byla nejvyšší částka uložené pokuty 1 500 000 Kč.¹³⁸ Jako příklad udělení peněžité sankce v maximální výši lze uvést tento aktuální případ: „(Praha, 17. září 2012)

¹³⁶ Čl. I odst. 8 z. č. 240/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci.

¹³⁷ Čl. 1 odst. 16 z. č. 145/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/1992, o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění zákona č. 110/1997 Sb.

¹³⁸ Výroční zpráva 2011 [online]. [cit. 2012-09-10] Dostupné z: <http://www.coi.cz/cz/o-coi/vyrocnizpravy/vyrocnizpravy-o-cinnosti-coi/>

Ústřední ředitel České obchodní inspekce Jan Štěpánek po posouzení všech okolností potvrdil pokutu ve výši 5 milionů Kč, uloženou inspektorátem pro Středočeský kraj a Hl. m. Prahu realitní kanceláři PROLUX Consulting Int., s.r.o., za porušení zákazu užívání nekalých obchodních praktik při uzavírání smluv na prodej nemovitostí. Kontroly činnosti realitní kanceláře provedl inspektorát pro Středočeský kraj a Hl. m. Prahu na základě četných podání spotřebitelů, kteří si stěžovali na praktiky této kanceláře, a také s využitím případů, které byly ČOI postoupeny Policií ČR. Při těchto kontrolách bylo prokázáno, že zástupci společnosti spotřebitele nepravdivě informovali o podmínkách uzavíraných smluv, což je v rozporu se zákonem o ochraně spotřebitele ... společnost užívala obdobné nekalé obchodní praktiky při sjednávání smluv s klienty minimálně již od roku 2007, a to soustavně, systematicky, běžně a podle všeho i zcela záměrně. Z těchto důvodů bylo rozhodnuto o uložení pokuty v maximální výši, kterou zákon o ochraně spotřebitele v případě porušení zákazu užívání nekalých obchodních praktik připouští, a to 5 milionů korun...¹³⁹ Na tomto příkladu je vidět, že zveřejňování informací o subjektech, kterým byla za porušení zákona uložena pokuta, je pro ochranu spotřebitelů velmi důležité. Jestliže spotřebitelé mají k těmto informacím přístup, mohou se sami bránit tím, že služby a zboží takových společností nebudou kupovat a společnosti porušující zákon přijdou o zákazníky a o zisk.

Přehled a porovnání počtu a souhrnné výše pokut, které ČOI uložila v letech 2009 – 2011, je zpracován v příloze č. 5.

4.1.5 Spolupráce s jinými institucemi a organizacemi

Ustanovení §13 z. č. 64/1986 Sb. upravuje spolupráci ČOI s jinými institucemi a organizacemi. ČOI při výkonu své činnosti spolupracuje se správními úřady a orgány územní samosprávy v oblasti přenesené působnosti a spolupracuje také se státními orgány a institucemi, jejichž spolupráce je nezbytná pro výkon kontroly. Dále ČOI spolupracuje také s profesními stavovskými sdruženími.

Spolupráce ČOI s občanskými sdruženími má podle ustanovení §13 odst. 1 písm. b) z. č. 64/1986 Sb. přispívat ke zvyšování ochrany a bezpečnosti spotřebitele, zlepšování informovanosti a překonání nežádoucího chování spotřebitelů a podnikatelských subjektů,

¹³⁹ Tisková zpráva: Pokuta 5 milionů pro PROLUX Consulting Int. s.r.o. [online]. Publikováno 17.09.2012 [cit. 2012-09-18]. Dostupné z: <http://www.coi.cz/pokuta-5-milionu-pro-prolux-consulting-int.-s.r.o.-nc453/>

kteře působí na vnitřním trhu. Cílem spolupráce je vytváření příznivého prostředí pro prodej výrobků, zboží a poskytování služeb. V r. 2011 se tato spolupráce uskutečnila např. organizací společné tiskové konference ČOI a redakce časopisu d-Test¹⁴⁰, jejímž tématem byly praktiky prodejců na předváděcích akcích. ČOI také podpořila vzdělávací aktivity Občanského sdružení spotřebitelů TEST tím, že distribuovala brožuru „Jak nespádnout do pasti“. ¹⁴¹ Bylo by dobré, aby ČOI takto aktivně spolupracovala i s dalšími občanskými sdruženími, neboť takováto spolupráce zvyšuje důvěru spotřebitelů v odbornou činnost kontrolního úřadu a zároveň posiluje jejich právní vědomí.

4.1.6 Podněty ke kontrole

Na základě ustanovení §13 odst. 2 z. č. 64/1986 Sb. využívá ČOI při své činnosti stížností, oznámení a podnětů¹⁴² občanů. Jejím úkolem dle tohoto ustanovení je také zajišťovat pro občany poradensko-informační činnost.

Počet podání spotřebitelů se zvyšuje (v r. 2009 obdržela ČOI 17 009 podání spotřebitelů, v r. 2010 to bylo 18 893 a v r. 2011 obdržela ČOI 23 057 podání).¹⁴³ Podíl zjištění u kontrol prováděných přímo na základě podnětu spotřebitelů je kolem 50 % (46,3 % v r. 2010 a 50,1 % v r. 2011).¹⁴⁴ Z počtu podání a výsledků kontrol je patrné, že spotřebitelé se o tuto problematiku aktivně zajímají. Problémem při zajištění účinné ochrany spotřebitelů však může být skutečnost, že značná část podání doručených ČOI nespádá do jejich dozorových pravomocí (v r. 2009 byl podíl podání nepříslušejících ČOI 15 %, v r. 2010 byl tento podíl 19 % a v r. 2011 to bylo 10 %). Stále se také objevují

¹⁴⁰ Časopis Občanského sdružení spotřebitelů TEST.

¹⁴¹ Výroční zpráva 2011 [online]. [cit. 2012-09-10] Dostupné z: <http://www.coi.cz/cz/o-coi/vyrocnizpravy/vyrocnizpravy-o-cinnosti-coi/>

¹⁴² „Podnětem“ je „...takové podání, kterým se jeho podatel zpravidla snaží upozornit na nedostatky v činnosti jiných fyzických a právnických osob či orgánů veřejné správy. Prostřednictvím podnětu podatel požaduje, aby v něm uvedené skutečnosti orgán veřejné správy prošetřil...“ (MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Podání ve veřejné správě – metodická pomůcka pro malé obce. [online]. Publikováno 15.02.2010 [cit. 2012-09-10]. Dostupné z:

<http://www.mvcr.cz/clanek/metodicka-pomoc-obcim-683648.aspx>

¹⁴³ Výroční zpráva 2009 [online]. [cit. 2012-09-10]., Výroční zpráva 2010 [online]. [cit. 2012-09-10]., Výroční zpráva 2011 [online]. [cit. 2012-09-10]. Dostupné z: <http://www.coi.cz/cz/o-coi/vyrocnizpravy/vyrocnizpravy-o-cinnosti-coi/>

¹⁴⁴ Výroční zpráva 2009 [online]. [cit. 2012-09-10]., Výroční zpráva 2010 [online]. [cit. 2012-09-10]., Výroční zpráva 2011 [online]. [cit. 2012-09-10]. Dostupné z: <http://www.coi.cz/cz/o-coi/vyrocnizpravy/vyrocnizpravy-o-cinnosti-coi/>

podání z oblasti potravin, která již od r. 1997 nejsou v kompetenci ČOI.¹⁴⁵ (Přehled podání doručených ČOI v letech 2009 - 2011 je zpracován v příloze č. 5 Výsledky dozorové činnosti České obchodní inspekce).

ČOI na svých internetových stránkách¹⁴⁶ již učinila opatření ke snížení počtu podání podnětů, které jí nepřísluší, prostřednictvím e-podatelný. Spotřebitel je při kliknutí na odkaz e-podatelná dotazován, jaké oblasti se podnět týká, a v případě, že tato oblast nepatří ke kompetencím ČOI, je ihned doplněn také odkaz na příslušný dozorový orgán. Ne všichni spotřebitelé však mají přístup k internetu, proto by se dozorové orgány měly aktivně věnovat také informační kampani, například ve spolupráci se spotřebitelskými sdruženími.

4.2 Rozbor vybraných problémů zákona č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci

4.2.1 Úvod do problematiky

Zákonem č. 146/2002 Sb. ze dne 20. března 2002 byla zřízena Státní zemědělská a potravinářská inspekce jako nástupnická organizace České zemědělské a potravinářské inspekce a byla stanovena její působnost při výkonu státního dozoru. Zákon nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2003.¹⁴⁷ Ke dnešnímu dni¹⁴⁸ byl zákon osmkrát novelizován, přičemž poslední změna byla provedena zákonem č. 281/2009 Sb. s účinností od 1. ledna 2011. Z hlediska právní úpravy dozorových pravomocí SZPI bylo významných pět novelizací z. č. 146/2002 Sb. (podrobněji viz kapitola 3.3 Vývoj právní úpravy dozorových pravomocí v oblasti ochrany spotřebitele po roce 1989, subkapitola 3.3.3.2 Státní zemědělská a potravinářská inspekce).

¹⁴⁵ Výroční zpráva 2009 [online]. [cit. 2012-09-10]., Výroční zpráva 2010 [online]. [cit. 2012-09-10]., Výroční zpráva 2011 [online]. [cit. 2012-09-10]. Dostupné z: <http://www.coi.cz/cz/o-coi/vyrocnizpravy/vyrocnizpravy-o-cinnosti-coi/>

¹⁴⁶ www.coi.cz

¹⁴⁷ S výjimkou ustanovení §21 bodů 1, 2 a 13, která nabyli účinnosti šedesátým dnem po jeho vyhlášení, ustanovení bodu 4, které nabylo účinnosti dnem vstupu smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii v platnost, a ustanovení bodu 11, které nabylo účinnosti dnem 1. července 2003.

¹⁴⁸ tj. ke dni 8. srpna 2012

4.2.2 Vymezení pojmů

Pro účely z. č. 146/2002 Sb. jsou v ustanovení §2 tohoto zákona vymezeny definice základních pojmů. Těmito pojmy jsou: kontrola, zemědělský výrobek, opatření, posudek na místě, osvědčení a monitorování.

V původním znění z. č. 146/2002 Sb. byla „kontrola“ definována ustanovením §2 písm. a) z. č. 146/2002 Sb. jako *„zjišťování prováděné inspektorem nebo inspektorátem, při nichž se zjišťuje soulad kontrolovaných výrobků a surovin, technologických zařízení, pracovních postupů a zdravotních a hygienických předpokladů jako podmínek pro správný výrobní postup při výrobě a uvádění do oběhu zemědělských výrobků, potravin nebo surovin anebo tabákových výrobků s požadavky stanovenými zvláštními právními předpisy, o nichž se vystavuje posudek na místě nebo protokol o kontrole nebo jsou přijata příslušným orgánem inspekce jiná opatření.“*¹⁴⁹ Toto vymezení pojmu „kontrola“ bylo do textu z. č. 146/2002 Sb. začleněno z důvodu, že definice stanovená zákonem č. 552/1991 Sb., o státní kontrole¹⁵⁰ nebyla pro účely z. č. 146/2002 Sb. dostatečná.¹⁵¹ Definice tohoto pojmu však byla změněna zákonem č. 120/2008 Sb.¹⁵² a „kontrola“ je po této novelizaci dle §2 písm. a) z. č. 146/2002 Sb. vysvětlena jako *„zjišťování prováděné inspektorem, zda jsou plněny požadavky stanovené zvláštními právními předpisy¹⁵³ nebo přímo použitelnými předpisy Evropských společenství,¹⁵⁴ na jejichž základě ukládá inspektor opatření k odstranění zjištěných nedostatků a o nichž pořizuje protokol.“*¹⁵⁵ Z porovnání obou definic je zřejmé, že změnou došlo k zobecnění a zestručnění pojmu „kontrola“. V původním vymezení je kromě odkazu na právní předpisy také jasně

¹⁴⁹ §2 písm. a) z. č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, v původním znění.

¹⁵⁰ Obecná definice pojmu „státní kontrola“ je v §3 odst. 1 z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole vymezena takto: *„Státní kontrolou se pro účely tohoto zákona rozumí kontrolní činnost orgánů uvedených v §2 tohoto zákona zaměřená na hospodaření s finančními a hmotnými prostředky České republiky a plnění povinností vyplývajících z obecně závazných právních předpisů nebo uložených na základě těchto předpisů.“*

¹⁵¹ Důvodová zpráva k z. č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a o změně některých souvisejících zákonů. [online]. [cit. 2012-09-10]. dostupné z:

<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=1084&CT1=0>

¹⁵² Čl. IV odst. 2 z. č. 120/2008 Sb., kterým se mění z. č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹⁵³ Např. z. č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů; z. č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství, ve znění pozdějších předpisů; z. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů a další.

¹⁵⁴ Např. nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin; nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 852/2004 Sb. o hygieně potravin a další.

¹⁵⁵ §2 písm. a) z. č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění z. č. 120/2008 Sb.

vyjmenováno, co je předmětem kontroly, zatímco nová definice pouze odkazuje na právní předpisy. V případě, že by příslušná oblast nebyla právně upravena, mohlo by dojít ke snížení kvality prováděných kontrol, protože takovou oblast by nebylo možno kontrolovat.

„Zemědělským výrobkem“ je podle ustanovení §2 písm. b) z. č. 146/2002 Sb. označen „*produkt zemědělské prvovýroby, s výjimkou živočišných produktů*“. Definice zohledňuje skutečnost, že kontrola živočišných produktů je v kompetenci Státní veterinární správy.

„Opatření“ je ustanovením §2 písm. c) z. č. 146/2002 Sb. definováno jako „*úkony k odstranění zjištěných nedostatků, pozastavení nebo zákaz výroby nebo uvádění zemědělských výrobků, potravin nebo surovin anebo tabákových výrobků do oběhu, nařízení nebo provedení jejich zničení, zákaz používání obalů, přístrojů nebo zařízení, zákaz užívání prostor, které nesplňují podmínky stanovené zvláštními právními předpisy¹⁵⁶, zajištění nebo uskladnění potravin nebo výrobků, které nesplňují požadavky stanovené právními předpisy.*“ Definice pojmu „opatření“ neobsahuje úplný výčet všech opatření, která mohou pracovníci SZPI dle zákona č. 146/2002 Sb. uložit. V souvislosti s rozšiřováním dozorových pravomocí byla rozšířena i řada opatření, která je SZPI oprávněna uložit. Ke změně definice pojmu „opatření“ však nedošlo.

„Posudkem na místě“ se dle §2 písm. d) z. č. 146/2002 Sb. rozumí „*písemné vyhodnocení výsledků kontroly v místě provedené kontroly.*“

„Osvědčení“ je podle ustanovení §2 písm. e) z. č. 146/2002 Sb. „*písemné potvrzení vystavené fyzické nebo právnické osobě o tom, zda zemědělské výrobky, potraviny nebo suroviny anebo tabákové výrobky splňují požadavky stanovené zvláštními právními předpisy,¹⁵⁷ a to na její žádost.*“

„Monitorování“ je vysvětleno v §2 písm. f) z. č. 146/2002 Sb. jako „*soustavné nebo výběrově účelové sledování zejména toxikologicky významných látek v zemědělských výrobcích, potravinách, surovinách a tabákových výrobcích.*“

¹⁵⁶ Např. z. č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů; z. č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství, ve znění pozdějších předpisů; z. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů a další.

¹⁵⁷ Např. z. č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů; z. č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství, ve znění pozdějších předpisů; z. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů a další.

4.2.3 Dozorová činnost Státní zemědělské a potravinářské inspekce

Hlavní dozorová činnost Státní zemědělské a potravinářské inspekce je vymezena ustanovením §3 z. č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci. Podle ustanovení §3 odst. 1 z. č. 146/2002 Sb. SZPI u fyzických a právnických osob provádí kontrolu zemědělských výrobků a potravin, surovin určených k jejich výrobě a také kontroluje tabákové výrobky.

Kontrola je v souladu s ustanovením §3 odst. 1 písm. a) z. č. 146/2002 Sb. zaměřena především na to, jestli zemědělské výrobky, potraviny, suroviny nebo tabákové výrobky splňují požadavky stanovené zvláštními právními předpisy¹⁵⁸ či mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána a které jsou vyhlášeny ve Sbírce mezinárodních smluv nebo ve Sbírce zákonů.¹⁵⁹ Inspekce podle ustanovení §3 odst. 1 písm. b) z. č. 146/2002 Sb. kontroluje zejména dodržování podmínek stanovených zvláštními právními předpisy¹⁶⁰ či mezinárodními smlouvami¹⁶¹ při výrobě či uvádění do oběhu těchto zemědělských výrobků, potravin, surovin nebo tabákových výrobků. Podle §3 odst. 1 písm. c) z. č. 146/2002 Sb. SZPI kontroluje, jestli právnické a fyzické osoby splnily povinnosti, které jim stanoví zvláštní právní předpisy¹⁶² nebo mezinárodní smlouvy;¹⁶³ podle §3 odst. 1 písm. d) z. č. 146/2002 Sb. jestli nedochází ke klamání spotřebitele. Dále podle §3 odst. 1 písm. e) z. č. 146/2002 Sb. kontroluje SZPI bezpečnost zemědělských výrobků, potravin, surovin či tabákových výrobků uváděných na trh; podle §3 odst. 1 písm. f) z. č. 146/2002 Sb. kontroluje, jestli nedochází k porušování práva osob s ochranou zapsaného označení původu či zeměpisného označení zemědělských výrobků, potravin, surovin, tabákových výrobků nebo zaručených tradičních specialit a podle §3

¹⁵⁸ Např. z. č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů; z. č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství, ve znění pozdějších předpisů; z. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů a další; z. č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.

¹⁵⁹ Např. Dohoda o mezinárodních přepravách zkazitelných potravin a o specializovaných prostředcích určených pro tyto přepravy (ATP).

¹⁶⁰ Např. z. č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů; z. č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství, ve znění pozdějších předpisů; z. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů a další.

¹⁶¹ Např. Dohoda o mezinárodních přepravách zkazitelných potravin a o specializovaných prostředcích určených pro tyto přepravy (ATP).

¹⁶² Např. Dohoda o mezinárodních přepravách zkazitelných potravin a o specializovaných prostředcích určených pro tyto přepravy (ATP).

¹⁶³ Např. Dohoda o mezinárodních přepravách zkazitelných potravin a o specializovaných prostředcích určených pro tyto přepravy (ATP).

odst. 1 písm. g) z. č. 146/2002 Sb. kontroluje plnění povinností, které pro právnické a fyzické osoby vyplývají z přímo použitelných předpisů ES.

V souladu s ustanovením §3 odst. 1 písm. g) z. č. 146/2002 Sb. plní SZPI úkoly, které pro ni jako pro orgán dozoru vyplývají z předpisů Evropských společenství a ke zjednáání nápravy protiprávního stavu je oprávněna využívat také opatření těmito předpisy stanovená.

Ustanovení §3 odst. 2 z. č. 146/2002 Sb. opravňuje SZPI kontrolovat, jestli zásoby, které jí ohlásil podnikatel dle zákona o potravinách a tabákových výrobcích, odpovídají skutečnosti.¹⁶⁴

Podle §3 odst. 3 písm. a) z. č. 146/2002 Sb. SZPI dále kontroluje nedostatky při výrobě či uvádění do oběhu zemědělských výrobků, potravin, surovin nebo tabákových výrobků včetně jejich příčin. Ustanovení §3 odst. 3 písm. b) z. č. 146/2002 Sb. zahrnuje oprávnění kontrolovat jakost čerstvého ovoce, čerstvé zeleniny a konzumních brambor, kterou stanoví zvláštní právní předpis¹⁶⁵ a také soulad a správnost údajů, které jsou uvedeny v průvodních dokumentech. V souladu s ustanovením §3 odst. 3 písm. c) z. č. 146/2002 Sb. ukládá SZPI opatření k odstranění zjištěných nedostatků a stanoví lhůtu k jejich odstranění. Na toto ustanovení navazuje ustanovení §3 odst. 3 písm. d) z. č. 146/2002 Sb., které umožňuje kontrolovat, zda jsou uložena opatření plněna. Dle §3 odst. 3 písm. e) z. č. 146/2002 Sb. se kontrola provádí v pravidelných intervalech nebo v případě podezření z porušení právních předpisů. Dále SZPI podle §3 odst. 3 písm. f) z. č. 146/2002 Sb. kontroluje, zda jsou dodržovány požadavky na osobní hygienu a hygienu provozu v rozsahu stanoveném předpisem Evropských společenství o hygieně potravin¹⁶⁶ a zvláštními právními předpisy.¹⁶⁷

¹⁶⁴ § 3b zákona č. 110/1997 Sb., ve znění zákona č. 316/2004 Sb.

¹⁶⁵ Vyhláška č. 332/1997 Sb., kterou se provádí § 18 písm. a), d), h), i), j) a k) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, pro čerstvé ovoce a čerstvou zeleninu, zpracované ovoce a zpracovanou zeleninu, suché skořápkové plody, houby, brambory a výrobky z nich.

¹⁶⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 852/2004.

¹⁶⁷ Z. č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.

4.2.4 Činnosti související s dozorovou činností Státní zemědělské a potravinářské inspekce

V souvislosti s plněním úkolů podle z. č. 146/2002 Sb. a podle zvláštních zákonů, ve kterých je pověřena kontrolou, provádí SZPI činnosti uvedené v §3 odst. 4 z. č. 146/2002 Sb. Mezi nejdůležitější patří ukládání kontrolovaným osobám pokut a opatření (§3 odst. 4 písm. a) z. č. 146/2002 Sb.), jako nástroj k zajištění dodržování požadavků stanovených tímto zákonem a dalšími právními předpisy.¹⁶⁸ Jednotlivé typy opatření, kterými SZPI disponuje, jsou blíže specifikovány v subkapitole 4.2.5 Pravomoci inspektorů Státní zemědělské a potravinářské inspekce. Pokutám je věnována subkapitola 4.2.6 Pokuty.

Další důležitou činností podle ustanovení §3 odst. 4 písm. b) z. č. 146/2002 Sb. je provádění nebo zajištění provedení rozborů zemědělských výrobků, potravin, surovin či tabákových výrobků v laboratořích splňujících podmínky pro provoz laboratoří, které stanoví ČSN EN ISO/IEC 17025. Laboratoře SZPI provádějí laboratorní zkoušky zaměřené na kontrolu chemických, fyzikálních, molekulárně-biochemických a smyslových požadavků v souladu s prováděcími vyhláškami k z. č. 110/1997 Sb. Laboratorní činnost zabezpečují dvě laboratoře SZPI akreditované podle požadavků ČSN EN ISO/IEC 17025. s ohledem na specializaci jednotlivých pracovišť. Laboratoř SZPI v Praze je specializována zejména na kontrolu pesticidů, lihu a na kontrolu mykotoxinů a laboratoř SZPI v Brně se specializuje na kontrolu vína, stanovení specifické DNA u geneticky modifikovaných organismů a na kontrolu chemických prvků.¹⁶⁹ Kromě vlastních laboratoří má SZPI k dispozici také další laboratoře pověřené pro výkon úřední kontroly, které musí splňovat články 11 a 12 nařízení (ES) č. 882/2004, o úřední kontrole, v platném znění.¹⁷⁰

Podle §3 odst. 4 písm. c) z. č. 146/2002 Sb. vydává SZPI na základě provedených laboratorních rozborů posudky nebo osvědčení. Osvědčení je vydáváno na žádost fyzické nebo právnické osoby a podléhá správnímu poplatku.¹⁷¹ Vydávání posudků souvisí

¹⁶⁸ Např. z. č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů; z. č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství, ve znění pozdějších předpisů; z. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů a další.

¹⁶⁹ Laboratorní činnost SZPI [online]. Publikováno 27.10.2011 [cit. 2012-09-23]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1002172&docType=ART&nid=11360&chnum=1>

¹⁷⁰ Výroční zpráva 2011 [online]. Publikováno 27.02.2012 [cit. 2012-09-10]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1036091&docType=ART&nid=11386>

¹⁷¹ Správnímu poplatku podléhá i vydání ostatních osvědčení.

s kontrolní činností a není proto zpoplatněno.¹⁷² V souladu s §3 odst. 4 písm. d) z. č. 146/2002 Sb. vydává SZPI také osvědčení pro zápis označení původu, zeměpisných označení a zaručených tradičních specialit do rejstříku. Ustanovení §3 odst. 4 písm. e) z. č. 146/2002 Sb. opravňuje SZPI k vydávání osvědčení na čerstvé ovoce, čerstvou zeleninu nebo konzumní brambory. V souladu s ustanovením §3 odst. 4 písm. g) z. č. 146/2002 Sb. vede SZPI evidenci provozovatelů potravinářských podniků.

Pro ochranu spotřebitele je důležité ustanovení §3 odst. 4 písm. i) z. č. 146/2002 Sb., podle kterého SZPI poskytuje informace o výsledcích kontrolní činnosti. SZPI zveřejňuje výsledky kontrol na svých internetových stránkách¹⁷³ a o významných zjištěních vydává tiskové zprávy, které jsou následně přebírány médii. Kromě toho byla 10. července 2012 byla spuštěna nová internetová aplikace www.potravinynapranryri.cz, kde SZPI zveřejňuje na základě provedených kontrol informace o výskytu potravin porušujících požadavky potravinového práva v obchodní síti. Spotřebitelé mohou na tomto webu vyhledávat informace o nejakostních, falšovaných a nebezpečných potravinách podle názvu výrobku, druhu výrobku, podle prodejce, země původu nebo distributora. Zároveň stránky obsahují odkaz pro podání podnětu ke kontrole. Výrobci a prodejci potravin se snaží o stále vyšší zisk v důsledku čehož se často uchylují k nabídce potravin s nepřiznanými levnými náhražkami a často dochází také ke klamání při označování výrobků v prodejně. Z informací zveřejněných na www.potravinynapranryri.cz vyplývá, že velmi často jsou nabízeny dokonce i potraviny nebezpečné. Z celkového počtu 214 potravin zveřejněných na tomto webu dne 24. září 2012 jich bylo 102 (48 %) označeno jako nebezpečné¹⁷⁴, 77 (36 %) jako falšované¹⁷⁵ a 35 (16 %) potravin bylo nejakostních.¹⁷⁶

¹⁷² Důvodová zpráva k z. č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a o změně některých souvisejících zákonů. [online]. [cit. 2012-09-10]. dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=1084&CT1=0>

¹⁷³ www.szpi.gov.cz

¹⁷⁴ „Bezpečné potraviny jsou takové, u kterých není překročen hygienický limit cizorodých látek, nejsou v nich použity nedovolená množství aditivních látek (tzv. „E“ – „éček“) a jsou u nich dodrženy mikrobiologické požadavky stanovené odpovídajícími právními předpisy. Bezpečnost potravin může být také ohrožena přítomností cizorodých předmětů v potravinách jakými jsou např. písek, skořápky, střípky skla atd.“ (Potraviny na pranýři. Nejakostní, falšované a nebezpečné potraviny. [online]. [cit. 2012-09-24]. Dostupné z: <http://www.potravinynapranryri.cz/>)

¹⁷⁵ „O falšování potravin hovoříme tehdy, pokud je zákazník při nákupu potraviny uváděn v omyl. Například tím, že jsou mu záměrně zamlčeny důležité informace o složení potraviny nebo o jejím původu.“ (Potraviny na pranýři. Nejakostní, falšované a nebezpečné potraviny. [online]. [cit. 2012-09-24]. Dostupné z: <http://www.potravinynapranryri.cz/>)

¹⁷⁶ „Jakost potravin je soubor vlastností, pro které si spotřebitel určitou potravinu kupuje. Na tomto webu chápeme jakost jako dodržování předepsaného složení určeného právními předpisy nebo uvedeného

Uvedené výsledky zveřejněných nekvalitních potravin jsou alarmující a svědčí o tom, že prodejce a výrobce potravin porušující požadavky potravinového práva je třeba nekompromisně zveřejňovat, neboť v těchto případech se jedná o zdraví spotřebitelů a jedině s potřebnými informacemi se spotřebitelé mohou rozhodnout, které potraviny a kde budou nebo nebudou kupovat. V zájmu ochrany spotřebitelů by bylo vhodné zveřejňované informace rozšířit také o údaje o udělených pokutách. Ne všichni spotřebitelé však mají přístup k internetu a proto by se tyto informace měli pravidelně objevovat například také v denním tisku, kde by byly zveřejňovány aktuální seznamy nekvalitních potravin s uvedením jejich výrobců a prodejců stejně jako tomu je na webu.

Další činností, kterou SZPI provádí podle §3 odst. 4 písm. j) z. č. 146/2002 Sb. je monitorování. Toto ustanovení vychází z Nařízení Komise (ES) č. 645/2000.¹⁷⁷ V souladu s ustanovením §3 odst. 4 písm. q) z. č. 146/2002 Sb. SZPI schvaluje po projednání s dotčenými správními úřady postup a způsob ozařování potravin a surovin ionizujícím zářením dle zvláštního právního předpisu.¹⁷⁸ Podle §3 odst. 4 písm. t) z. č. 146/2002 Sb. SZPI také prověřuje soulad úpravy balené pramenité vody za pomoci vzduchu obohaceného ozonem s požadavky zvláštního právního předpisu.¹⁷⁹ Dále podle §3 odst. 4 písm. u) z. č. 146/2002 Sb. provádí kontrolu při vstupu a dovozu potravin a surovin ze třetích zemí a v souladu s ustanovením §3 odst. 4 písm. y) z. č. 146/2002 Sb. rozhoduje o způsobu zpracování vinných hroznů sklizených na vinici, která byla vysazena v rozporu s přímo použitelnými předpisy Evropských společenství či zvláštním právním předpisem,¹⁸⁰ a rozhoduje o způsobu zpracování produktů vyrobených z těchto vinných hroznů.

v označení potraviny.“ (Potraviny na pranýři. Nejakostní, falšované a nebezpečné potraviny. [online]. [cit. 2012-09-24]. Dostupné z: <http://www.potravinynapranryi.cz/>)

¹⁷⁷ Nařízení Komise (ES) č. 645/2000, kterým se stanoví prováděcí pravidla nezbytná pro náležité uplatňování některých ustanovení článku 7 směrnice Rady 86/362/EHS a článku 4 směrnice Rady 90/642/EHS o sledování maximálních limitů reziduí pesticidů v obilovinách a v některých produktech rostlinného původu, včetně ovoce a zeleniny, a na jejich povrchu.

¹⁷⁸ Např. z. č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích; z. č. 115/1995 o vinohradnictví a vinařství.

¹⁷⁹ Vyhláška č. 292/1997 Sb., o požadavcích na zdravotní nezávadnost balených vod a o způsobu jejich úpravy, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸⁰ Z. č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství, ve znění pozdějších předpisů.

4.2.5 Pravomoci inspektorů Státní zemědělské a potravinářské inspekce

Inspektoři SZPI jsou k plnění kontrolních úkolů vybaveni řadou oprávnění. Ustanovení §4 odst. 1 z. č. 146/2002 Sb. odkazuje na oprávnění stanovená zákonem č. 552/1991 Sb., o státní kontrole (k oprávněním stanoveným tímto zákonem blíže viz kapitola 3.1.4 Základní pravidla kontroly) mimo tato oprávnění stanoví další pravomoci inspektorů SZPI.

Podle ustanovení §4 odst. 1 písm. a) z. č. 146/2002 Sb. jsou inspektoři při výkonu kontrolní činnosti oprávněni odebírat u kontrolovaných osob vzorky zemědělských výrobků, potravin nebo surovin anebo tabákových výrobků pro kontrolu bezpečnosti a k ověření souladu s požadavky stanovenými zvláštními právními předpisy¹⁸¹ a mezinárodními smlouvami.¹⁸² V rámci kontroly zdravotní nezávadnosti odebírají inspektoři SZPI na základě tohoto oprávnění např. vzorky potravin k ověření dodržování mikrobiologických požadavků nebo ke kontrole obsahu cizorodých látek (např. pesticidy, mykotoxiny, chemické prvky, ale také barviva a konzervanty). Dále inspektoři odebírají vzorky ke kontrole jakosti, která zahrnuje prověřování analytických znaků (např. vlhkost, obsah tuku a cukru a další) a kontroluje také senzorické znaky.¹⁸³

V souvislosti s cílem kontroly zjednat nápravu mohou podle §4 odst. 1 písm. b) z. č. 146/2002 Sb. inspektoři SZPI požadovat od kontrolovaných osob, aby odstranily zjištěné nedostatky nebo neprodleně provedly nezbytná opatření k jejich odstranění. (Vzor opatření k odstranění zjištěných nedostatků je uveden v příloze č. 11). Ustanovení §4 odst. 1 písm. c) a d) z. č. 146/2002 Sb. opravňuje inspektory k ověřování totožnosti fyzických osob, které jsou kontrolovanými osobami nebo které při kontrole právnických osob zastupují kontrolovaný subjekt, včetně oprávnění těchto osob k zastupování. Podle §4 odst. 1 písm. e) z. č. 146/2002 Sb. mohou inspektoři SZPI na základě vlastního podnětu, podnětu jiného státního orgánu, podnětu spotřebitele nebo podnětu jiné osoby, která prokáže právní zájem ve věci, kontrolovat zákaz klamání spotřebitele.

¹⁸¹ Např. z. č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů; z. č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství, ve znění pozdějších předpisů; z. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů a další.

¹⁸² Např. Dohoda o mezinárodních přepravách zkazitelných potravin a o specializovaných prostředcích určených pro tyto přepravy (ATP).

¹⁸³ Kontrolní činnost SZPI – principy.[online]. Publikováno 28.05.2012 [cit. 2012-09-10]. dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1002118&docType=ART&nid=11314>

K zefektivnění kontrolní činnosti přispívá ustanovení §4 odst. 1 písm. f) z. č. 146/2002 Sb., které opravňuje inspektory SZPI k vydávání posudků na místě. V souladu s touto pravomocí mohou kontroloři na místě vyhodnotit výsledky kontrol v těch případech, ve kterých by byly náklady vynaložené na odběr vzorků a posléze laboratorní rozbor zbytečné a neúčelné (např. v případech, kdy je ovoce nebo zelenina napadena plísní zjistitelnou pouhým okem).

Podle §4 odst. 1 písm. g) z. č. 146/2002 Sb. mohou inspektoři SZPI vydávat osvědčení na čerstvé ovoce, čerstvou zeleninu nebo konzumní brambory. Ustanovení §4 odst. 1 písm. h) z. č. 146/2002 Sb. opravňuje inspektory požadovat od pracovníků, kteří přicházejí do přímého styku s potravinami, aby předložili zdravotní průkazy. V souladu s ustanovením §4 odst. 1 písm. i) z. č. 146/2002 Sb. mohou pořizovat kopie nebo výpisy z písemných materiálů předkládaných ke kontrole. Je správné, že toto oprávnění bylo do z. č. 146/2002 Sb. začleněno, neboť v z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole obsaženo není, přitom je pro kontrolu důležité. Další oprávnění, které přispívá ke zkvalitnění kontroly, je stanoveno §4 odst. 1 písm. j) a umožňuje inspektorům získávat kontrolní materiály pořizováním fotodokumentace.

Na základě ustanovení §4 odst. 1 písm. k) z. č. 146/2002 Sb. jsou inspektoři oprávněni v rámci své působnosti odebírat vzorky sloužící k monitoringu. Ustanovení §4 odst. 1 písm. l) z. č. 146/2002 Sb. umožňuje inspekci vyzvat majitele práva duševního vlastnictví, aby předložil dokumentaci potřebnou k posouzení, jestli nebyl porušen zákaz klamání spotřebitele. V souvislosti s rozvojem nabídky prodeje potravin nebo potravinových doplňků prostřednictvím internetových obchodů je důležité ustanovení §4 odst. 1 písm. m), které umožňuje pracovníkům inspekce v rámci kontroly internetové nebo jiné formy zásilkového prodeje provádět na základě pověření inspektorátu kontrolní nákup. Vzhledem k tomu, že u této formy prodeje nelze v mnoha případech předem zjistit, kdo je kontrolovanou osobou, je kontrolní nákup jediný způsob pro provedení kontroly zejména zdravotní nezávadnosti potravin.¹⁸⁴ Toto oprávnění bylo přidáno novelizací zákonem č. 120/2008 Sb.¹⁸⁵

¹⁸⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 120/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. [online]. [cit. 2012-09-10]. dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=283&CT1=0>

¹⁸⁵ Čl. IV bod 26 z. č. 120/2008 Sb., kterým se mění z. č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

V případě zjištěných nedostatků uloží SZPI některé ze sankčních opatření, kterými disponuje. Pokud podle zjištěných výsledků kontroly zemědělské výrobky, potraviny, suroviny nebo tabákové výrobky nesplňují zákonné požadavky, inspektor v souladu s ustanovením §5 odst. 1 písm. a) z. č. 146/2002 Sb. zakáže jejich výrobu nebo uvádění do oběhu. Podle tohoto ustanovení zakáže také používání obalů, přístrojů a zařízení, k nimž není přiloženo písemné prohlášení dle zvláštního právního předpisu,¹⁸⁶ nebo které jsou používány v rozporu s údaji uvedenými v tomto prohlášení nebo zjevně neodpovídají požadavkům stanoveným zvláštními právními předpisy¹⁸⁷ a zakáže užívání prostor k výrobě a uvádění do oběhu zemědělských výrobků, potravin, surovin či tabákových výrobků, jestliže nesplňují podmínky umožňující uchovat zdravotní nezávadnost potravin.

V souladu s ustanovením §5 odst. 1 písm. b) z. č. 146/2002 Sb. je inspektor SZPI oprávněn v případě prokázaného zjištění zdravotní závadnosti nařídit nebo provést zničení takto závadných zemědělských výrobků, potravin, surovin či tabákových výrobků, a to na náklad kontrolované osoby. Podle písm. c) tohoto ustanovení může inspektor uložit opatření k odstranění zjištěných nedostatků a podle písm. d) může uložit opatření k zajištění nabízených, prodávaných či skladovaných zemědělských výrobků, potravin, surovin a tabákových výrobků, které jsou označeny nebo nabízeny klamavým způsobem. Z hlediska prevence je důležité ustanovení §5 odst. 1 písm. e), podle kterého je inspektor oprávněn pozastavit uvádění do oběhu zemědělských výrobků, potravin, surovin a tabákových výrobků již při podezření, že nejsou zdravotně nezávadné. Toto opatření tedy chrání spotřebitele před rizikem požití zdravotně závadných potravin nebo zemědělských výrobků.

Podle §5 odst. 1 písm. f) je inspektor SZPI oprávněn uložit opatření o způsobu zpracování vinných hroznů, které byly sklizeny na vinici vysazené v rozporu s přímo použitelnými předpisy ES nebo zvláštním právním předpisem,¹⁸⁸ a produktů vyrobených z těchto vinných hroznů.

¹⁸⁶ §8 odst. 4 vyhlášky č. 38/2001 Sb., o hygienických požadavcích na výrobky určené pro styk s potravinami a pokrmy.

¹⁸⁷ Z. č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů; z. č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích; vyhláška č. 107/2001 Sb. o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných; vyhláška č. 38/2001 Sb., o hygienických požadavcích na výrobky určené pro styk s potravinami a pokrmy.

¹⁸⁸ Z. č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství, ve znění pozdějších předpisů.

Novelizací zákonem č. 120/2008 Sb.¹⁸⁹ byla inspektorům SZPI přidána pravomoc upravená ustanovením §5 odst. 1 písm. g) z. č. 146/2002 Sb. v případě zjištění zdravotně závadných potravin či při podezření na zdravotní závadnost potravin uložit kontrolované osobě opatření provádět na vlastní náklady po určitou dobu rozbory v laboratoři, která splňuje podmínky stanovené v ČSN EN ISO/IEC 17025, a pravomoc stanovená v §5 odst. 1 písm. h). z. č. 146/2002 Sb. opatřením zakázat protiprávní jednání, které poškozuje nebo může poškodit společný zájem spotřebitelů.

Nevyhovující zemědělské výrobky, potraviny a tabákové výrobky je inspektor podle ustanovení §5 odst. 6) z. č. 146/2002 Sb. zmocněn zajistit do doby, kdy inspektorát pravomocně rozhodne o jejich propadnutí¹⁹⁰ či zabrání¹⁹¹, případně do doby, kdy se prokáže, že se nejedná o nevyhovující výrobky nebo potraviny, a do této doby je v souladu s ustanovením §5 odst. 8) z. č. 146/2002 Sb. uskladní způsobem vylučujícím jakékoliv nakládání s nimi. Náklady na uskladnění hradí dle §5 odst. 9) z. č. 146/2002 Sb. kontrolovaná osoba. Toto oprávnění umožňuje inspektorům okamžitě zasáhnout například při odhalení prodeje nebezpečných potravin v mobilních stáncích na ulici.

Podle ustanovení §5, odst. 10 z. č. 146/2002 Sb. může inspektor v krizové situaci i bez provedení kontroly uložit provozovateli potravinářského podniku opatření k odvrácení rizika ohrožení zdraví z potravin, surovin nebo tabákových výrobků. Podmínkou je vyhlášení a trvání stavu nebezpečí, nouzového stavu nebo stavu ohrožení státu. Tato pravomoc byla přidána novelizací zákonem č. 316/2004 Sb.¹⁹²

¹⁸⁹ Čl. IV bod. 29 z. č. 120/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹⁹⁰ Podle §11a odst. 1 z. č. 146/2002 Sb. lze „propadnutí“ uložit v případě, že zemědělské výrobky, potraviny a tabákové výrobky pachateli správního deliktu náleží a byly použity nebo určeny ke spáchání správního deliktu nebo byly získány v souvislosti se spácháním správního deliktu. Pro srovnání stejně je definováno propadnutí v §28a z. č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů.

¹⁹¹ Podle §11b odst. 1 z. č. 146/2002 Sb. lze „zabrání“ uložit v případě, kdy pachatele správního deliktu, kterému zemědělské výrobky, potraviny a tabákové výrobky náleží, nelze za spáchání správního deliktu stíhat; nebo v případě, že tyto výrobky a potraviny pachateli správního deliktu nenáležejí nebo mu nenáležejí zcela. Pro srovnání obdobně je definováno propadnutí v §28b z. č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, kde je navíc možnost uložení zabrání zboží v případě porušení práv k duševnímu vlastnictví, kdy není znám pachatel správního deliktu.

¹⁹² Čl. IV odst. 6 z. č. 316/2004 Sb. kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Změna zákonem č. 120/2008 Sb.¹⁹³ umožnila SZPI ukládat propadnutí zemědělských výrobků, potravin a tabákových výrobků, které může být podle ustanovení §11 odst. 2 z. č. 146/2002 Sb. uloženo společně s pokutou, nebo samostatně. Podmínky jsou vymezeny ustanovením §11a z. č. 146/2002 Sb. Dále byly touto novelizací sankční pravomoci SZPI rozšířeny o možnost uložit zabránění zemědělských výrobků, potravin a tabákových výrobků.¹⁹⁴ Podmínky jsou stanoveny v §11b z. č. 146/2002 Sb.

V souladu s ustanovením §9 z. č. 146/2002 Sb. má SZPI pravomoc přibírat k provedení odborných činností v souvislosti s výkonem kontroly i jiné odborníky. Tito odborníci mají oprávnění a povinnosti plnit úkoly v rozsahu, ve kterém je SZPI pověřil, nemohou ale ukládat opatření a sankce. Toto oprávnění přispívá k ekonomicky efektivnějšímu provádění kontrol.

4.2.6 Pokuty

Ustanovení §11 z. č. 146/2002 Sb. opravňuje SZPI k uložení pokuty právnické nebo podnikající fyzické osobě za spáchání správního deliktu. Současně je tímto ustanovením taxativně vymezeno, co je za správní delikt považováno.¹⁹⁵ Pokuta za správní delikt se uloží ve výši do 1 000 000 Kč. V případě, že dojde k porušení povinnosti stanovené přímo použitelným předpisem ES upravujícím požadavky na zemědělské výrobky, uloží se pokuta ve výši do 3 000 000 Kč. Výše pokuty byla změněna zákonem č. 120/2008 Sb.¹⁹⁶ Podle původního ustanovení bylo možno za zjištěné nedodržení zákonných požadavků uložit pokutu v maximální výši 1 000 000 Kč, při opětovném porušení až do výše 3 000 000 Kč. Původní ustanovení tedy umožňovalo za opakované porušení zákona uložit vyšší peněžitou sankci, což v současné úpravě bohužel chybí. Možnost uložit za opakované

¹⁹³ Čl. IV bod. 42 z. č. 120/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹⁹⁴ Čl. IV bod. 42 z. č. 120/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹⁹⁵ „Správním deliktem“ je podle ustanovení §11 odst. 1 z. č. 146/2002 Sb. porušení uloženého zákazu dle §5 odst. 1 písm. a) z. č. 146/2002 Sb.; dále nesplnění nařízení zničení zdravotně závadných výrobků, potravin surovin a tabákových výrobků dle §5 odst. 1 písm. b) z. č. 146/2002 Sb.; nesplnění opatření dle §5 odst. 1 písm. c), d), e) a f) a porušení povinnosti stanovené přímo použitelným předpisem ES, kterým jsou upraveny požadavky na zemědělské výrobky.

¹⁹⁶ Čl. IV bod. 41 z. č. 120/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

porušení zákonných požadavků vyšší pokutu je nejen účinnou sankcí, ale pod hrozbou vyšší pokuty by k opakovanému porušení zákona docházelo méně často a tím by zároveň působila preventivně, proto by mělo být toto oprávnění do platného právního předpisu znovu doplněno.

Novelizací zákonem č. 120/2008 Sb.¹⁹⁷ bylo vloženo ustanovení §11c, v souladu s kterým se výše pokuty právnické osobě určí s přihlédnutím k závažnosti správního deliktu, způsobu spáchání správního deliktu, jeho následkům a okolnostem, za kterých byl spáchán.

Za porušení z. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele a z. č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích může SZPI v některých případech uložit kontrolovanému subjektu pokutu až do výše 50 000 000 Kč. Horní hranice pokut, které má SZPI k dispozici, je tedy dostatečně vysoká. Přestože SZPI přistupuje k ukládání vyšších částek pokut (v r. 2009 bylo ve správním řízení uloženo 2 247 pokut v celkové výši 27 050 896,- Kč, v r. 2010 bylo uloženo 2 178 pokut ve správním řízení, jejichž celková výše byla 31 247 222,- Kč)¹⁹⁸, počet zjištěných případů, kdy jsou na trh uváděny potraviny zdraví škodlivé nebo nevhodné k lidské spotřebě, neklesá. V r. 2011 se počet pokut udělených SZPI za toto porušení právních předpisů oproti r. 2010 a r. 2009 dokonce zdvojnásobil (v r. 2009 bylo za uvádění na trh potravin zdraví škodlivých nebo potravin nevhodných k lidské spotřebě uděleno 148 pokut, v r. 2010 to bylo 147 pokut a v r. 2011 již 307 pokut).¹⁹⁹ Ke zvýšení účinnosti uložených sankcí by přispělo jejich zveřejňování a to jednak na internetu, např. na webových stránkách www.potravinynapranaryri.cz spolu s informacemi o nejakostních, nebezpečných a falšovaných potravinách (blíže viz kapitola 4.2.4 Činnosti související s dozorovou činností Státní zemědělské a potravinářské inspekce) a zároveň také například v denním tisku, aby tyto informace byly dostupné všem spotřebitelům.

¹⁹⁷ Čl. IV bod. 42 z. č. 120/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

¹⁹⁸ Výroční zpráva 2009 [online]. Publikováno 18.02.2010 [cit. 2012-09-10] a Výroční zpráva 2010 [online]. Publikováno 23.03.2011 [cit. 2012-09-10]. Dostupné z:

<http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1029558&docType=ART&nid=11386>

¹⁹⁹ Výroční zpráva 2009 [online]. Publikováno 18.02.2010 [cit. 2012-09-10], Výroční zpráva 2010 [online]. Publikováno 23.03.2011 [cit. 2012-09-10] a Výroční zpráva 2011 [online]. Publikováno 27.02.2012 [cit. 2012-09-10]. Dostupné z:

<http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1036091&docType=ART&nid=11386>

Přehled a porovnání počtu a souhrnné výše pokut, které SZPI uložila v letech 2009 – 2011, je zpracován v příloze č. 6.

4.2.7 Podněty ke kontrole

Na základě vlastního podnětu, podnětu jiného státního orgánu, podnětu spotřebitele nebo podnětu jiné osoby, prokáže-li právní zájem ve věci, kontrolují inspektoři SZPI v souladu s ustanovením §4 odst. 1 písm. e) z. č. 146/2002 Sb., zákaz klamání spotřebitele.

Podnět ke kontrole může spotřebitel podat také v případě, že chce upozornit na jiné nedostatky, neboť podle ustanovení §42 správního řádu (z. č. 500/2004 Sb.)²⁰⁰ je povinností správního orgánu přijímat podněty k zahájení řízení z moci úřední.

V r. 2011 se počet podnětů ke kontrole přijatých SZPI oproti předchozímu roku zvýšil (v r. 2011 bylo SZPI doručeno 3 076 podnětů, v r. 2010 to bylo 2 563 podnětů), podíl oprávněných podnětů se však snížil z 34 % na 25 % (v r. 2010 bylo oprávněných 868 podnětů a v r. 2011 bylo oprávněných pouze 756 podnětů). Zároveň se v r. 2011 také zvýšil podíl podnětů, které nepatří do kompetence SZPI (v r. 2010 příslušelo jinému dozorovému orgánu 6 % podnětů, v r. 2011 to bylo 9 % podnětů). Pro srovnání v r. 2009 přijala SZPI 2 383 podnětů ke kontrole, z tohoto počtu 32 % bylo oprávněných, 14 % podnětů nebylo v kompetenci SZPI. (Přehled počtu podnětů ke kontrole přijatých SZPI v letech 2009 – 2011 je zpracován v příloze č. 6.)

Z uvedených údajů je patrné, že občané se zajímají o problematiku ochrany spotřebitele a aktivně se zapojují, avšak nejsou dostatečně informováni o dozorových pravomocích jednotlivých orgánů. Orgány dozoru by se tedy měly více zaměřit na informační kampaň.

4.3 Porovnání pravomocí inspektorů České obchodní inspekce a inspektorů Státní zemědělské a potravinářské inspekce

Z rozboru platné právní úpravy vyplývá, že oba zákony obsahují důležitá ustanovení ohledně pravomocí, kterými disponují inspektoři ČOI a SZPI při výkonu kontroly. V následující tabulce jsou pravomoci kontrolních pracovníků ČOI a SZPI porovnány.

²⁰⁰ Z. č. 500/2004 Sb., správní řád a z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole upravují úřední postup činnosti SZPI.

Tabulka 3: **Porovnání pravomocí inspektorů ČOI a SZPI**

Pravomoci podle z. č. 64/1986 Sb. o České obchodní inspekci
§4 odst. 1 písm. a) při výkonu kontroly vstupovat do provozoven; za škodu přitom způsobenou odpovídá stát ²⁰¹
§4 odst. 1 písm. f) vstupovat do objektů výrobce, dovozce nebo distributora a vyžadovat předložení příslušné dokumentace a poskytnutí pravdivých informací. Požadovat zajištění a předložení odborných vyjádření autorizované osoby k předmětu dozoru, nebo si k dozoru může inspektor autorizovanou osobu za úhradu přizvat.
§4 odst. 1 písm. c) požadovat od kontrolovaných osob potřebné doklady, údaje a písemná nebo ústní vysvětlení
Pravomoci podle z. č. 146/2002 Sb. o Státní zemědělské a potravinářské inspekci
§4 odst. 1 písm. i) pořizovat kopie či výpisy z písemných materiálů předkládaných ke kontrole
§4 odst. 1 písm. j) v souvislosti s prováděnou kontrolou pořizovat fotodokumentaci
§4 odst. 1 písm. l) vyzvat majitele práva duševního vlastnictví k předložení dokumentace pro posouzení, jestli nebyl porušen zákaz klamání spotřebitele.
§4 odst. 1 písm. h) požadovat od pracovníků, kteří přicházejí do přímého styku s potravinami, předložení zdravotních průkazů
POROVNÁNÍ: V pravomoci ČOI i SZPI je požadovat potřebné doklady a dokumenty ke kontrole. Inspektoři SZPI mohou z těchto dokumentů pořizovat kopie nebo výpisy a fotodokumentaci. Inspektoři ČOI mohou požadovat písemná nebo ústní vysvětlení. Inspektorům ČOI umožňuje zákon vstupovat do provozoven a objektů výrobce, dovozce nebo distributora. Mohou také přizvat autorizovanou osobu. Inspektoři SZPI jsou v souvislosti s prováděnou kontrolou oprávněni vstupovat do objektů, zařízení, provozů, na pozemky a do jiných prostor podle z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole. ²⁰² Z. č. 146/2002 Sb. ²⁰³ odkazuje na oprávnění inspektorů stanovených z. č. 552/1991 Sb. Přehlednější by bylo, kdyby v z. č. 146/2002 Sb. byla oprávnění inspektorů přímo vyjmenována, stejně jako v z.č. 64/1986. Sb. K zefektivnění prováděných kontrol by přispělo rozšíření pravomocí inspektorů tak, aby byly v obou zákonech shodné.
Pravomoci podle z. č. 64/1986 Sb. o České obchodní inspekci
§4 odst. 1 písm. b) ověřovat totožnost fyzických osob, které jsou kontrolovány, a totožnost fyzických osob zastupujících kontrolované osoby a oprávnění těchto osob k zastupování
Pravomoci podle z. č. 146/2002 Sb. o Státní zemědělské a potravinářské inspekci

²⁰¹ Této odpovědnosti se nemůže zprostit.

²⁰² §11 písm. a) z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole.

²⁰³ §4 odst. 1 z. č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci.

§4 odst. 1 písm. c) ověřovat totožnost kontrolovaných fyzických osob.
§4 odst. 1 písm. d) ověřovat při kontrole totožnost právnických osob a totožnost fyzických osob zastupujících je při kontrole a oprávnění těchto osob k zastupování.
POROVNÁNÍ: Z. č. 146/2002 Sb. umožňuje kromě totožnosti kontrolovaných fyzických osob ověřovat také totožnost kontrolovaných právnických osob. Bylo by vhodné rozšířit v tomto smyslu také ustanovení z. č. 64/1986 Sb.
Pravomoci podle z. č. 64/1986 Sb. o České obchodní inspekci
§4 odst. 1 písm. d) odebírat za náhradu ²⁰⁴ od kontrolovaných osob potřebné vzorky výrobků a zboží k posouzení jakosti a bezpečnosti těchto výrobků nebo zboží nebo k posouzení, jestli nedochází ke klamavé obchodní praxi.
Pravomoci podle z. č. 146/2002 Sb. o Státní zemědělské a potravinářské inspekci
§4 odst. 1 písm. a) odebírat u kontrolovaných osob vzorky zemědělských výrobků, potravin, surovin a tabákových výrobků za účelem posouzení bezpečnosti a zjištění, jestli odpovídají požadavkům stanoveným zvláštními právními předpisy a mezinárodními smlouvami. ²⁰⁵
§4 odst. 1 písm. k) v rámci své působnosti odebírat vzorky pro účely monitorování.
§4 odst. 1 písm. e) provádět kontrolu, zda je dodržován zákaz klamání spotřebitele
POROVNÁNÍ: Uvedená ustanovení se v obou zákonech shodují. Z. č. 146/2002 Sb. umožňuje odebírání vzorků také za účelem monitorování. Podmínkou poskytnutí náhrady podle z. č. 146/2002 Sb. je žádost kontrolované osoby. Správné je, že nárok na náhradu nevzniká v případě, že výrobek nebo zboží nesplňuje požadavky stanovené právními předpisy.
Pravomoci podle z. č. 64/1986 Sb. o České obchodní inspekci
§4 odst. 1 písm. e) požadovat od kontrolovaných osob nebo orgánů, které tyto osoby řídí, aby ve stanovené lhůtě odstranily zjištěné nedostatky, jejich příčiny a škodlivé následky nebo aby neprodleně provedly nezbytná opatření k jejich odstranění.
Pravomoci podle z. č. 146/2002 Sb. o Státní zemědělské a potravinářské inspekci
§4 odst. 1 b) požadovat od kontrolovaných osob odstranění zjištěných nedostatků či neprodlené provedení nezbytných opatření k jejich odstranění.
POROVNÁNÍ: Formulace ustanovení z.č. 64/1986 Sb. umožňuje účinnější ochranu spotřebitelů, neboť kromě požadavku odstranění zjištěných nedostatků, jsou inspektoři ČOI oprávněni

²⁰⁴ Kontrolované osobě je za odebrané vzorky poskytnuta náhrada ve výši ceny, za kterou se výrobek nebo zboží v okamžiku odebrání vzorku nabízí. Náhrada není poskytnuta, jestliže se jí kontrolovaná osoba vzdá. Nárok na náhradu nevzniká, jestliže výrobek nebo zboží nesplňuje zákonné požadavky. (§4 odst. 1 písm. d) z. č. 64/1986 Sb.)

²⁰⁵ Náhrada se poskytne, jestliže o ni kontrolovaná osoba požádá do 6 měsíců ode dne seznámení se skutečností, že odebrané vzorky splnily stanovené požadavky. (§3 odst. 5 z. č. 146/2002 Sb.)

<p>požadovat odstranění také jejich příčin a škodlivých následků. V toto smyslu by bylo vhodné rozšířit také pravomoci inspektorů SZPI stanovené z. č. 146/2002 Sb.</p>
<p>Pravomoci podle z. č. 64/1986 Sb. o České obchodní inspekci</p>
<p>§6 odst. 1 přizvat k účasti na kontrole osoby odborně způsobilé podle zvláštních právních předpisů, je-li to odůvodněno povahou kontrolní činnosti.</p>
<p>Pravomoci podle z. č. 146/2002 Sb. o Státní zemědělské a potravinářské inspekci</p>
<p>§9 odst.1 přibírat k provedení odborných činností, které souvisejí s výkonem kontroly, také jiné odborníky.</p>
<p>§4 odst. 1 písm. f) vydávat posudky na místě.</p>
<p>§4 odst. 1 písm. g) vydávat osvědčení na čerstvé ovoce, čerstvou zeleninu a konzumní brambory.</p>
<p>§4 odst. 1 písm. m) při kontrole internetové či jiné formy zásilkového prodeje provádět na základě pověření inspektorátu kontrolní nákup.</p>
<p>POROVNÁNÍ: V pravomoci ČOI je přizvat k účasti na kontrole osoby odborně způsobilé podle zvláštních právních předpisů, na které zároveň z. č. 64/1986 Sb. pro příklad odkazuje. SZPI je oprávněna přibírat k provedení odborných činností v souvislosti s výkonem kontroly také jiné odborníky. Pro přehlednost by bylo vhodné, aby z. č. 146/2002 Sb. také obsahoval upřesnění, o jaké činnosti se jedná. Inspektoři SZPI jsou při kontrole zásilkového prodeje provést kontrolní nákup. Toto oprávnění by bylo vhodné doplnit i do z. č. 64/1986 Sb., neboť inspektoři ČOI k provedení kontroly také kontrolní nákup využívají. Další rozdíly v pravomocích vyplývají z rozdílného zaměření činnosti ČOI a SZPI.</p>
<p>Pravomoci podle z. č. 64/1986 Sb. o České obchodní inspekci</p>
<p>§7 odst. 1 a) na základě provedené kontroly zakázat až do doby zjednání nápravy uvedení na trh, distribuci, nákup, dodávku, prodej nebo použití výrobků a zboží, které neodpovídají zvláštním právním předpisům, nebo které byly neoprávněně nebo klamavě opatřeny označením stanoveným zvláštním právním předpisem.</p>
<p>§7 odst 1 b) zakázat až do doby nápravy používání neověřených měřidel, která ověření podléhají, nebo měřidel, která neodpovídají obecně závazným právním předpisům, technickým normám, jiným technickým předpisům, popřípadě schválenému typu.</p>
<p>§7 odst. 2 po prokázání a zjevném zjištění zdravotní závadnosti může inspektor zboží na místě znehodnotit nebo nařídit jeho znehodnocení.</p>
<p>Pravomoci podle z. č. 146/2002 Sb. o Státní zemědělské a potravinářské inspekci</p>
<p>§5 odst.1 písm. a) na základě výsledků provedené kontroly inspektor zakáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyrábět nebo uvádět do oběhu zemědělské výrobky, potraviny, suroviny nebo tabákové výrobky, které nesplňují požadavky stanovené zvláštními právními předpisy či mezinárodními smlouvami. - používat obaly, přístroje a zařízení, pokud k nim není přiloženo písemné prohlášení dle

zvláštního právního předpisu nebo jsou používány v rozporu s údaji uvedenými v tomto prohlášení, nebo když zjevně neodpovídají požadavkům stanoveným zvláštními právními předpisy - užívat prostory pro výrobu a uvádění výrobků do oběhu v případě, že nesplňují podmínky pro uchování zdravotní nezávadnosti potravin.
§5 odst.1 písm. b) při prokázaném zjištění zdravotně závadných zemědělských výrobků, potravin, surovin či tabákových výrobků nařídí nebo provede jejich zničení.
§5 odst.1 písm. c) uloží opatření k odstranění zjištěných nedostatků.
§5 odst.1 písm. d) uloží opatření k zajištění nabízených, prodávaných či skladovaných výrobků, které jsou označeny nebo nabízeny klamavým způsobem.
§5 odst.1 písm. e) v případě podezření, že zemědělské výrobky, potraviny, suroviny nebo tabákové výrobky jsou jiné než zdravotně nezávadné, pozastaví jejich uvádění do oběhu.
§5 odst.1 písm. f) uloží opatření o způsobu zpracování vinných hroznů, které byly sklizeny na vinici vysazené v rozporu s přímo použitelnými předpisy ES nebo zvláštním právním předpisem (platí také pro produkty vyrobených z těchto vinných hroznů).
§5 odst.1 písm. g) při zjištění zdravotně závadných potravin a při podezření zdravotní závadnosti uloží opatření provádět na náklady kontrolované osoby po určitou dobu rozborů v laboratoři, která splňuje podmínky stanovené v ČSN EN ISO/IEC 17025.
§5 odst.1 písm. h) opatřením zakáže protiprávní jednání poškozující společný zájem spotřebitelů, kterého se kontrolovaná osoba dopustila na území ES nebo ve státě EHS.
POROVNÁNÍ: Inspektoři ČOI a SZPI jsou kompetentní využívat k odstranění protiprávního stavu různá opatření. Při prokázaném zjištění zdravotní závadnosti mohou inspektoři ČOI zboží na místě znehodnotit nebo nařídít jeho znehodnocení, inspektoři SZPI jsou oprávněni zdravotně závadné výrobky, potraviny nebo suroviny zničit nebo nařídít jejich zničení. Inspektoři SZPI jsou navíc oprávněni pozastavit uvádění zemědělských výrobků, potravin, surovin či tabákových výrobků do oběhu již při podezření na jejich zdravotní závadnost.

Zdroj: z. č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů; z. č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění pozdějších předpisů

4.4 Kontrolní a dozorová činnost v praxi

Problematika kontrolní činnosti v praxi byla předmětem rozhovoru s Ing. Marií Vilímovou z ústředního inspektorátu ČOI, technického oddělení sekce techniky, mezinárodní spolupráce, služeb a ochrany spotřebitele. Z tohoto rozhovoru vyplynulo následující:

Kontroly ČOI vycházejí z plánu kontrolní činnosti sestaveného pro daný rok ústředním inspektorátem. Jednotlivé inspektoráty pak zaměřují svou činnost na oblasti

vymezené tímto plánem a zároveň provádějí vlastní kontrolní akce a operativní kontroly např. na základě podnětu ke kontrole. Plán pro jednotlivé inspektory je sestavován většinou týden dopředu. Kontrola se provádí bez předchozího upozornění a účastní se jí zpravidla dva inspektoři, kteří se, v rámci své specializace na určitou oblast, při kontrolách střídají. Kontrolní pracovníci se střídají nejen v rámci inspektorátu, ale dochází také k prostřídávání inspektorů mezi jednotlivými inspektoráty.

Zjištění nedostatků může být podle jejich závažnosti řešeno domluvou, blokovou pokutou nebo zahájením správního řízení. O výši pokuty rozhoduje ředitel inspektorátu. K odstranění nedostatků je kontrolované osobě uložen termín a inspektoři odstranění nedostatků následně zkontrolují. Pokud to lze, odstraní se nedostatky na místě.

V případě kontroly prováděné na základě podání podnětu ke kontrole se přihlíží k závažnosti případu. Ve velmi závažných případech je kontrola provedena operativně. Méně závažné případy jsou zařazeny do aktuálního kontrolního plánu a kontrola se tak může uskutečnit za týden až v maximální lhůtě 30 dní. V případě, že podání nespadá do kompetence ČOI, přeposílají příslušní pracovníci nesprávně doručená podání operativně kompetentnímu orgánu. Správné doručení podání je však zpožděno dobou interního oběhu dokladů v rámci ČOI, což je o 3 – 4 dny.

Kontrolované osoby chápou kontrolní činnost ČOI individuálně, většinou k ní přistupují jako k danému faktu. Postoj kontrolovaných osob však může negativně ovlivnit situace, kdy následující den nebo v jednom týdnu u nich proběhne kontrola prováděná různými dozorovými orgány.

Celé znění rozhovoru s Ing. Vilímovou je uvedeno v příloze č. 7.

X X X

Správné je, že jsou kontroly prováděny bez předchozího upozornění, jinak by kontrola postrádala smysl. Inspektoři ČOI se specializují na určitou oblast kontroly, tím je umožněno zvládat narůstající množství právních předpisů. Prostřídávání inspektorů zvyšuje účinnost prováděných kontrol. V této souvislosti by negativní vliv na důsledné plnění kontrolní funkce mohlo mít snižování počtu zaměstnanců inspekce (viz příloha č. 1). Mohla by nastat situace, že z důvodu nedostatečného počtu se nebudou moci inspektoři při kontrolách střídát, případně se kontroly bude muset účastnit inspektor s jinou specializací. (Ročně provedou inspektoři ČOI téměř 50 000 kontrol. V r. 2009 provedla

ČOI 49 609 kontrol a v r. 2011 bylo v souvislosti se snížením počtu zaměstnanců provedeno 47 350 kontrol. Podíl kontrol se zjištěným porušením je více než 30 %. Blíže viz příloha č. 5.)

Účinnost sankčních opatření by se zvýšila zveřejňováním informací o subjektech, u kterých byly při kontrole zjištěny nedostatky, a také zveřejňováním informací o výši uložených pokut. Zveřejňování těchto informací by zároveň plnilo funkci prevence.

Čím větší je časová prodleva mezi podáním podnětu a provedením kontroly, tím více času mají osoby nedodržující zákonem stanovené požadavky k odstranění nedostatků. Kontrola poté již nic nezjistí, a tudíž nemůže být ani stanovena žádná sankce. Negativní vliv na prodlužování termínů kontrol prováděných na základě podnětu by opět mohlo mít snižování počtu zaměstnanců inspekce. K prodloužení termínu kontroly dochází také v situaci, kdy je podání doručeno nesprávnému orgánu dozoru. V případě ČOI je zpoždění v rámci oběhu interních dokladů 3 – 4 dny, toto zpoždění se však ještě prodlouží o dobu interního oběhu dokladů kompetentního orgánu. Ke zvýšení účinnosti dozoru a ochrany spotřebitelů, je třeba, aby byli spotřebitelé více informováni o činnosti a kompetencích ČOI.

Postoj kontrolovaných osob k inspektorům provádějícím kontrolu může negativně ovlivnit situace, kdy následující den nebo v jednom týdnu u nich proběhne kontrola prováděná různými dozorovými orgány. Tento problém se zřejmě týká především malých podnikatelů, kdy majitel je zároveň i prodávajícím a z důvodu probíhající kontroly tak musí provozovnu uzavřít. Z důvodu snížení administrativní zátěže pro podnikatele by proto bylo vhodné navrátit ČOI pravomoci ke kontrole potravin, které měla před nabytím účinnosti zákona č. 110/1997 Sb. Inspektoři ČOI by pak například v rámci kontroly správnosti označení zboží cenami, mohli kontrolovat také to, zda nejsou prodávány potraviny s prošlým datem použitelnosti nebo viditelně závadné potraviny. Tato změna v právní úpravě pravomocí ČOI by také přispěla k ekonomicky efektivnějšímu provádění kontrol.

4.5 Dotazníkové šetření

4.5.1 Úvod k dotazníkovému šetření

K zajištění účinného dozoru nad výrobky, službami a potravinami je velmi důležité zapojení samotných spotřebitelů a jejich podněty dozorovým orgánům k provedení kontrol. Proto práce také zjišťuje úroveň informovanosti občanů o dozorových pravomocech České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce. Cílem šetření bylo zjistit, zda lidé sledují činnost těchto dvou významných orgánů státního dozoru v oblasti ochrany spotřebitele a zda znají jejich kompetence.

Šetření probíhalo prostřednictvím dotazníku a vycházelo z následujících hypotéz: První hypotézou bylo, že spotřebitelé se zajímají o nebezpečné výrobky a nekvalitní potraviny a sledují informace o nich. Druhou hypotézou bylo, že spotřebitelé nevědí, které oblasti dozoru jsou v kompetenci ČOI a SZPI. Třetí hypotéza předpokládala, že zveřejňování informací o prodejcích a výrobcích, u kterých bylo zjištěno porušení zákonných požadavků, a zveřejňování informací o udělených pokutách by ovlivnilo nakupování spotřebitelů u těchto subjektů a bylo by tak účinnou sankcí.

ČOI a SZPI využívají ke zveřejňování informací o výsledcích kontrol především svých internetových stránek. Proto se dotazník také zaměřil na zjištění, kde spotřebitelé nejčastěji hledají informace o nebezpečných výrobcích a nekvalitních potravinách a kde by pro ně tyto informace byly nejdostupnější.

Prostřednictvím dotazníku bylo osloveno celkem 146 respondentů různého pohlaví, věku a vzdělání. Zjištěné informace byly zpracovány pomocí grafů, které přehledně zobrazují výsledky šetření. Grafické zpracování vyhodnocení dotazníku je přílohou č. 9 této práce. Dotazník je přílohou č. 8 diplomové práce.

4.5.2 Vyhodnocení dotazníku

4.5.2.1 Sociodemografické údaje

Z celkového počtu 146 respondentů bylo 97 žen (66 %) a 49 mužů (34 %). Důvodem byla větší ochota žen spolupracovat při vyplňování dotazníku.

Nejvíce respondentů bylo ve věkové skupině 26 – 35 let (51 %), druhou nejpočetnější skupinou byli respondenti ve věku 36 – 45 let (18 %), následuje věková

skupina 15 – 25 let (11 %), dále respondenti ve věku 46 – 55 let (10 %), ve věku 56 – 65 let (8 %) a nejméně zastoupenou skupinou byli respondenti ve věku 66 a více let (2 %). Zastoupení jednotlivých věkových skupin je ovlivněno ochotou podat informace.

Polovina respondentů měla vysokoškolské vzdělání (51 %). Druhou nejpočetnější skupinou z tohoto hlediska bylo vzdělání středoškolské s maturitou (38 %), dále vyšší odborné vzdělání (5 %). Nejméně bylo respondentů ze skupiny vyučen (3 %) a se základním vzděláním (3 %).

Z hlediska sociálního postavení bylo nejvíce respondentů ze skupiny zaměstnanci (64 %). Další zastoupení sociálních skupin bylo následující: v domácnosti nebo na mateřské (rodičovské) dovolené (12 %), student (8 %), důchodce (8 %), podnikatel (6 %) a nezaměstnaný (3 %). Jeden respondent odpověděl, že má jiné sociální postavení než výše uvedené.

Z hlediska velikosti místa bydliště byla téměř polovina respondentů s místem bydliště větším než 100 tisíc obyvatel (49 %). Druhá nejpočetnější skupina byli lidé žijící v bydlišti do 5 tisíc obyvatel (25 %). Následovala skupina respondentů s bydlištěm o velikosti 5 – 20 tisíc obyvatel (18 %) a 21 – 50 tisíc obyvatel (6 %). Nejméně bylo respondentů s místem bydliště s počtem obyvatel 51 – 100 tisíc (1 %).

4.5.2.2 Vyhodnocení jednotlivých otázek

1. Otázka: *Sledujete informace o nebezpečných výrobcích?*

Více než dvě třetiny dotázaných (68 %) uvedlo, že občas sledují informace o nebezpečných výrobcích. Pravidelně tyto informace sleduje 15 % respondentů. 10 % dotázaných informace nesleduje, protože neví, kde je hledat, a 6 % dotázaných se o tyto informace nezajímá.

2. Otázka: *Sledujete informace o nekvalitních potravinách?*

Více než polovina dotázaných (62 %) občas sleduje informace o nekvalitních potravinách a více než čtvrtina respondentů (28 %) sleduje tyto informace pravidelně. 5 % respondentů informace o nekvalitních potravinách nesleduje, protože neví, kde je hledat, a 5 % dotázaných se o tyto informace nezajímá.

3. Otázka: *V případě, že tyto informace sledujete, kde je nejčastěji získáváte?*

Informace o nebezpečných výrobcích a nekvalitních potravinách získávají dotázaní spotřebitelé nejčastěji z médií a denního tisku (66 %). Druhým nejčastěji využívaným

zdrojem informací je internet (30 %) a v odborném tisku získávají informace 3 % dotázaných respondentů. Jeden respondent odpověděl, že k získávání informací využívá všechny výše uvedené zdroje a jeden dotázaný získává informace z obalů výrobků.

4. *Otázka: Kde by pro Vás tyto informace byly nejdostupnější?*

Pro téměř shodný počet respondentů by nejdostupnějším zdrojem informací o nebezpečných výrobcích a nekvalitních potravinách byl internet (50 %) a média a denní tisk (47 %). Pro 3 % dotázaných spotřebitelů by nejdostupnějším zdrojem těchto informací byl odborný tisk.

5. *Otázka: Víte, které z uvedených činností jsou v dozorové pravomoci České obchodní inspekce?*

V odpovědi na tuto otázku měli dotazovaní spotřebitelé vybrat z uvedených možností činnosti, které podle jejich mínění patří k dozorovým kompetencím ČOI. Zcela správně odpovědělo pouze 9 % respondentů. Částečně správná byla odpověď 35 % respondentů. Téměř polovina respondentů (46 %) odpověděla chybně a 10 % respondentů odpovědělo, že neví.

6. *Otázka: Víte, které z uvedených činností jsou v dozorové pravomoci Státní zemědělské a potravinářské inspekce?*

Obdobně jako u předchozí otázky měli respondenti jako odpověď na tuto otázku vybrat z uvedených možností dozorové pravomoci SZPI. Zcela správně odpovědělo 17 % dotázaných spotřebitelů a částečně správnou odpověď uvedlo 43 % respondentů. 28 % odpovědí bylo chybných a 12 % respondentů odpovědělo, že neví.

7. *Otázka: Ovlivnilo by zveřejňování informací o výrobcích a prodejcích, u kterých orgány dozoru zjistily nedostatky v dodržování zákonných požadavků na výrobky nebo potraviny, Váš nákup výrobků nebo potravin?*

Zveřejňování výrobců a prodejců, u kterých byly zjištěny nedostatky v dodržování zákonných požadavků by ovlivnilo nakupování naprosté většiny dotázaných spotřebitelů. 64 % respondentů by u takovýchto prodejců a výrobců již nenakupovalo a 34 % respondentů by u nich dále nakupovalo, ale při nákupu by byli opatrnější. Pouze 1 % dotázaných spotřebitelů by zveřejňování těchto informací při nákupech neovlivnilo a 1 % respondentů odpovědělo, že neví.

8. *Otázka: Ovlivnilo by zveřejňování informací o pokutách, které byly na základě kontrolní činnosti orgánů dozoru uděleny jednotlivým výrobcům nebo prodejcům za nedostatky*

v dodržování zákonných požadavků na výrobky nebo potraviny, Váš nákup výrobků nebo potravin?

Většinu dotázaných spotřebitelů by zveřejňování informací o pokutách za nedostatky v dodržování zákonných požadavků na výrobky nebo potraviny při nákupu ovlivnilo. 45 % respondentů by u takových prodejců a výrobců již nenakupovalo a 47 % respondentů by u nich dále nakupovalo, ale při nákupu by byli opatrnější. 6 % respondentů by zveřejňování těchto informací při nákupu neovlivnilo a 2 % respondentů odpovědělo, že neví.

9. *Otázka: Víte, jakým způsobem lze podat orgánům dozoru podnět k provedení kontroly?*

V odpovědi na tuto otázku museli respondenti zvolit alespoň jednu z uvedených možností. Většina dotázaných spotřebitelů ví, jakým způsobem lze podat podnět k provedení kontroly. 54 % respondentů odpovědělo zcela správně (uvedli všechny možné způsoby podání podnětu ke kontrole) a 31 % respondentů uvedlo alespoň některý z možných způsobů podání. Přesto není zanedbatelný ani podíl respondentů (15 %), kteří zvolili odpověď nevim.

10. *Otázka: Navštívil/a jste někdy webové stránky České obchodní inspekce?*

Téměř třetina dotázaných spotřebitelů (28 %) občas navštěvuje webové stránky ČOI. 72 % respondentů však tyto stránky nikdy nenavštívilo.

11. *Otázka: Navštívil/a jste někdy webové stránky Státní zemědělské a potravinářské inspekce?*

Pouze jeden respondent odpověděl, že pravidelně navštěvuje webové stránky SZPI. 17 % dotázaných spotřebitelů navštěvuje tyto stránky občas a 82 % respondentů je nikdy nenavštívilo.

12. *Otázka: Jaké informace na těchto webových stránkách nejčastěji hledáte?*

Mezi nejčastější informace, které dotázaní spotřebitelé hledají na webových stránkách ČOI a SZPI, patří informace týkající se závadných potravin (33 %) a informace týkající se nebezpečných nebo nevyhovujících výrobků (32 %). Rady v oblasti nákupu vyhledává na těchto stránkách 17 % respondentů, aktuální právní předpisy zde vyhledávají 4% respondentů a jak podat podnět ke kontrole 2 % respondentů. 12 % respondentů na webových stránkách ČOI a SZPI vyhledává jiné než výše uvedené informace.

4.5.3 Potvrzení hypotéz

Z výsledků provedeného šetření vyplynulo, že 83 % respondentů sleduje informace o nebezpečných výrobcích (68 % sleduje občas a 15 % je sleduje pravidelně). Naprostá většina dotázaných (90 %) sleduje také informace o nekvalitních potravinách (62 % sleduje občas a 28 % sleduje tyto informace pravidelně). První hypotéza, že spotřebitelé se zajímají o nebezpečné výrobky a nekvalitní potraviny a sledují informace o nich, tedy byla potvrzena.

Další hypotézou bylo, že spotřebitelé nevědí, které oblasti dozoru jsou v kompetenci ČOI a SZPI. Více než polovina respondentů (56 %) nevěděla, jaké činnosti patří k pravomocím ČOI (odpověď 46 % respondentů byla chybná a 10 % respondentů odpovědělo, že neví). O něco lepší výsledky byly zjištěny v informovanosti dotazovaných spotřebitelů o pravomocích SZPI. Jaké činnosti patří do kompetencí SZPI nevědělo 40 % respondentů (28 % respondentů odpovědělo chybně a 12 % respondentů odpovědělo, že neví). Na základě zjištěných údajů lze také druhou hypotézu považovat za potvrzenou. V praxi může docházet k tomu, že z důvodu neznalosti kompetencí dozorových orgánů podávají spotřebitelé podněty ke kontrole jinému než příslušnému orgánu, nebo je nepodávají vůbec. Podání je sice následně přeposláno příslušnému orgánu dozoru, ale zvyšuje se administrativní zátěž institucí a dochází k prodloužení lhůty mezi podáním a provedením kontroly. Tím získá kontrolovaná osoba čas k odstranění nedostatků a kontrola již žádné pochybení nezjistí. Respondenti byli také dotazováni, zda vědí, jakým způsobem lze podat podnět ke kontrole. Odpověď na tuto otázku neznalo 15 % dotázaných. Z uvedeného vyplývá, že ke zvýšení účinnosti dozoru by se ČOI i SZPI měly více zaměřit na informování spotřebitelů.

Třetí hypotéza předpokládala, že zveřejňování informací o prodejcích a výrobcích, u kterých bylo zjištěno porušení zákonných požadavků, a zveřejňování informací o udělených pokutách by ovlivnilo nakupování spotřebitelů u těchto subjektů a bylo by tak účinnou sankcí. Také tato hypotéza byla potvrzena. Šetřením bylo zjištěno, že naprostou většinu (98 %) dotázaných spotřebitelů by při nakupování ovlivnilo zveřejňování výrobců a prodejců, kteří nedodržují zákonné požadavky (64 % respondentů by u těchto prodejců a výrobců již nenakupovalo a 34 % by u nich dále nakupovalo, ale při nákupu by byli opatrnější). Většinu (92 %) respondentů by při nakupování ovlivnilo také zveřejňování informací o pokutách (45 % by u těchto subjektů již nenakupovalo a 47 % by u nich

nakupovalo, ale byli by opatrnější). Ze zjištěných výsledků vyplývá, že by ČOI i SZPI měly zveřejňovat prodejce a výrobce, kteří nedodržují právní předpisy, protože bez potřebných informací se spotřebitelé nemohou sami bránit. Informace o udělených pokutách by měly být také zveřejňovány, neboť by se tím zvýšila účinnost udělených sankcí.

Ke zveřejňování výsledků kontrolní činnosti využívají ČOI i SZPI především své internetové stránky. Na základě odpovědí respondentů však bylo zjištěno, že 72 % respondentů nikdy nenavštívilo webové stránky ČOI a 82 % respondentů nikdy nenavštívilo webové stránky SZPI. Z provedeného šetření však zároveň vyplynulo, že internet je druhým nejpoužívanějším (30 % respondentů) zdrojem informací o nebezpečných výrobcích a nekvalitních potravinách. Nejčastěji (66 %) získávají dotazovaní spotřebitelé tyto informace z médií a denního tisku. Na otázku, kde by uvedené informace byly nejdostupnější, uvedlo nejvíce respondentů (50 %) internet a téměř shodný počet respondentů (47 %) média a denní tisk. Ze zjištěných údajů je patrné, že ČOI i SZPI by se ve své činnosti měli zaměřit také na vztahy s veřejností. Např. formou informační kampaně by se spotřebitelé mohli dozvědět, kde a jaké informace lze získat. Vzhledem k tomu, že ne všichni spotřebitelé mají přístup k internetu, měli by být informace o dozorové činnosti častěji zveřejňovány prostřednictvím médií a denního tisku.

5 VÝSLEDKY A DISKUSE

Česká obchodní inspekce a Státní zemědělská a potravinářská inspekce jsou významnými orgány specializovaného správního dozoru v oblasti ochrany spotřebitele. Úřední postup výkonu dozoru se řídí kontrolním řádem (z. č. 552/1991 Sb., o státní kontrole), který stanoví základní pravidla kontrolní činnosti a vztahy mezi orgány dozoru a kontrolovanými právníckými a fyzickými osobami.

Počátek vývoje právní úpravy dozorových pravomocí ČOI a SZPI lze sledovat v 50. letech minulého století. Historii vývoje právních předpisů vymezujících dozorové pravomoci těchto dvou významných orgánů státního dozoru můžeme do r. 1989 rozdělit na tři časová období. V počátečním období let 1952 – 1961 zajišťovaly hlavní dozor v oblasti ochrany spotřebitele Státní obchodní inspekce a Státní jakostní inspekce. Státní obchodní inspekce zajišťovala dozor nad zbožím v obchodních podnicích a dozor nad plněním

norem určujících skladbu a množství hotových jídel v podnicích společného stravování. Státní jakostní inspekce v období 1953 – 1957 kontrolovala jakost zemědělských výrobků, mlýnských výrobků a krmiv. V r. 1958 byly dozorové pravomoci rozšířeny a Státní jakostní inspekci nahradila Státní inspekce jakosti potravinářských a zemědělských výrobků, která zajišťovala dozor nad zemědělskými výrobky a výrobky potravinářského průmyslu. V r. 1962 byla pro oblast potravinářských výrobků zákonem č. 122/1962 Sb. zřízena zvláštní inspekce. Pro období let 1962 – 1985 byly tímto zákonem dozorové pravomoci rozděleny mezi Státní inspekci jakosti zemědělských výrobků dozorcující zemědělské výrobky, Státní inspekci jakosti výrobků potravinářského průmyslu zajišťující dozor nad výrobky potravinářského průmyslu a Státní obchodní inspekci, v jejíž dozorové pravomoci byla oblast nákupu a prodeje zboží a oblast výroby jídel a nápojů. Ve třetím období let 1986 – 1989 zajišťovaly dozor nad oblastí hlavních výrobků a služeb Česká obchodní inspekce a Česká zemědělská a potravinářská inspekce. Česká zemědělská a potravinářská inspekce byla zřízena zákonem č. 63/1986 Sb. Tímto právním předpisem byly dozorové pravomoci v oblasti potravinářských výrobků a v oblasti zemědělských výrobků opět sloučeny pod jeden orgán dozoru a ČZPI zajišťovala kontrolu zemědělských i potravinářských výrobků a její pravomoci byly dále rozšířeny o dozor nad mydlářskými, saponátovými a tabákovými výrobky. Dále byla zákonem č. 64/1986 Sb. zřízena Česká obchodní inspekce, která zajišťovala dozor nad obchodními organizacemi a občany prodávajícími zboží. Ke kompetencím ČOI patřila také kontrola dodržování norem pro výrobu a přípravu jídel a nápojů, požadavků na hygienickou nezávadnost provozu a provozování závodního stravování. Oblasti zemědělských a potravinářských výrobků spolu úzce souvisí. Sloučením dozorových pravomocí v těchto oblastech pod společný orgán dozoru se proto kontrola dodržování právních předpisů zpřehlednila. Dříve byly zřízením samostatných dozorových orgánů pro každou oblast pravomoci příliš roztržité.

Po r. 1989 byly zákony upravující právní postavení a pravomoci ČOI a SZPI v souvislosti se změnou politické, ekonomické a sociální situace v naší republice a v souvislosti s přibližováním Československa Evropskému společenství často novelizovány. Z. č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci byl od r. 1989 během dvaceti tří let celkem triadvacetkrát změněn. Pro vývoj dozorových pravomocí ČOI bylo významných osm novelizací (3.3.2). Tyto změny souvisely zejména s novelizací z. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele; z. č. 22/1997 Sb. o technických požadavcích na

výrobky a z. č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků. Mnoho změn také souviselo s implementací směrnic ES do právních předpisů ČR. Velmi významné zúžení dozorových pravomocí ČOI bylo provedeno novelizací zákonem č. 110/1997 Sb. Touto změnou došlo k vynětí kontroly potravin a tabákových výrobků z dozorové činnosti ČOI. V pravomoci ČOI v oblasti kontroly potravin a tabákových výrobků zůstala kontrola poctivosti prodeje a kontrola přípravy jídel a nápojů. Zákonem č. 145/2000 Sb. byly dozorové pravomoci ČOI v této oblasti dále zúženy, když byla z jejích kompetencí vyloučena kontrola dodržování norem pro výrobu a přípravu jídel a nápojů. V oblasti potravin, pokrmů a tabákových výrobků tak ČOI zůstala pouze pravomoc kontrolovat poctivost prodeje. Dozor nad kvalitou v oblasti potravin zajišťuje po této změně SZPI.

Z. č. 63/1986 Sb. o České zemědělské a potravinářské inspekci byl po r. 1989 v průběhu třinácti let novelizován třikrát. S každou změnou došlo také k úpravě dozorových pravomocí ČZPI. V r. 2002 byl tento zákon zrušen a nahrazen zákonem č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci. Práva a povinnosti České zemědělské a potravinářské inspekce přešly na Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci. Z hlediska vývoje dozorových pravomocí SZPI bylo významných pět novelizací z. č. 146/2002 Sb. (3.3.3). Změny dozorových pravomocí ČZPI a následně SZPI souvisely především s novelizací z. č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a s harmonizací českých právních předpisů s právem ES. V naprosté většině je změnou oblast dozoru SZPI rozšiřována a jsou jí přidávány další povinnosti a činnosti. Problémy mohou vzniknout v souvislosti se snižováním počtu zaměstnanců SZPI, které může negativně ovlivnit počet i kvalitu prováděných kontrol.

Zákon č. 64/1986 Sb. ze dne 20. října 1986, kterým je upraveno právní postavení České obchodní inspekce, nabyt účinnosti dne 1. ledna 1987. V zákoně nejsou obsaženy žádné definice pojmů a je nutno je dohledávat v jiných právních předpisech. K usnadnění orientace by přispělo vymezení základních pojmů do z. č. 64/1986 Sb. doplnit. Hlavní dozorovou činnost ČOI vymezuje §2 z. č. 64/1986 Sb. ČOI v souladu s ustanovením §2 odst. 1 provádí kontrolu právnických a fyzických osob, které prodávají nebo dodávají výrobky a zboží na vnitřní trh, poskytují služby nebo vyvíjejí jinou podobnou činnost na vnitřním trhu, poskytují spotřebitelský úvěr nebo provozují tržišť (tržnice). Dozorová činnost ČOI se nevztahuje na kontrolu potravin, pokrmů a tabákových výrobků s výjimkou kontroly poctivosti prodeje. Odebrání dozorových pravomocí ČOI v oblasti potravin

(novelizace zákonem č. 110/1997 Sb.) odstranilo duplicitu v rozdělení pravomocí ČOI a SZPI. ČOI nyní dozoruje poctivost prodeje potravin, jejich jakost a kvalitu však kontroluje pouze SZPI. V praxi tedy musí být vynaloženo více prostředků na cestovní a mzdové náklady inspektorů, což není ekonomicky efektivní. Ponechání dozorových pravomocí v oblasti potravin také v kompetenci ČOI by bylo vhodnější i z hlediska účinného zajištění bezpečnosti spotřebitelů. Počet pracovníků inspekcí se snižuje (příloha č. 1 a č. 2) a takto tak by mohlo být i při sníženém rozpočtu inspekčních orgánů provedeno více kontrol v celém obchodním spektru, což by umožnilo snáze předcházet závažným případům ohrožení zdraví spotřebitelů (4.1.2).

Mezi důležité činnosti ČOI patří prevence. Preventivní funkce ČOI má být v souladu s ustanovením §3 písm. d) z. č. 64/1986 Sb. naplňována zobecňováním poznatků z výkonu kontroly a předcházením vzniku nedostatků, zejména včasným odhalováním příčin, výchovným působením a zveřejňováním výsledků kontrol. V r. 2011 došlo ze strany ČOI k výraznému pozitivnímu posunu v naplňování tohoto zákonného ustanovení, když vedení ČOI zveřejnilo po několika letech odmítání a následných soudních sporů konkrétní seznam všech čerpacích stanic, které nevyhověly kontrole jakosti v r. 2010. Na základě požadavků vznesených redakcemi umožnila ČOI také zveřejnění dalších seznamů kontrolovaných a pokutovaných podnikatelů v oblasti veřejného stravování a taxislužby (4.1.2). Z důvodu účelného předcházení nedostatkům je třeba, aby ČOI ve zveřejňování těchto informací nadále pokračovala, aniž by bylo nutné vznášet požadavky ze strany spotřebitelů a médií. K posílení preventivní funkce by přispělo také doplnění z. č. 64/1986 Sb. o ustanovení, které by ČOI přímo opravňovalo zveřejňovat názvy kontrolovaných osob porušujících právní předpisy. Kontrolní zjištění zveřejňuje ČOI především prostřednictvím svých internetových stránek, kde je ale kromě výsledků kontrol umístěno také mnoho dalších informací. Přehlednější by bylo vytvoření samostatných stránek, kde by byly zveřejňovány pouze výsledky kontrol včetně seznamů konkrétních subjektů porušujících právní předpisy. Vzhledem k tomu, že všichni spotřebitelé nemají přístup k internetu, měla by ČOI častěji zveřejňovat tyto informace také prostřednictvím jiných médií, např. denního tisku formou pravidelné rubriky.

K provedení výkonu kontroly stanoví §4 z. č. 64/1986 Sb. inspektorům ČOI řadu oprávnění. (4.1.3). Mezi nejdůležitější pravomoci patří pravomoc sankční, která opravňuje ČOI v případě zjištění nedodržení právních předpisů uložit sankční a jiná opatření.

K sankčním pravomocem ČOI patří oprávnění ukládat peněžité pokuty v maximální výši 1 000 000 Kč. Za opakované porušení povinností v průběhu jednoho roku ode dne poslední kontroly lze uložit pokutu až do výše 2 000 000 Kč. Za méně závažné zavinění porušení povinností může ČOI uložit kontrolované fyzické osobě pokutu do výše 5 000 Kč bez dalšího projednání. V případě porušení z. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele; z. č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a z. č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků je ČOI oprávněna v závažných případech uložit kontrolovanému subjektu pokutu až do výše 50 000 000 Kč. Horní hranice pokut, kterou má ČOI k dispozici, je tedy dostatečně vysoká. Pokuty v maximální výši jsou však udíleny jen výjimečně. Výše pokuty se stanovuje individuálně s přihlédnutím k závažnosti, způsobu, délce trvání a následkům protiprávního jednání (§12 z. č. 64/1986 Sb.). Pokutu ve výši, která by pro malého podnikatele mohla být i likvidační, velké řetězce mnohdy ani nepocítí. Při stanovení výše pokuty by se proto mohlo přihlížet například také k obratu obchodníka. Účinnost udělených pokut by se posílila zveřejňováním subjektů, kterým byla pokuta udělena, včetně její výše. Důkazem toho je skutečnost, že zveřejňování informací o čerpacích stanicích nevyhovujících kontrole jakosti, které ČOI začala poskytovat poprvé za rok 2010, přispělo ke snížení počtu zjištěných subjektů nedodržujících jakost pohonných hmot (4.1.4). Na základě těchto výsledků by bylo třeba zveřejňované informace rozšířit i o další pokutované subjekty.

Vedle pokut jsou uplatňovány zákazy uvedení na trh, distribuce, dodávky, prodeje nebo použití výrobků nebo zboží, které neodpovídají požadavkům stanoveným právními předpisy. Pokud se prokáže zdravotní závadnost, může inspektor zboží na místě znehodnotit nebo nařídit jeho znehodnocení. V závažných případech, kdy je zjištěno porušení právní povinnosti, které může ohrozit život nebo zdraví spotřebitelů, je inspektor ČOI oprávněn zakázat výkon další činnosti nebo nařídit uzavření provozovny až na dobu dvou prodejních nebo provozních dnů.

Ke zvyšování ochrany a bezpečnosti spotřebitele, zlepšování informovanosti a překonání nežádoucího chování spotřebitelů a podnikatelských subjektů, působících na vnitřním trhu má přispívat spolupráce ČOI s občanskými sdruženími (§13 odst. 1 písm. b)) V r. 2011 ČOI aktivně spolupracovala s Občanským sdružením spotřebitelů TEST (4.1.5). Ke zvýšení důvěry spotřebitelů v odbornou činnost kontrolního úřadu a k současnému

posílení jejich právního vědomí by přispělo rozšíření aktivity ČOI také o spolupráci s dalšími občanskými sdruženími.

Při své činnosti využívá ČOI stížností, oznámení a podnětů občanů (§13 odst. 2 z. č. 64/1986 Sb.). Podíl zjištění u kontrol provedených na základě podnětu spotřebitelů se pohybuje kolem 50 %, proto je dobré, že se počet podání spotřebitelů ČOI zvyšuje. Z počtu podání (v r. 2011 přijala ČOI 23 057 podání) je vidět, že spotřebitele tato problematika zajímá. Z hlediska zajištění účinné ochrany spotřebitelů však může být problémem skutečnost, že značná část podání doručených ČOI nepatří do jejich dozorových kompetencí (v r. 2009 byl podíl podání nepřislušejících ČOI 15 %, v r. 2010 byl tento podíl 19 % a v r. 2011 to bylo 10 %). Na svých webových stránkách, kde je možné podávat podněty prostřednictvím e-podatelný, již ČOI podnikla opatření ke snížení počtu podání podnětů, ke kterým není kompetentní (4.1.6). Ne všichni spotřebitelé však využívají k podání podnětu internet, proto by se ČOI měla aktivně věnovat také informační kampani, např. formou spolupráce se spotřebitelskými sdruženími.

Právní postavení Státní zemědělské a potravinářské inspekce, která je nástupnickou organizací České zemědělské a potravinářské inspekce je upraveno zákonem č. 146/2002 Sb. ze dne 20. března 2002, který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2003. Ustanovení §2 tohoto zákona vymezuje definice základních pojmů. Jedním z těchto pojmů je pojem „kontrola“, jehož vymezení je však nedostatečné. Původní definice byla novelizací zákonem č. 120/2008 Sb. zobecněna a zestručněna. V původním vymezení bylo kromě odkazu na právní předpisy také jasně stanoveno, co je předmětem kontroly, zatímco nová definice pouze odkazuje na právní předpisy (4.2.2). Problém by mohl nastat v případě, kdy by příslušná oblast nebyla upravena právním předpisem. Tím by mohla být snížena kvalita prováděných kontrol, protože takovou oblast není možno kontrolovat. Z důvodu zajištění účinného dozoru by bylo vhodné definici pojmu kontrola rozšířit vyjmenováním předmětu kontroly. Další nedostatky ve vymezení pojmů zákonem č. 146/2002 Sb. jsou u pojmu „opatření“. Vymezení tohoto pojmu neobsahuje úplný výčet všech opatření, jež mají inspektoři SZPI dle tohoto zákona k dispozici. Bylo by tedy vhodné definici pojmu „opatření“ v tomto smyslu rozšířit.

Hlavní dozorovou činnost Státní zemědělské a potravinářské inspekce vymezuje ustanovení §3 z. č. 146/2002 Sb. V souladu s ustanovením §3 odst. 1 z. č. 146/2002 Sb. provádí SZPI u fyzických a právnických osob kontrolu zemědělských výrobků a potravin,

surovin určených k jejich výrobě a také kontroluje tabákové výrobky. SZPI nekontroluje živočišné produkty, dozor v této oblasti vykonává Státní veterinární správa. Z hlediska prevence je důležité ustanovení §3 odst. 4 písm. i) z. č. 146/2002 Sb., podle kterého SZPI poskytuje informace o výsledcích kontrolní činnosti. Zveřejňování výsledků kontrol uskutečňuje SZPI na svých internetových stránkách a o významných zjištěních vydává tiskové zprávy, které poté přebírají média. Dále od 10. července 2012 zveřejňuje SZPI na základě provedených kontrol na novém webu www.potravinynapranaryri.cz informace o výskytu potravin porušujících požadavky potravinového práva v obchodní síti. Informace o nejakostních, falšovaných a nebezpečných potravinách zde mohou spotřebitelé vyhledávat podle názvu výrobku, druhu výrobku, podle prodejce, země původu nebo distributora. Součástí stránek je zároveň odkaz pro podání podnětu ke kontrole. Ze zveřejněných informací vyplývá velmi častý výskyt nabídky nebezpečných potravin (4.2.4). Uvedené alarmující výsledky o výskytu nekvalitních potravin dokazují, že je třeba nekompromisně zveřejňovat prodejce a výrobce potravin porušující požadavky potravinového práva, protože v těchto případech se jedná o zdraví spotřebitelů. Tyto informace jsou k zajištění účinné ochrany spotřebitelů nezbytné, neboť na jejich základě se spotřebitelé sami mohou rozhodnout, které potraviny a kde budou nebo nebudou kupovat. Z důvodu posílení ochrany spotřebitelů by bylo vhodné zveřejňované informace rozšířit ještě o údaje o udělených pokutách. Vzhledem k tomu, že všichni spotřebitelé nemají přístup k internetu, měly by se tyto informace také pravidelně objevovat například v denním tisku. Formou pravidelné rubriky by zde mohly být zveřejňovány aktuální seznamy nekvalitních potravin s uvedením jejich výrobců a prodejců stejně jako v internetové aplikaci.

Inspektoři SZPI jsou k plnění kontrolních úkolů vybaveni řadou oprávnění. Z. č. 146/2002 však nevymezuje všechny pravomoci inspektorů SZPI. Ustanovení §4 odst. 1 z. č. 146/2002 Sb. odkazuje na oprávnění stanovená zákonem č. 552/1991 Sb., o státní kontrole a pouze doplňuje další pravomoci inspektorů SZPI (4.2.5). Pro přehlednost by bylo vhodnější, kdyby z. č. 146/2002 obsahoval všechna oprávnění, která mají inspektoři SZPI při výkonu dozoru k dispozici.

Důležitou pravomocí SZPI je pravomoc sankční, která umožňuje SZPI ukládat sankční a ochranná opatření. Kromě pokuty může inspektor SZPI u nevyhovujících výrobků zakázat výrobu nebo uvádění do oběhu. Pokud je zjištěna zdravotní závadnost, je

inspektor oprávněn nařídit nebo provést zničení takto závadných zemědělských výrobků, potravin, surovin nebo tabákových výrobků. Může také zakázat užívání prostor pro výrobu a uvádění do oběhu zemědělských výrobků, potravin, surovin nebo tabákových výrobků, v případě, že nesplňují podmínky umožňující uchovat zdravotní nezávadnost potravin. Z hlediska prevence je důležité oprávnění inspektorů SZPI pozastavit uvádění do oběhu zemědělských výrobků, potravin, surovin nebo tabákových výrobků již při podezření, že nejsou zdravotně nezávadné. Toto opatření umožňuje chránit spotřebitele před rizikem požití zdravotně závadných potravin nebo zemědělských výrobků.

Mezi sankční pravomoci SZPI patří oprávnění ukládat peněžité pokuty v maximální výši 1 000 000 Kč, za porušení povinnosti stanovené přímo použitelným předpisem ES upravujícím požadavky na zemědělské výrobky se uloží pokuta v maximální výši 3 000 000 Kč. Výše pokuty se změnila novelizací zákonem č. 120/2008 Sb. Původní ustanovení umožňovalo za zjištěné nedodržení zákonných požadavků uložit pokutu v maximální výši 1 000 000 Kč, při opětovném porušení až do výše 3 000 000 Kč (4.2.6). Za opakované porušení zákona bylo tedy možno uložit vyšší pokutu, to v současné úpravě bohužel chybí. Oprávnění uložit za opakované porušení právních předpisů vyšší pokutu je jednak účinnou sankcí a zároveň plní i funkci prevence. Toto oprávnění by mělo být do platného právního předpisu znovu začleněno.

Za porušení z. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele a z. č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích může SZPI v některých případech uložit kontrolovanému subjektu pokutu až do výše 50 000 000 Kč. Horní hranice pokut je tedy dostatečná. I když SZPI přistupuje k ukládání vyšších částek pokut (v r. 2009 uložila ve správním řízení 2 247 pokut v celkové výši 27 050 896,- Kč, v r. 2010 to bylo 2 178 v celkové výši 31 247 222,- Kč), počet zjištěných případů uvádění na trh potravin zdraví škodlivých nebo nevhodných k lidské spotřebě neklesá. V r. 2011 se počet pokut, které SZPI udělila za toto porušení právních předpisů oproti r. 2010 a r. 2009 dokonce zdvojnásobil (4.2.6). Účinnost uložených sankcí by se zvýšila jejich zveřejňováním. Sankce by mohly být zveřejňovány jednak prostřednictvím internetu, např. na webových stránkách www.potravinynapranyri.cz spolu s informacemi o nejakostních, nebezpečných a falšovaných potravinách, ale také například v denním tisku, aby tyto informace byly dostupné všem spotřebitelům.

Počet podnětů ke kontrole přijatých SZPI v r. 2011 se oproti předchozímu roku zvýšil (z 2 563 podnětů v r. 2010 na 3 076 podnětů v r. 2011), podíl oprávněných podnětů se však snížil z 34 % na 25 %. Zároveň se v r. 2011 také zvýšil podíl podnětů, které nepatří do kompetence SZPI z 6 % na 9 % (4.2.7). Je tedy patrné, že občané se zajímají o problematiku ochrany spotřebitele a aktivně se zapojují, ale nejsou dostatečně informováni o dozorových pravomocích jednotlivých orgánů. Orgány dozoru by se proto měly aktivněji zaměřit na informační kampaň.

Z rozboru platné právní úpravy vyplývá, že z. č. 64/1986 Sb. i z. č. 146/2002 Sb. obsahují důležitá ustanovení ohledně pravomocí inspektorů při výkonu kontroly. (4.3). Ke zvýšení efektivity prováděných kontrol a účinnější ochraně spotřebitele by přispělo rozšíření pravomocí inspektorů ČOI a SZPI tak, aby byly v obou zákonech shodné.

Organizační struktura ČOI a SZPI je shodně členěna na ústřední inspektorát a jemu podřízených sedm inspektorátů pro jednotlivé kraje. Organizační struktura ČOI byla v nedávné době změněna (Příloha č. 3 a č. 4). Reorganizace se týkala především oddělení technické kontroly, které zajišťuje dozor nad technickými požadavky na výrobky. V minulosti působilo toto oddělení na všech inspektorátech ČOI. Změna koncepce technické kontroly započala k 1. lednu 2009. Od té doby působilo oddělení technické kontroly pouze na dvou inspektorátech ČOI. Dozorové kompetence byly rozděleny podle nařízení vlády pro jednotlivé výrobky mezi Inspektorát Středočeský a Hl. m. Praha, který vykonával technickou kontrolu nad výrobky elektro, telekomunikacemi, strojním zařízením, výtahy a vleky, plavidly, plynem, kotlí a prostředky lidové zábavy a Inspektorát Moravskoslezský a Olomoucký, který zajišťoval technický dozor v oblasti zdravotnických prostředků a osobních ochranných prostředků, vah a měřidel, tlakových zařízení a stavebních výrobků. Další změna v oblasti technické kontroly ČOI byla provedena v závěru r. 2010. Od této doby je technická kontrola sloučena pouze na inspektorát Středočeský a Hl. m. Praha s celostátní působností (3.4). Nevýhodou tohoto nového uspořádání, kdy inspektoři provádí technickou kontrolu v rámci celé republiky, je náročnost dopravy inspektorů na kontrolní akci. Čas strávený na cestách by mohl být efektivněji využit kontrolní činností. Z tohoto hlediska by bylo vhodnější zachovat oddělení technické kontroly na dvou inspektorátech tak, aby obě oddělení prováděla dozor nad všemi oblastmi výrobků. Toto uspořádání by také přispělo ke snížení cestovních

nákladů. Zachovat oddělení technické kontroly na všech inspektorátech není vhodné z důvodu náročnosti na kvalifikaci pracovníků.

Rozhovorem s Ing. Marií Vilímovou z ústředního inspektorátu ČOI, technického oddělení sekce techniky, mezinárodní spolupráce, služeb a ochrany spotřebitele, jehož tématem byla problematika kontrolní činnosti v praxi, bylo zjištěno několik problematických faktorů kontrolní činnosti ČOI (4.4). Negativní vliv na kontrolní činnost by mohlo mít snižování počtu zaměstnanců ČOI. Mohlo by totiž dojít k situaci, že z důvodu nedostatečného počtu se nebudou moci inspektoři při kontrolách střídát, nebo se kontroly bude muset účastnit inspektor s jinou specializací. Snižování počtu zaměstnanců inspekce by mohlo negativně ovlivnit také prodlužování termínů kontrol prováděných na základě podnětu. K prodloužení termínu kontroly dochází také v situaci, kdy je dozorovému orgánu podán podnět ke kontrole, který mu nepřísluší. Ke zvýšení účinnosti dozoru a ochrany spotřebitelů by přispělo, aby byli spotřebitelé více informováni o činnosti a kompetencích ČOI. Negativní vliv na postoj kontrolovaných osob k inspektorům provádějícím kontrolu může mít situace, kdy následující den nebo v jednom týdnu u nich proběhne kontrola prováděná různými dozorovými orgány. Ke snížení administrativní zátěže podnikatelů by přispělo navrácení ČOI pravomocí ke kontrole potravin, jaké měla před nabytím účinnosti zákona č. 110/1997 Sb. Inspektoři ČOI by tak např. spolu s kontrolou správnosti označení zboží cenami mohli kontrolovat také prodej potravin s prošlým datem použitelnosti nebo viditelně závadné potraviny. Tato změna v právní úpravě pravomocí ČOI by umožnila také ekonomicky efektivnější provádění kontrol.

Formou dotazníkového šetření práce zjišťovala také úroveň informovanosti občanů o dozorových pravomocech ČOI a SZPI. K zajištění účinného dozoru je nezbytné aktivní zapojení spotřebitelů, proto bylo cílem šetření zjistit, jestli lidé sledují činnost těchto dvou významných orgánů státního dozoru v oblasti ochrany spotřebitele a zda znají jejich kompetence (4.5). Z výsledků provedeného šetření vyplynulo, že většina respondentů (83 %) sleduje informace o nebezpečných výrobcích a naprostá většina dotázaných (90 %) sleduje také informace o nekvalitních potravinách. Hypotéza, že spotřebitelé se zajímají o nebezpečné výrobky a nekvalitní potraviny a sledují informace o nich, tedy byla potvrzena. Další hypotézou bylo, že spotřebitelé nevědí, které oblasti dozoru jsou v kompetenci ČOI a SZPI. Více než polovina (56 %) respondentů nevěděla, jaké činnosti patří k pravomocím ČOI a 40 % dotazovaných spotřebitelů nevědělo, které činnosti patří

do kompetencí SZPI. Druhá hypotéza byla tedy také potvrzena. Kvůli neznalosti kompetencí dozorových orgánů podávají spotřebitelé podněty ke kontrole jinému než příslušnému orgánu, nebo je nepodají vůbec. Přeposiláním podání příslušnému orgánu dozoru se zvyšuje administrativní zátěž institucí a prodlužuje se lhůta mezi podáním a provedením kontroly. Kontrolovaná osoba tak získá čas k odstranění nedostatků a kontrola pak žádné pochybení nezjistí. Více než 15% dotázaných také nevědělo, jakým způsobem lze podat podnět ke kontrole. Ze zjištěných výsledků vyplývá, že ČOI i SZPI by se měly více zaměřit na informování spotřebitelů a vztahy s veřejností. Potvrzena byla i třetí hypotéza, že zveřejňování informací o prodejcích a výrobcích, u kterých bylo zjištěno porušení zákonných požadavků, a zveřejňování informací o udělených pokutách by ovlivnilo nakupování spotřebitelů u těchto subjektů a bylo by tak účinnou sankcí. Naprostou většinu (98 %) dotázaných spotřebitelů by při nakupování ovlivnilo zveřejňování výrobců a prodejců, kteří nedodržují zákonné požadavky, a většinu (92 %) respondentů by při nakupování ovlivnilo také zveřejňování informací o pokutách. Z uvedeného je patrné, že by ČOI i SZPI měly zveřejňovat prodejce a výrobce nedodržující právní předpisy, protože bez potřebných informací se spotřebitelé nemohou sami bránit. Zveřejňování informací o udělených pokutách by také zvýšilo účinnost udělených sankcí.

ČOI i SZPI zveřejňují výsledky své kontrolní činnosti především prostřednictvím internetových stránek. Z odpovědí respondentů však vyplynulo, že 72 % respondentů nikdy nenavštívilo webové stránky ČOI a 82 % respondentů nikdy nenavštívilo webové stránky SZPI. Zároveň ale bylo také zjištěno, že internet je druhým nejpoužívanějším (30 % respondentů) zdrojem informací o nebezpečných výrobcích a nekvalitních potravinách. Nejčastějším zdrojem (66 % respondentů) jsou média a denní tisk. Nejdostupnější by pro dotazované spotřebitele bylo zveřejňování informací prostřednictvím internetu (50 %) a pro téměř shodný počet respondentů (47 %) prostřednictvím médií a denního tisku. Z výsledků šetření je patrné, že spotřebitelé nevědí, kde a jaké informace mohou získat. Proto by se ČOI i SZPI ve své činnosti měli více zaměřit na vztahy s veřejností. Vzhledem k tomu, že všichni spotřebitelé nemají přístup k internetu, měli by být informace o dozorové činnosti prostřednictvím médií a denního tisku zveřejňovány častěji.

6 ZÁVĚR

Veřejnoprávní ochrana spotřebitelů je zajištěna činností dozorových orgánů, v jejichž pravomoci je přímá kontrola subjektů vstupujících do vztahů se spotřebiteli a uplatňování sankcí v případě porušení stanovených povinností. Přínos veřejnoprávní ochrany spotřebitele spočívá především v její preventivní funkci.

Tato diplomová práce na základě rozboru platných právních předpisů upravujících dozorové pravomoci České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce, významných orgánů specializovaného správního dozoru v oblasti ochrany spotřebitele, vymezuje hlavní nedostatky právní úpravy těchto pravomocí včetně návrhů na změny právní úpravy. Dalším přínosem této práce je vymezení nedostatků na základě rozboru činností České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce a zhodnocení závěrů rozboru vzhledem k využití v praxi. Ke komplexnímu zajištění účinné ochrany spotřebitelů přispívá jejich aktivní přístup a podněty občanů. Proto práce zahrnuje také dotazníkové šetření úrovně informovanosti občanů o dozorových pravomocích České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce včetně návrhů na zlepšení.

Zjištěné nedostatky mají z hlediska ochrany spotřebitele rozdílnou míru závažnosti a lze je řešit různými způsoby. Jedním z nedostatků plynoucích z rozboru z. č. 64/1986 Sb. je skutečnost, že tento právní předpis neobsahuje žádné vymezení pojmů. Definice pojmů je nutno dohledávat v jiných právních předpisech, proto by k usnadnění orientace přispělo doplnění základních pojmů do z. č. 64/1986 Sb.

Nejvýznamnější změnou v právní úpravě dozorových pravomocí ČOI bylo odebrání pravomoci kontroly v oblasti potravin. Novelizace zákonem č. 110/1997 Sb. odstranila překrývání pravomocí ČOI a SZPI, zároveň však tato specializace zaměřená vedla k roztržitosti dozoru. V kompetenci ČOI je nyní v oblasti potravin jen dozor nad poctivostí jejich prodeje, ale jejich jakost a kvalitu kontroluje pouze SZPI. Potravin jsou produkty, které každý spotřebitel denně konzumuje, proto je třeba věnovat jejich kvalitě zvýšenou pozornost. Bezpečnost spotřebitelů by byla účinněji zajištěna ponecháním dozorových pravomocí v oblasti potravin také v kompetenci ČOI. Tato změna právní úpravy by měla také ekonomický přínos, protože by se ušetřily prostředky na cestovní

a mzdové náklady inspektorů. Dalším přínosem této změny by bylo snížení administrativní zátěže podnikatelů. Jak vyplynulo z rozhovoru s Ing. Vilímovou z ústředního inspektorátu ČOI (4.4) mohou mít situace, kdy následující den nebo v jednom týdnu proběhne kontrola prováděná různými dozorovými orgány, negativní vliv na postoj kontrolovaných osob k inspektorům provádějícím kontrolu. Navrhovaná změna by např. při kontrole správnosti označení zboží cenami umožnila inspektorům ČOI zároveň kontrolovat také prodej potravin s prošlým datem použitelnosti nebo viditelně závadné potraviny.

Zákon č. 146/2002 Sb. obsahuje definice základních pojmů, v jejichž vymezení jsou však nedostatky. Nedostatečně je vymezen pojem „kontrola“. Definice tohoto pojmu byla zobecněna a zestručněna. Původní vymezení pojmu „kontrola“ zahrnovalo kromě odkazu na právní předpisy také jasné stanovisko, co je předmětem kontroly. Nová definice však pouze odkazuje na právní předpisy. V případě, že by příslušná oblast nebyla upravena právním předpisem, nemohla by být kontrolována, čímž by mohla být snížena kvalita prováděných kontrol. K zajištění účinného dozoru by bylo vhodné definici pojmu kontrola rozšířit vyjmenováním předmětu kontroly. Další nedostatky jsou ve vymezení pojmu „opatření“. Vymezení tohoto pojmu zákonem č. 146/2002 Sb. neobsahuje úplný výčet všech opatření, kterými inspektoři SZPI dle tohoto zákona disponují. Návrhem právní úpravy je tedy definici pojmu „opatření“ v tomto smyslu rozšířit.

Nedostatek z. č. 146/2002 Sb. je také ve vymezení oprávnění inspektorů SZPI. Zákon odkazuje na oprávnění stanovená zákonem č. 552/1991 Sb., o státní kontrole a pouze doplňuje další pravomoci inspektorů SZPI. Pro přehlednost právní úpravy je návrhem doplnit do z. č. 146/2002 všechna oprávnění, která mají inspektoři SZPI při výkonu dozoru k dispozici.

Závažný nedostatek byl zjištěn rozbořem z. č. 146/2002 Sb. u oprávnění ukládat pokuty. Původní ustanovení umožňovalo za zjištěné opětovné porušení dodržování zákonných požadavků uložit vyšší pokutu, což v současné právní úpravě bohužel chybí. Oprávnění uložit za opakované porušení právních předpisů vyšší pokutu je nejen účinnou sankcí, ale působí zároveň i preventivně. Návrhem je znovu začlenit toto oprávnění do platného právního předpisu.

Dalším návrhem úpravy právních předpisů je v zájmu zvýšení efektivity prováděných kontrol rozšířit pravomoci inspektorů při výkonu kontroly dle z. č. 64/1986 Sb. a z. č. 146/2002 Sb. tak, aby byly v obou zákonech shodné. Oba zákony

obsahují důležitá ustanovení ohledně pravomocí inspektorů při výkonu kontroly, proto by se do budoucna mohli tvůrci zákonů při změnách vzájemně inspirovat.

Z hlediska činnosti inspekcí je závažným problémem snižování počtu pracovníků (příloha č. 1 a č. 2). Vzhledem k tomu, že podíl kontrol se zjištěným porušením je značný (v oblasti výrobků a služeb je podíl zjištěných porušení více než 30%, podíl nevyhovujících šarží potravin a výrobků přesahuje 10%), mohlo by snížení počtu provedených kontrol ohrozit zajištění účinné ochrany spotřebitele v této oblasti. Řešením tohoto problému je změna personální politiky. Jiným řešením by mohlo být navrácení kontrolních pravomocí v oblasti potravin inspektorům ČOI. Tato úprava právních předpisů by umožnila i při sníženém rozpočtu inspekčních orgánů provést více kontrol, a tak by bylo možno snáze předcházet závažným případům ohrožení zdraví spotřebitelů (4.1.2).

Se snižováním počtu zaměstnanců ČOI souvisí také problém zajištění technické kontroly. Koncem r. 2010 byla na základě organizačních změn technická kontrola sloučena pouze na inspektorát Středočeský a Hl. m. Praha s celostátní působností (3.4). Nevýhodou tohoto nového uspořádání je především časová náročnost a finanční nákladnost dopravy inspektorů na kontrolní akci. Vhodnějším řešením je návrh zachovat oddělení technické kontroly na dvou inspektorátech tak, aby obě oddělení prováděla dozor nad všemi oblastmi výrobků. Čas strávený cestováním by byl při tomto uspořádání efektivněji využit při kontrolní činnosti a ušetřily by se také cestovní náklady. Zachování oddělení technické kontroly na všech inspektorátech není vhodné kvůli náročnosti na kvalifikaci pracovníků.

Dalším problémem zjištěným rozbořem činnosti ČOI je zveřejňování výsledků kontrol. V r. 2011 ČOI, po několika letech odmítání a soudních sporů, začala zveřejňovat konkrétní seznam všech čerpacích stanic, u kterých bylo zjištěno nedodržení jakosti pohonných hmot. Na žádost redakcí zveřejnila ČOI také další seznamy kontrolovaných a pokutovaných osob z oblasti veřejného stravování a taxislužby. K účelnému plnění preventivní funkce je třeba ve zveřejňování těchto informací pokračovat, a to bez nutnosti vznášet požadavky ze strany spotřebitelů a médií. Návrhem k posílení preventivní funkce je doplnit do z. č. 64/1986 Sb. ustanovení, které by přímo stanovilo oprávnění zveřejňovat názvy kontrolovaných osob porušujících právní předpisy. ČOI využívá ke zveřejňování výsledků kontrolní činnosti především své internetové stránky. Pro přehlednost je navrhováno vytvoření samostatných stránek, které by sloužily pouze ke zveřejňování výsledků kontrol včetně konkrétních osob porušujících právní předpisy. ČOI by měla tyto

informace častěji zveřejňovat také prostřednictvím jiných médií, návrhem je forma pravidelné rubriky v denním tisku.

Závažným problémem je účinnost udělených pokut. I když SZPI přistupuje k ukládání vyšších částek pokut, počet zjištěných případů uvádění na trh potravin zdraví škodlivých nebo nevhodných k lidské spotřebě se nesnižuje a v r. 2011 se ve srovnání s r. 2010 a r. 2009 dokonce zdvojnásobil (4.2.6). Účinnost udělených pokut lze posílit zveřejňováním pokutovaných subjektů. Na základě pozitivní zkušenosti se zveřejňováním informací ze strany ČOI o čerpacích stanicích nevyhovujících kontrole jakosti (4.1.4) je třeba zveřejňované informace rozšířit i o další pokutované subjekty.

Z oblasti prevence je pozitivním krokem v činnosti SZPI spuštění nových internetových stránek, na kterých od 10. července 2012 zveřejňuje na základě provedených kontrol informace o výskytu nejakostních, falšovaných a nebezpečných potravin. Uvedené výsledky, ze kterých je patrný častý výskyt nebezpečných potravin na našem trhu, jsou alarmující (4.2.4) a dokazují, že v zájmu ochrany zdraví spotřebitelů je třeba prodejce a výrobce potravin porušující požadavky potravinového práva nekompromisně zveřejňovat. Návrhem k posílení ochrany spotřebitelů je rozšířit zveřejňované informace také o údajích o udělených pokutách. Z důvodu zajištění dostupnosti informací i těm spotřebitelům, kteří nemají přístup k internetu, by se aktuální seznamy nekvalitních potravin s uvedením jejich výrobců a prodejců měli také pravidelně objevovat například v denním tisku.

K zajištění účinné ochrany je nezbytné aktivní zapojení samotných spotřebitelů. Z provedeného šetření vyplynulo, že lidé se o problematiku ochrany spotřebitele zajímají. Jejich informace o dozorových pravomocích jednotlivých správních orgánů však nejsou dostatečné. V zájmu zvýšení efektivity prováděného dozoru a účinnosti ochrany je třeba, aby se dozorové orgány více zaměřily na vztahy s veřejností. Možným řešením je aktivní informační kampaň např. formou spolupráce se spotřebitelskými sdruženími.

7 SEZNAM LITERATURY

Knižní publikace

BOGUSZAK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A. Teorie práva. Praha: ASPI Publishing, 2004. ISBN 80-7357-030-0.

HENDRYCH, D. a kol. Správní právo: obecná část. Praha: Beck, 2006. ISBN 80-7179-442-2.

HENDRYCH, D. a kol. Právní slovník, 3. podstatně rozšířené vydání. Praha: Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1.

HORIZNKOVÁ, E., FIALA, Z. Správní právo hmotné. Obecná část. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-55-4.

KOLEKTIV ÚSTAVU PRO JAZYK ČESKÝ AV ČR. Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-1080-7.

MATĚJČKOVÁ, J. Zajištění bezpečnosti výrobků v EU a ČR. Praha, 2009. Bakalářská práce. Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, Katedra práva, 2009-04-20.

PRŮCHA, P. Správní právo. Obecná část. Brno: Masarykova univerzita a nakl. Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-207-0; 978-80-210-4276-6.

SLÁDEČEK, V. Obecné správní právo. 2. vydání, Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009. ISBN 987-80-7357-382-9.

Právní předpisy

Vládní nařízení č. 98/1952 Sb. o státní obchodní inspekci

Vládní nařízení č. 8/1953 Sb. o státní jakostní inspekci

Vládní nařízení č. 35/1955 Sb. o změně a doplnění vládního nařízení č. 98/1952 Sb. o státní obchodní inspekci

Vládní nařízení č. 76/1958 Sb. o Státní inspekci jakosti potravinářských a zemědělských výrobků

Zákon č. 122/1962 Sb. o státní zemědělské, potravinářské a obchodní inspekci

Zákon č. 31/1968 Sb., kterým se doplňuje zákon č. 122/1962 Sb. o státní zemědělské, potravinářské a obchodní inspekci

Zákon č. 63/1986 Sb. o České zemědělské a potravinářské inspekci

Zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje

Důvodová zpráva k zákonu č. 145/2000 Sb., kterým se mění z. č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů, z. č. 634/1992, o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a z. č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění z. č. 110/1997 Sb. [online]. [cit. 2012-09-10] Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=496&CT1=0>

Důvodová zpráva k zákonu č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a o změně některých souvisejících zákonů. [online]. [cit. 2012-09-10]. dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=1084&CT1=0>

Důvodová zpráva k zákonu č. 120/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. [online]. [cit. 2012-09-10]. dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=283&CT1=0>

Evropské spotřebitelské centrum ČR [online]. [cit. 2012-05-25] Dostupné z: <http://www.coi.cz/cs/esc-2.html>

Inspektoři ČOI narazili na falešné inspektorky [online]. Publikováno 26.10.2004 [cit. 2012-10-05]. dostupné z:

http://www.qmprofi.cz/33/inspektori-coi-narazili-na-falesne-inspektorky-uniqueidgOkE4NvrWuOKaQDKuox_ZzYmp_d9zvlnCeGFfyLDbqY/?sekce=34

Kompetence jednotlivých složek a územní působnost. [online]. Publikováno 01.11.2011 [cit. 2012-05-25]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1027033>

Kontrolní činnost SZPI – principy.[online]. Publikováno 28.05.2012 [cit. 2012-09-10]. dostupné z:

<http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1002118&docType=ART&nid=11314>

Kontroly podmíněnosti Cross Compliance. [online]. [cit. 2012-09-10] Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/kontroly-podminenosti-cross-compliance/>

Laboratorní činnost SZPI [online]. Publikováno 27.10.2011 [cit. 2012-09-23]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1002172&docType=ART&nid=11360&chnum=1>

MAREK, P., TELAŘÍKOVÁ, D.: Metanol má 20. oběť: otravě podlehl muž v přerovské nemocnici [online]. Publikováno 16.09.2012 [cit. 2012-09-16]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/krimi/278846-metanol-ma-20-obet-otrave-podlehl-muz-v-prerovske-nemocnici.html>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Podání ve veřejné správě – metodická pomůcka pro malé obce. [online]. Publikováno 15.02.2010 [cit. 2012-09-10]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/metodicka-pomoc-obcim-683648.aspx>

Roční zpráva za rok 2005 [online]. [cit. 2012-05-25] Dostupné z: <http://www.coi.cz/cs/ocoi/vyrocní-zpravy.html>

Sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Brusel dne 13.03.2007, KOM (2007)99 v konečném znění [online]. [cit. 2012-05-25] Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument3287.html>

Tisková zpráva: Pokuta 5 milionů pro PROLUX Consulting Int. s.r.o. [online]. Publikováno 17.09.2012 [cit. 2012-09-18]. Dostupné z: <http://www.coi.cz/pokuta-5-milionu-pro-prolux-consulting-int.-s.r.o.-nc453/>

Upozornění: falešná inspektorka ve Středočeském kraji [online]. Publikováno 09.07.2012 [cit. 2012-10-05]. dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1038754&docType=ART&nid=11343>

Výroční zpráva 2009 [online]. [cit. 2012-09-10] Dostupné z: <http://www.coi.cz/cz/ocoi/vyrocní-zpravy/vyrocní-zpravy-o-cinnosti-coi/>

Výroční zpráva 2010 [online]. [cit. 2012-09-10] Dostupné z: <http://www.coi.cz/cz/o-coi/vyrocní-zpravy/vyrocní-zpravy-o-cinnosti-coi/>

Výroční zpráva 2011 [online]. [cit. 2012-09-10] Dostupné z: <http://www.coi.cz/cz/o-coi/vyrocní-zpravy/vyrocní-zpravy-o-cinnosti-coi/>

Výroční zpráva 2009 [online]. Publikováno 18.02.2010 [cit. 2012-09-10]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1021215&docType=ART&nid=11386>

Výroční zpráva 2010 [online]. Publikováno 23.03.2011 [cit. 2012-09-10]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1029558&docType=ART&nid=11386>

Výroční zpráva 2011 [online]. Publikováno 27.02.2012 [cit. 2012-09-10]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1036091&docType=ART&nid=11386>

Další internetové odkazy

Česká obchodní inspekce <http://www.coi.cz>

Ministerstvo průmyslu a obchodu <http://www.mpo.cz>

Ministerstvo zemědělství <http://eagri.cz/>

Potraviny na pranýři. Nejakostní, falšované a nebezpečné potraviny.
<http://www.potravinynapranryri.cz>

Státní zemědělská a potravinářská inspekce <http://www.szpi.gov.cz>

Ostatní zdroje

Individuální konzultace s Ing. Marií Vilímovou z Ústředního inspektorátu ČOI, technického oddělení, sekce techniky, mezinárodní spolupráce, služeb a ochrany spotřebitele ze dne 05.10.2012.

8 PŘÍLOHY

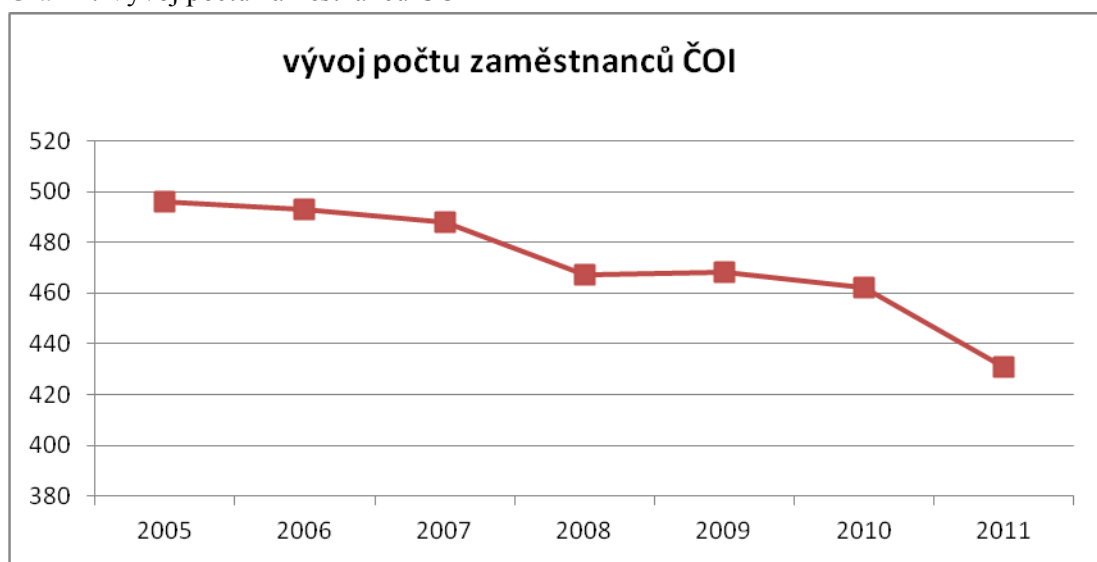
Příloha č. 1: Vývoj počtu zaměstnanců České obchodní inspekce

Tabulka 4: Vývoj počtu zaměstnanců ČOI

rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
počet zaměstnanců	496	493	488	467	468	462	431
rozdíl proti předchozímu roku		-3	-5	-22	1	-6	-31
rozdíl proti předchozímu roku v %		-0,6 %	-1,0 %	-4,5 %	0,2 %	-1,3 %	-6,7 %

zdroj dat: www.coi.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

Graf 1 : Vývoj počtu zaměstnanců ČOI

zdroj dat: www.coi.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

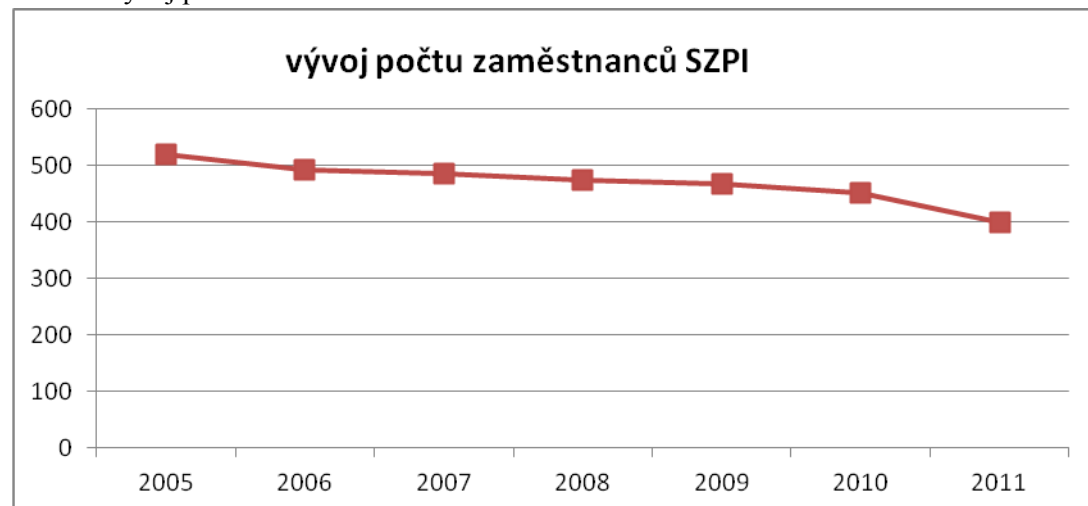
Příloha č. 2: Vývoj počtu zaměstnanců Státní zemědělské a potravinářské inspekce

Tabulka 5: Vývoj počtu zaměstnanců SZPI

rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
počet zaměstnanců	520	493	485	475	466	451	398
rozdíl proti předchozímu roku		-27	-8	-10	-9	-15	-53
rozdíl proti předchozímu roku v %		-5,2 %	-1,6 %	-2,1 %	-1,9 %	-3,2 %	-11,8 %

zdroj dat: www.szpi.gov.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

Graf 2: Vývoj počtu zaměstnanců SZPI

zdroj dat: www.szpi.gov.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

Příloha č. 3: Organizační struktura České obchodní inspekce

Česká obchodní inspekce je orgánem státní správy, který je podřízen Ministerstvu průmyslu a obchodu (dále jen MPO). ČOI se člení na ústřední inspektorát, kterému jsou podřízeny inspektoráty se sídly v krajských městech. Sídlo ústředního inspektorátu je v Praze. Ústřední inspektorát je řídicím, metodickým a odvolacím orgánem. V čele ČOI je ústřední ředitel, kterého řídí Ministerstvo průmyslu a obchodu. V čele inspektorátu je ředitel, jmenovaný ústředním ředitelem.²⁰⁶

Ústřední inspektorát se dělí na Kancelář úřadu, Oddělení komunikace a styku s veřejností, auditora, Odbor právní, Odbor personální, Ekonomickou sekci a Sekci techniky, mezinárodní spolupráce, služeb a ochrany spotřebitele. Ekonomická sekce se dále dělí na Oddělení rozpočtu a správy majetku, Oddělení účtárny a majetku a Oddělení IT a správy dat. Sekce techniky, mezinárodní spolupráce, služeb a ochrany spotřebitele se dále dělí na Oddělení technické, Oddělení ochrany spotřebitele a Oddělení mezinárodní.²⁰⁷

Kancelář úřadu koordinuje činnosti související s přípravou podkladů pro rozhodování ústředního ředitele, podílí se na zpracování návrhů dlouhodobých koncepcí činnosti ČOI a ve vybraných případech zajišťuje souhrnné zpracování materiálů. Jejím úkolem je zajišťovat činnosti související s výkonem funkce ústředního ředitele v oblasti personálních záležitostí, sběru a analýzy informací o kontrolní činnosti a styku s hromadnými sdělovacími prostředky. Dále odpovídá za zabezpečení činností souvisejících s oblastí spolupráce s orgány veřejné moci, ostatními správními úřady, organizačními složkami státu a vybranými orgány Evropské unie.²⁰⁸

Auditor organizuje a plní úkoly, které vyplývají ze schváleného plánu kontrolní činnosti, plánu interních auditů a další úkoly uložené ústředním ředitelem.²⁰⁹

Ústřednímu inspektorátu ČOI je podřízeno sedm inspektorátů: Inspektorát Středočeský a Hl. m. Prahy, Inspektorát Jihočeský a Vysočina, Inspektorát Plzeňský a Karlovarský, Inspektorát Ústecký a Liberecký, Inspektorát Královéhradecký a Pardubický, Inspektorát Jihomoravský a Zlínský, Inspektorát Moravskoslezský a Olomoucký. *Inspektoráty* jsou organizační útvary ČOI, které zajišťují kontrolní činnost

²⁰⁶ zdroj: www.coi.cz

²⁰⁷ zdroj: www.coi.cz

²⁰⁸ Roční zpráva za rok 2005 [online]. [cit. 2012-05-25] Dostupné z: <http://www.coi.cz/cs/ocoi/vyrocnizpravy.html>

²⁰⁹ Roční zpráva za rok 2005 [online]. [cit. 2012-05-25] Dostupné z: <http://www.coi.cz/cs/ocoi/vyrocnizpravy.html>

ve vymezeném území České republiky. Inspektoráty realizují ve vymezeném území České republiky v rozsahu své působnosti dozor nad obecnou bezpečností výrobků, ochranou jednotného evropského trhu a dalších oblastech stanovených zvláštními právními předpisy.²¹⁰

Součástí inspektorátu Středočeského a Hl. m. Praha je navíc oddělení technické kontroly, které zajišťuje dozor nad technickými požadavky na výrobky. Kontrolováni jsou zejména výrobci. Dříve působilo oddělení technické kontroly na všech inspektorátech ČOI. Koncepce technické kontroly byla změněna od 1. ledna 2009. Po této změně působilo oddělení technické kontroly pouze na dvou inspektorátech ČOI, přičemž kompetence v oblasti technické kontroly byly rozděleny podle nařízení vlády pro jednotlivé výrobky. Inspektorát Středočeský a Hl. m. Praha vykonával technickou kontrolu nad výrobky elektro, telekomunikacemi, strojním zařízením, výtahy a vleky, plavidly, plynem, kotli a prostředky lidové zábavy. Inspektorát Moravskoslezský a Olomoucký zajišťoval technický dozor v oblasti zdravotnických prostředků a osobních ochranných prostředků, vah a měřidel, tlakových zařízení a stavebních výrobků. K další reorganizaci v oblasti technické kontroly ČOI došlo v závěru r. 2010, kdy byla technická kontrola sloučena pouze na inspektorát Středočeský a Hl. m. Praha s celostátní působností.²¹¹ Toto nové uspořádání, kdy kontrolní pracovníci provádí technické kontroly v rámci celé republiky, je náročné z hlediska dopravy inspektorů na kontrolní akci. Čas strávený na cestách by přitom inspektoři mohli efektivněji využít při kontrolní činnosti. Z tohoto hlediska by bylo vhodnější zachovat oddělení technické kontroly na dvou inspektorátech s tím, že by tato oddělení prováděla dozor nad všemi oblastmi výrobků. Zároveň by toto uspořádání přispělo ke snížení cestovních nákladů. Zachování oddělení technické kontroly na všech inspektorátech není vhodné z důvodu náročnosti na kvalifikaci pracovníků.

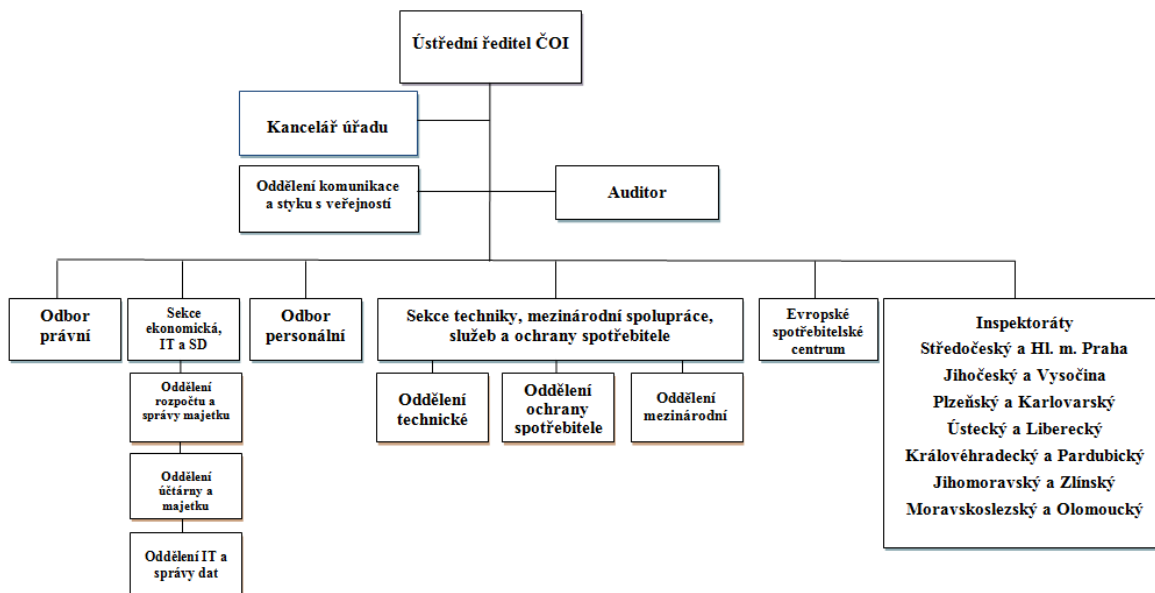
Od 1. ledna 2009 působí při ČOI také *Evropské spotřebitelské centrum České republiky*. Toto centrum poskytuje informace o právech spotřebitelů na společném evropském trhu a dále pomáhá a poskytuje rady spotřebitelům v jejich sporech s obchodníky z jiných zemí Evropské unie, Norska a Islandu. Dále zprostředkovává

²¹⁰ Roční zpráva za rok 2005 [online]. [cit. 2012-05-25] Dostupné z: <http://www.coi.cz/cs/ocoi/vyrocnizpravy.html>

²¹¹ Výroční zpráva 2009 [online]. [cit. 2012-05-25]., Výroční zpráva 2010 [online]. [cit. 2012-05-25]. Dostupné z: <http://www.coi.cz/cs/ocoi/vyrocnizpravy.html>

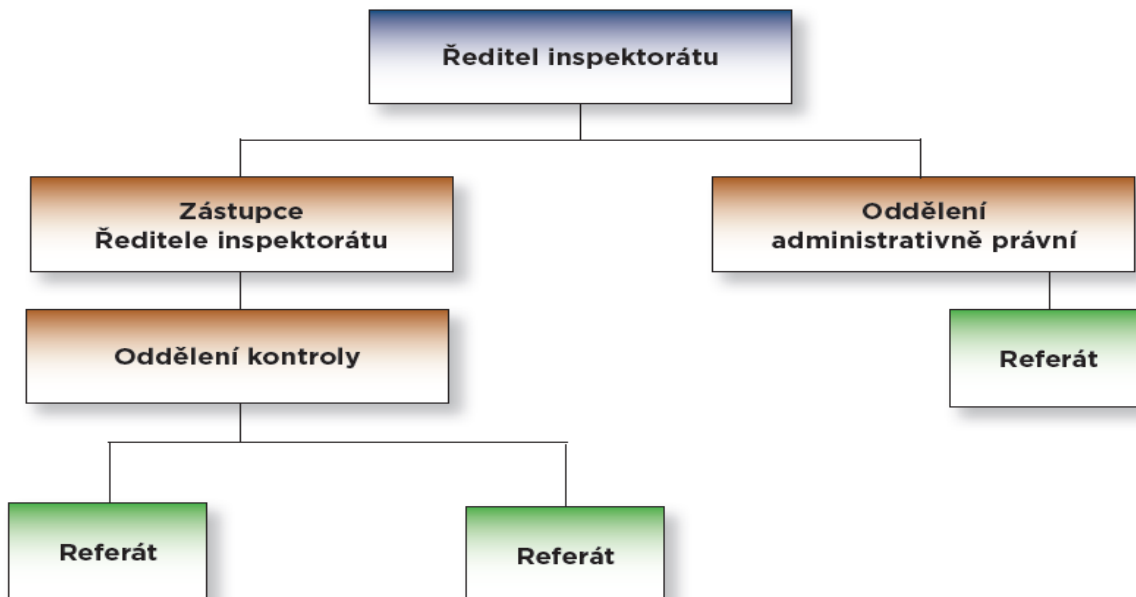
možnosti mimosoudního řešení sporů spotřebitelů s obchodníky. Financováno je Evropskou komisí a Českou obchodní inspekcí.²¹²

Organizační struktura Ústředního inspektorátu:

zdroj: www.coi.cz

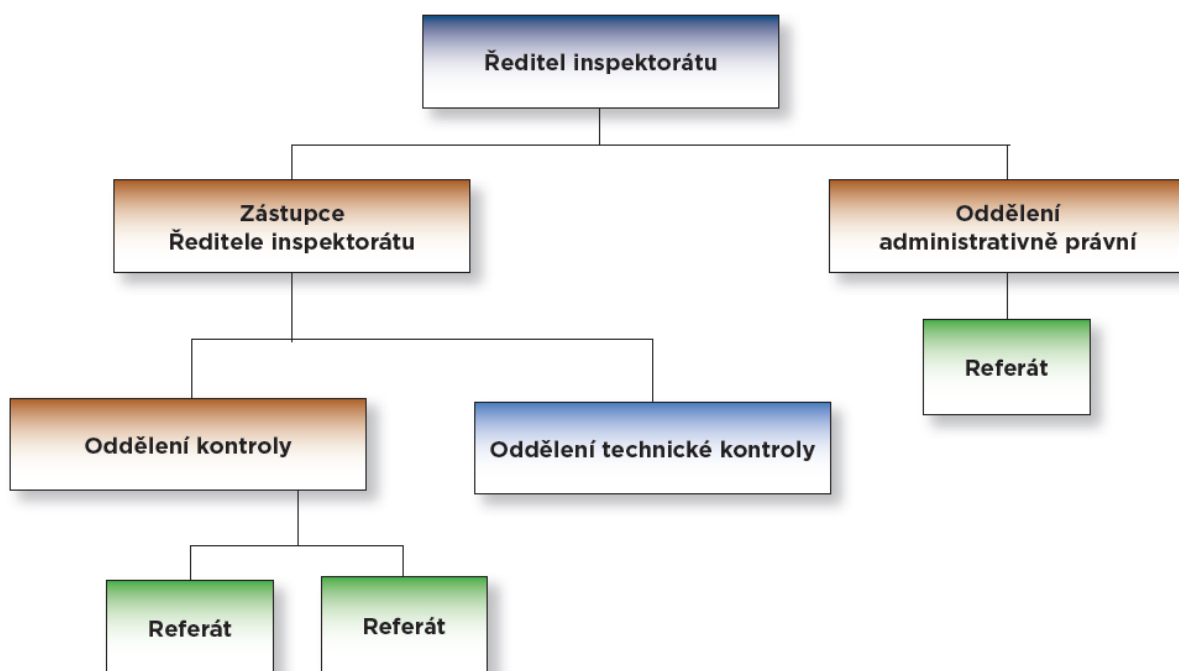
Organizační struktura inspektorátů ČOI – obecná kontrola – oblastní působnost:

zdroj: www.coi.cz

²¹² Evropské spotřebitelské centrum ČR [online]. [cit. 2012-05-25] Dostupné z: <http://www.coi.cz/cs/esc-2.html>

Organizační struktura inspektorátu ČOI Středočeský a hl. m. Praha – oddělení technické kontroly s celorepublikovou působností:

zdroj: www.coi.cz

Příloha č. 4: Organizační struktura Státní zemědělské a potravinářské inspekce

Státní zemědělská a potravinářská inspekce je správní úřad podřízený Ministerstvu zemědělství České republiky. V čele SZPI stojí ústřední ředitel, jehož jmenuje, řídí a odvolává ministr zemědělství ČR. Ústřední ředitel jedná a rozhoduje jménem SZPI, pokud právní předpis nestanoví jinak. Řídí a kontroluje chod celého úřadu a je odpovědný za plnění povinností SZPI. Sídlo ústředního inspektorátu je v Brně.²¹³

Ústřední ředitel přímo řídí ředitele Kanceláře úřadu, ředitele Sekce kontrolní a právní, ředitele Odboru personálního a technicko-ekonomického, ředitele územně příslušných inspektorátů, interního auditora a tiskového mluvčího. Kancelář úřadu se dále člení na Oddělení sekretariátu úřadu, Oddělení komunikace, Oddělení informatiky a Manažera jakosti.²¹⁴

K úkolům *Kanceláře úřadu* patří především odpovědnost za centrální evidenci a rozdělování pošty v rámci ústředního inspektorátu, provoz spisovny ústředního inspektorátu, administrativní agendu ústředního ředitele, koordinaci vytváření a průběžného zdokonalování systému jakosti SZPI, vedení příslušných evidencí (uzavřených smluv, vnitřních předpisů SZPI apod.), právní agendu ústředního inspektorátu týkající se veřejných zakázek a smluv vyjma cizojazyčných smluv se zahraničními partnery, které se týkají spolupráce úřadu v rámci mezinárodních projektů, konzultační a koordinační činnost související s agendou veřejných zakázek a smluvní agendou na jednotlivých inspektorátech, tvorbu koncepce a zajištění externí a interní komunikace úřadu vyjma mediální, prezentaci úřadu na veřejnosti a corporate identity, tvorbu koncepce informačního systému SZPI a zabezpečení jeho provozu.²¹⁵

Sekce kontrolní a právní metodicky ovlivňuje kontrolní a právní činnost jednotlivých inspektorátů. Vrchní ředitel této sekce řídí a koordinuje činnost Odboru kontroly, laboratoří a certifikace a Odboru právního a zahraničního.²¹⁶

²¹³ Kompetence jednotlivých složek a územní působnost. [online]. Publikováno 01.11.2011 [cit. 2012-05-25] Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1027033>

²¹⁴ Kompetence jednotlivých složek a územní působnost. [online]. Publikováno 01.11.2011 [cit. 2012-05-25] Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1027033>

²¹⁵ Kompetence jednotlivých složek a územní působnost. [online]. Publikováno 01.11.2011 [cit. 2012-05-25] Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1027033>

²¹⁶ Kompetence jednotlivých složek a územní působnost. [online]. Publikováno 01.11.2011 [cit. 2012-05-25] Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1027033>

Odbor kontroly, laboratoří a certifikace zajišťuje především metodické řízení kontrolní a laboratorní činnosti SZPI, tvorbu a koordinaci realizace hlavních směrů kontrolní a laboratorní činnosti a sjednocování kontrolních postupů a přístupů ke kontrole²¹⁷

Odbor právní a zahraniční odpovídá především za veškerou agendu v oblasti správního práva (dále jen "v oblasti s.p."), tvorbu návrhů koncepčně nových právních předpisů s celostátní působností v oblasti s.p., koncipování, formulaci nebo komplexní posuzování návrhů právních předpisů s celostátní působností v připomínkovém řízení v oblasti s.p., vypracovávání zásadních právních výkladů a stanovisek a stanovování obecných postupů aplikace právních předpisů v oblasti s.p., právní agendu cizojazyčných smluv se zahraničními partnery, které se týkají spolupráce úřadu v rámci mezinárodních projektů, právní agendu, která nespadá do kompetencí jiného odboru Ústředního inspektorátu (dále jen ÚI), metodické řízení právníků inspektorátu v oblasti s.p., zahraniční služební styky, překlady odborných textů, koordinaci aktivní účasti v pracovních formacích Komise a Rady EU, zpracovávání návrhů programů a projektů pro využití prostředků z rozpočtu EU, koordinaci plnění závazků vyplývajících z mezinárodních smluv a z členství v mezinárodních organizacích.²¹⁸

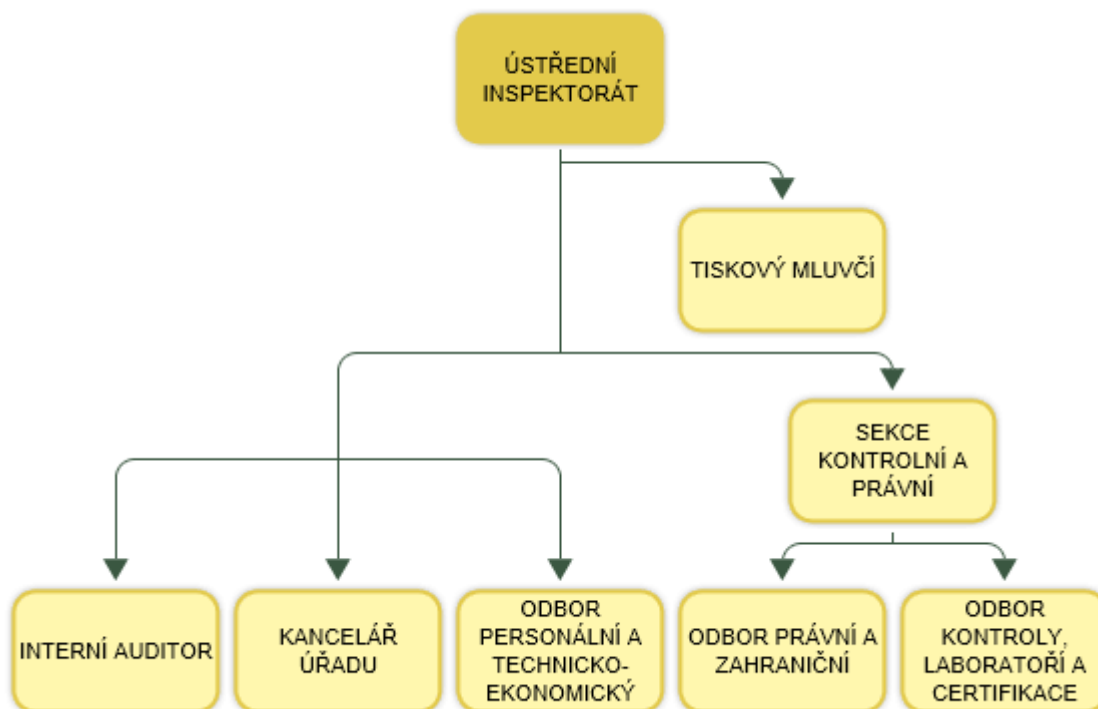
Inspektorát SZPI je řízen ředitelem inspektorátu, kterého jmenuje, řídí a odvolává ústřední ředitel. Ředitel inspektorátu odpovídá za řízení, kontrolu a činnost inspektorátu, pokud si jednání nevyhradil ústřední ředitel. Inspektoráty SZPI mají tyto územně vyčleněné kompetence: Inspektorát v Praze – Praha a Středočeský kraj, Inspektorát v Táboře - Jihočeský kraj a kraj Vysočina, Inspektorát v Plzni - Plzeňský kraj a Karlovarský kraj, Inspektorát v Ústí nad Labem - Ústecký kraj a Liberecký kraj, Inspektorát v Hradci Králové - Královéhradecký kraj a Pardubický kraj, Inspektorát v Brně - Jihomoravský kraj a Zlínský kraj, Inspektorát v Olomouci - Olomoucký kraj a Moravskoslezský kraj.²¹⁹

²¹⁷ Kompetence jednotlivých složek a územní působnost. [online]. Publikováno 01.11.2011 [cit. 2012-05-25] Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1027033>

²¹⁸ Kompetence jednotlivých složek a územní působnost. [online]. Publikováno 01.11.2011 [cit. 2012-05-25] Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1027033>

²¹⁹ Kompetence jednotlivých složek a územní působnost. [online]. Publikováno 01.11.2011 [cit. 2012-05-25] Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1027033>

Organizační struktura SZPI:

zdroj: www.szpi.gov.cz

Příloha č. 5: Výsledky dozorové činnosti České obchodní inspekce

Celkový počet kontrol

Tabulka 6: Počet kontrol provedených ČOI v období 2009 - 2011

Rok	počet kontrol celkem	počet kontrol se zjištěným porušením	podíl kontrol se zjištěným porušením v %
r. 2009	49609	15699	32 %
r. 2010	48001	15285	32 %
r. 2011	47350	15705	33 %

zdroj dat: www.coi.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

Graf 3: Počet kontrol provedených ČOI v období 2009 - 2011

zdroj dat: www.coi.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

Inspektoři ČOI provedou ročně téměř 50 000 kontrol, přičemž podíl kontrol se zjištěným porušením je více než 30 % (v r. 2009 byl podíl zjištěných porušení 32 %, v r. 2010 také 32 % a v r. 2011 to bylo 33 %).²²⁰ Je patrné, že podíl nedostatků při dodržování právních předpisů odhalených dozorovou činností ČOI je značný, proto by negativním jevem v oblasti kontroly mohlo být snižování počtu zaměstnanců ČOI (viz příloha č. 1) a s tím související snížení počtu provedených kontrol. (V r. 2009 bylo provedeno 49 609 kontrol a v r. 2011 bylo v souvislosti se snížením počtu zaměstnanců provedeno 47 350 kontrol).²²¹ Vzhledem k tomu, že počet případů porušení požadavků stanovených právními předpisy v oblasti výrobků a služeb na našem trhu neklesá, mohlo

²²⁰ zdroj: www.coi.cz

²²¹ zdroj: www.coi.cz

by snížení počtu provedených kontrol ohrozit zajištění účinné ochrany spotřebitele v této oblasti.

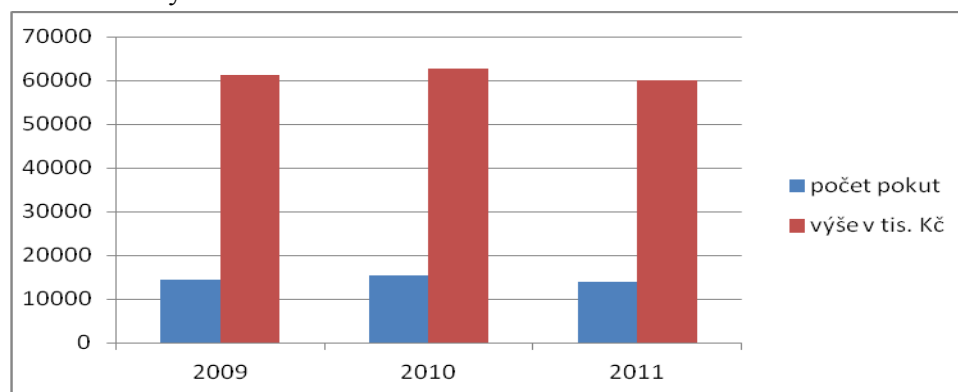
Pokuty

Tabulka 7: Pokuty udělené ČOI v období 2009 - 2011

Rok	Sankce ve správním řízení		Blokové pokuty		Uložené sankce celkem	
	Počet	výše v Kč	počet	výše v Kč	počet	výše v Kč
2009	12551	59809600	1813	1429500	14364	61239100
2010	13248	61113600	2098	1727000	15346	62840600
2011	12180	58587300	1802	1558500	13982	60145800

zdroj dat: www.coi.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

Graf 4: Pokuty udělené ČOI v období 2009 - 2011

zdroj dat: www.coi.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

Na základě provedených kontrol v rámci své dozorové činnosti uložila ČOI v r. 2009 celkem 14 364 pokut (z toho 12 551 pokut bylo uloženo ve správním řízení a 1 813 bylo blokových pokut) v celkové výši 61 239 100,- Kč. V r. 2010 uložila ČOI celkem 15 346 pokut (13 248 pokut ve správním řízení a 2 098 blokových pokut), tedy o 982 (7 %) více než v r. 2009. Souhrnná částka uložených pokut v r. 2010 činila 62 840 600,- Kč, což je o 1 601 500,- Kč (3 %) více než v předchozím roce. V r. 2011 byl celkový počet udělených pravomocných pokut 13 982 (12 180 pokut ve správním řízení a 1 802 blokových pokut), to je oproti r. 2010 pokles o 1 364 pokut (9 %) a oproti r. 2009 pokles o 382 pokut (3 %). Celková částka pokut 60 145 800,- Kč byla v r. 2011 také nižší, ve srovnání s r. 2010 poklesla o 2 694 800,- Kč (4 %) a oproti r. 2009 se jedná o pokles o 1 093 300,- Kč (2 %).²²²

Pokles počtu (o 9 %) a výše peněžitých sankcí (o 4 %), které byly uloženy na základě zjištěných kontrolních výsledků v r. 2011 oproti r. 2010, je ovlivněn vyšším počtem pokut

²²² Výroční zpráva 2009 [online]. [cit. 2012-09-10]., Výroční zpráva 2010 [online]. [cit. 2012-09-10]., Výroční zpráva 2011 [online]. [cit. 2012-09-10]. Dostupné z: <http://www.coi.cz/cz/o-coi/vyrocnizpravy/vyrocnizpravy-o-cinnosti-coi/>

za nedodržení jakosti pohonných hmot v r. 2010. (v r. 2010 bylo z celkem 1 866 odebraných vzorků pohonných hmot zjištěno 148 (8 %) vzorků nevyhovujících, v r. 2011 bylo odebráno 2 303 vzorků a nevyhovělo jich 102 (4 %)). Nejvyšší částka pokuty uložené v r. 2010 byla ve výši 3 000 000,- Kč a 3 500 000,- Kč. V r. 2011 byla nejvyšší pokuta uložena v částce 1 500 000,- Kč.²²³ Z uvedených výsledků je patrné, že zveřejňování informací o čerpacích stanicích nevyhovujících kontrole jakosti (tyto informace začala ČOI poskytovat poprvé za rok 2010), splnilo preventivní funkci a přispělo ke snížení počtu subjektů nedodržujících jakost pohonných hmot.

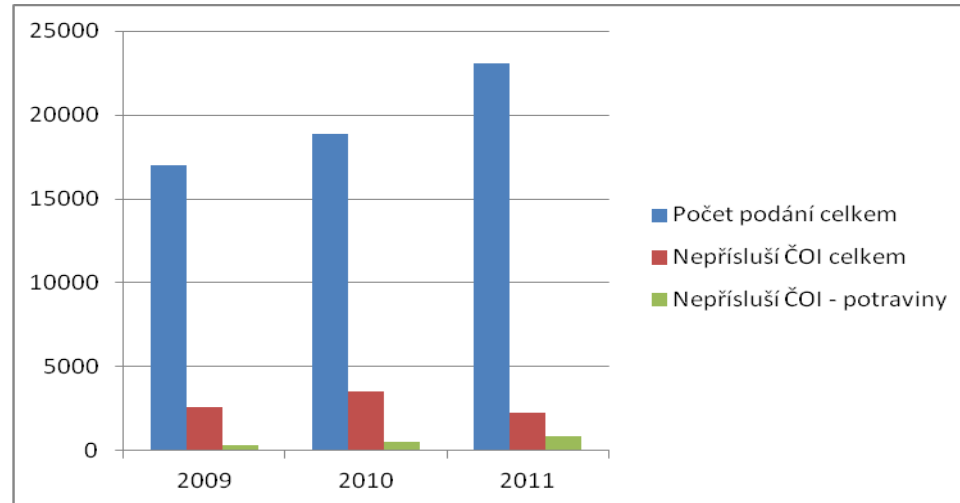
Podněty ke kontrole

Tabulka 8: Podání spotřebitelů - ČOI

Rok	Počet podání celkem	Nepřísluší ČOI celkem	Nepřísluší ČOI podíl v %	Nepřísluší ČOI - potraviny	Potraviny podíl v %
2009	17009	2559	15 %	288	2 %
2010	18893	3535	19 %	546	3 %
2011	23057	2287	10 %	844	4 %

zdroj dat: www.coi.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

Graf 5: Podání spotřebitelů - ČOI

zdroj dat: www.coi.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

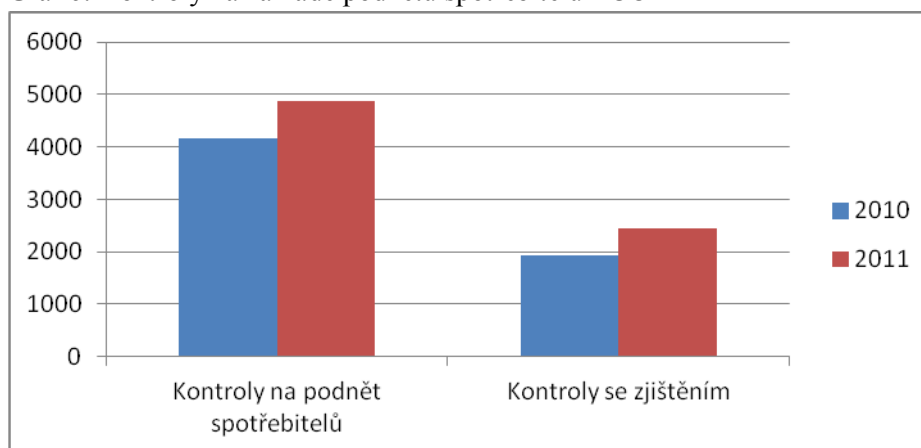
²²³ Výroční zpráva 2011 [online]. [cit. 2012-09-10] Dostupné z: <http://www.coi.cz/cz/o-coi/vyrocnizpravy/vyrocnizpravy-o-cinnosti-coi/>

Tabulka 9: Kontroly na základě podnětů spotřebitelů - ČOI

Rok	Kontroly na podnět spotřebitelů	Kontroly se zjištěním	Podíl kontrol se zjištěním
2010	4168	1929	46,3 %
2011	4873	2442	50,1 %

zdroj dat: www.coi.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

Graf 6: Kontroly na základě podnětů spotřebitelů - ČOI

zdroj dat: www.coi.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

Příloha č. 6: Výsledky dozorové činnosti Státní zemědělské a potravinářské inspekce

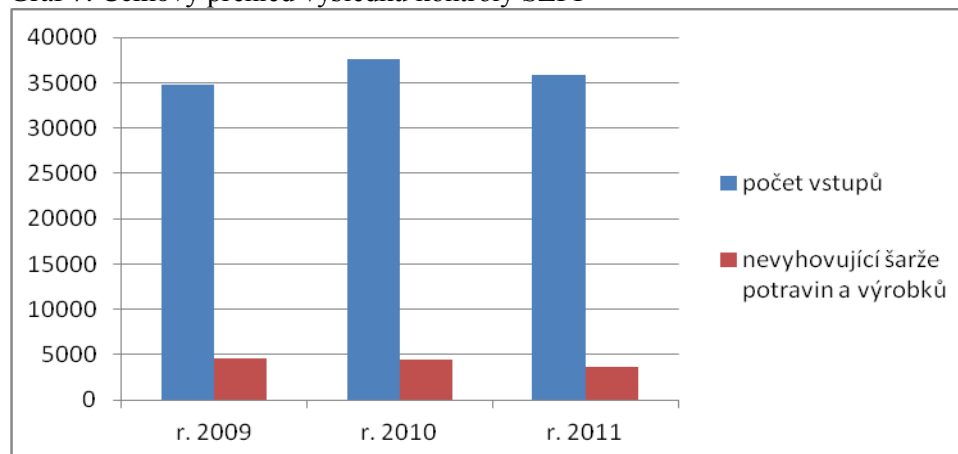
Celkový přehled výsledků kontroly

Tabulka 10: Celkový přehled výsledků kontroly SZPI

	počet vstupů	nevyhovující šarže potravin a výrobků	nevyhovující šarže potravin a výrobků v %
r. 2009	34806	4581	13,2 %
r. 2010	37536	4483	11,9 %
r. 2011	35871	3634	10,1 %

zdroj dat: www.szpi.gov.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

Graf 7: Celkový přehled výsledků kontroly SZPI

zdroj dat: www.szpi.gov.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

Inspektoři SZPI provedou ročně kolem 35 000 kontrolních vstupů (v r. 2009 bylo provedeno 34 806 vstupů, v r. 2010 provedli inspektoři SZPI celkem 37 536 vstupů a v r. 2011 to bylo 3 5871 vstupů). Podíl nevyhovujících šarží potravin a výrobků zjištěných při kontrolách přesahuje 10 % (13,2 % v r. 2009, 11,9 % v r. 2010 a 10,1 % v r. 2011). Snížení podílu nevyhovujících šarží potravin a výrobků v r. 2011 souvisí s nižším počtem zjištění u výrobců (v r. 2011 bylo u výrobců zjištěno 207 (5,7 %) nevyhovujících šarží, v r. 2010 to bylo 358 (8 %) a v r. 2009 bylo zjištěno 331 (7,2 %) šarží).²²⁴

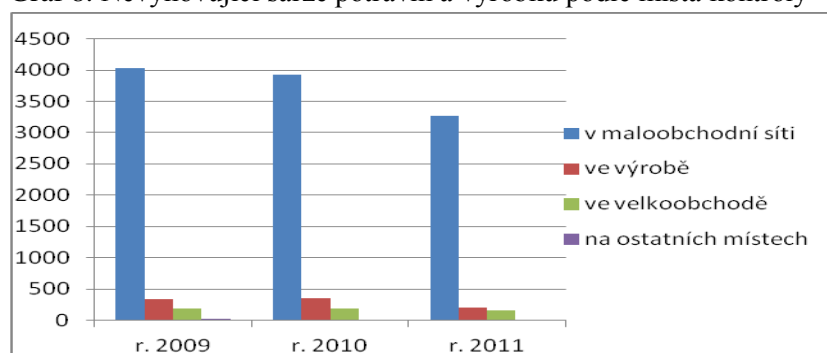
²²⁴ Výroční zpráva 2009 [online]. Publikováno 18.02.2010 [cit. 2012-09-10], Výroční zpráva 2010 [online]. Publikováno 23.03.2011 [cit. 2012-09-10] a Výroční zpráva 2011 [online]. Publikováno 27.02.2012 [cit. 2012-09-10]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1036091&docType=ART&nid=11386>

Tabulka 11: Nevyhovující šarže potravin a výrobků podle místa kontroly

	r. 2009		r. 2010		r. 2011	
	počet	podíl v %	počet	podíl v %	počet	podíl v %
v maloobchodní síti	4037	88,1 %	3927	87,6 %	3268	89,9 %
ve výrobě	331	7,2 %	358	8,0 %	207	5,7 %
ve velkoobchodě	189	4,1 %	189	4,2 %	157	4,3 %
na ostatních místech	24	0,5 %	9	0,2 %	2	0,1 %
celkem	4581	100,0 %	4483	100,0 %	3634	100,0 %

zdroj dat: www.szpi.gov.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

Graf 8: Nevyhovující šarže potravin a výrobků podle místa kontroly

zdroj dat: www.szpi.gov.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

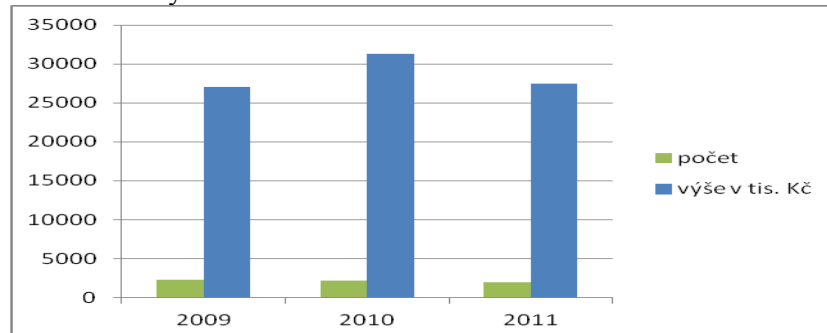
Pokuty

Tabulka 12: Pokuty udělené SZPI v období 2009 – 2011

Rok	Sankce ve správním řízení	
	počet	výše v Kč
2009	2247	27050896
2010	2178	31247222
2011	1998	27439100

zdroj dat: www.szpi.gov.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

Graf 9: Pokuty udělené SZPI v období 2009 – 2011

zdroj dat: www.szpi.gov.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

Na základě provedených kontrol v rámci své dozorové činnosti uložila SZPI v r. 2009 celkem 2 247 pokut v souhrnné výši 27 050 896,- Kč. V r. 2010 bylo uloženo 2 178 pokut, což je ve srovnání s r. 2009 o 69 (3 %) pokut méně než v r. 2009. Celková výše uložených pokut, která v r. 2010 činila 31 247 222,- Kč, se naopak o 4 196 326,- Kč (15,5 %) zvýšila. Toto zvýšení SZPI vysvětluje ukládáním vyšších částek pokut. V r. 2011 bylo ve správním řízení uděleno celkem 1 998 pokut, tj. o 180 (8 %) méně než v předchozím roce a o 249 (11,4 %) méně než v r. 2009. Celková výše pokut udělených v r. 2011 byla 27 439 100,- Kč, tedy o 3 808 122,- Kč (12 %) méně oproti r. 2010, ale o 388 204,- Kč (1,4 %) více než v r. 2009.²²⁵

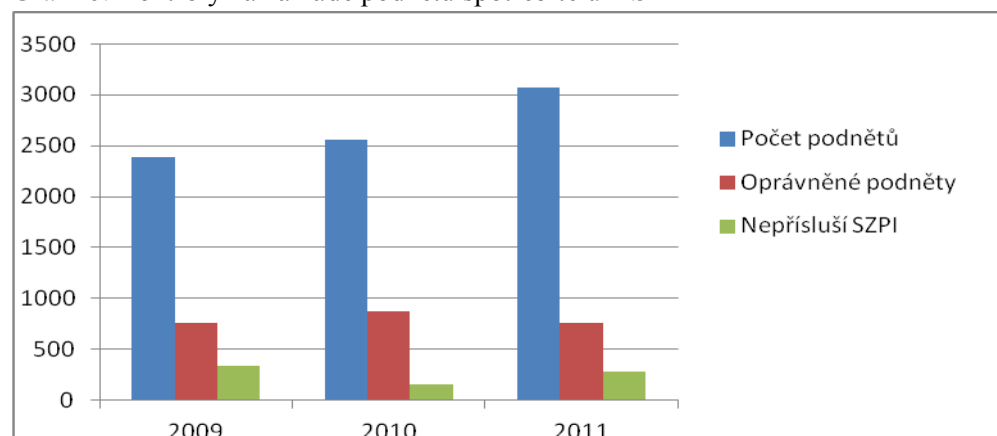
Podněty ke kontrole

Tabulka 13: Kontroly na základě podnětů spotřebitelů - SZPI

Rok	Počet podnětů	Oprávněné podněty	Podíl oprávněných podnětů	Nepřísluší SZPI	Nepřísluší SZPI podíl v %
2009	2383	756	31,7 %	338	14 %
2010	2563	868	33,9 %	152	6 %
2011	3076	756	24,6 %	274	9 %

zdroj dat: www.szpi.gov.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

Graf 10: Kontroly na základě podnětů spotřebitelů – SZPI

zdroj dat: www.szpi.gov.cz; vlastní zpracování autorkou diplomové práce

²²⁵ Výroční zpráva 2009 [online]. Publikováno 18.02.2010 [cit. 2012-09-10] , Výroční zpráva 2010 [online]. Publikováno 23.03.2011 [cit. 2012-09-10] a Výroční zpráva 2011 [online]. Publikováno 27.02.2012 [cit. 2012-09-10]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1036091&docType=ART&nid=11386>

Příloha č. 7: Interview s Ing. Marií Vilímovou z ústředního inspektorátu ČOI, technického oddělení, sekce techniky, mezinárodní spolupráce, služeb a ochrany spotřebitele

Jaké typy kontrol ČOI provádí a jaký je princip plánování kontrolní činnosti?

Kontroly jsou prováděny podle plánu kontrolní činnosti a dále operativně na základě podnětu ke kontrole. Ústřední inspektorát ČOI sestavuje plán kontrolní činnosti, ve kterém stanoví oblasti celoroční kontrolní činnosti, a jednotlivé inspektoráty následně zaměřují své kontroly dle tohoto plánu a zároveň provádějí vlastní kontrolní akce a operativní kontroly.

Mohla byste stručně popsat průběh kontroly?

Při kontrole poctivosti prodeje se nejprve provede kontrolní nákup. Při kontrole bezpečnosti výrobku se odebere vzorek výrobku, který je následně poslán k posouzení v akreditované laboratoři. Odebraný vzorek je kontrolován osobě na základě podané žádosti uhrazen, o této skutečnosti inspektoři kontrolovanou osobu poučí. Pokud výrobek nesplní stanovené požadavky, nemá kontrolovaná osoba na proplacení odebraného vzorku výrobku nárok a zároveň uhradí také provedený laboratorní. Další postup závisí na výsledku kontrolních zjištění. O průběhu kontroly je sepsán protokol.

Jaký je tedy postup v případě zjištění nedostatků?

To závisí na závažnosti zjištěných nedostatků. Může to být řešeno domluvou, blokovou pokutou nebo zahájením správního řízení. K odstranění nedostatků je kontrolované osobě uložen termín.

Jakým způsobem je kontrolováno odstranění zjištěných nedostatků?

Pokud to lze, odstraní se nedostatky hned na místě. V případě uložení termínu inspektoři odstranění nedostatků následně zkontrolují. Jestliže kontrolovaná osoba nesplní uložená opatření, přistoupí se k zahájení správního řízení.

Kdo rozhoduje o výši pokuty?

Ředitel inspektorátu

Kolik inspektorů většinou provádí kontrolu a jaký je systém rozdělování inspektorů ke kontrolním akcím (účastní se např. společných kontrol stále stejná dvojice inspektorů, provádí následnou kontrolu u stejného subjektu většinou stejní inspektoři)?

Kontrolu provádí zpravidla dva inspektoři, kteří jsou samozřejmě prostřídáváni (v rámci své specializace na určitou oblast), a to nejen při kontrolách v působnosti svého inspektorátu, ale dochází i ke střídání inspektorů mezi jednotlivými inspektoráty.

Provádí se kontroly bez upozornění nebo je kontrolovaná osoba předem informována?

Kontroly se provádí bez upozornění. Předem jsou ohlašovány pouze kontroly prováděné u výrobců, kdy je potřeba předem připravit potřebnou dokumentaci a zároveň je třeba, aby byla kontrole přítomna kompetentní osoba. Takové kontroly trvají několik dní.

Byly zjištěny i případy, kdy se někdo za inspektory falešně vydával (jako např. případ falešných inspektorek ČOI z r. 2004²²⁶ nebo nedávný případ falešné inspektorky SZPI²²⁷). Ověřují si kontrolované osoby pravost průkazu inspektora?

Ano, kontrolované osoby si často telefonicky ověřují, zda je konkrétní inspektor zaměstnancem ČOI.

Jak jsou kontroly vnímány ze strany kontrolovaných osob? Dávají např. najevo, že je zdržujete?

Tak toto záleží na individuální situaci a konkrétním přístupu. Většinou chápou kontrolované osoby prováděnou kontrolu jako daný fakt. Postoj kontrolovaných osob může například také ovlivnit situace, kdy následující den nebo v jednom týdnu u nich proběhne kontrola prováděná různými dozorovými orgány.

V případě, že je kontrola na podnět, za jak dlouho od podání podnětu se kontrola uskuteční?

Opět záleží na konkrétní situaci. Ve velmi závažných případech je kontrola provedena operativně. Méně závažné případy jsou zařazeny do aktuálního kontrolního plánu, který je pro jednotlivé inspektory sestavován většinou týden dopředu. Maximální lhůta je 30 dní.

Stává se, že ČOI je doručeno podání, které patří do kompetence jinému dozorovému orgánu. Jak dlouho trvá, než je takové podání přeposláno a doručeno správně?

Příslušní pracovníci přeposílají nesprávně doručená podání operativně kompetentnímu orgánu. Je však nutno započítat dobu oběhu dokladů v rámci ČOI, což je asi 3 – 4 dny.

²²⁶ Blíže viz článek Inspektoři ČOI narazili na falešné inspektorky [online]. Publikováno 26.10.2004 [cit. 2012-10-05]. dostupné z: http://www.qmprofi.cz/33/inspektori-coi-narazili-na-falesne-inspektorky-uniqueidgOkE4NvrWuOKaQDKuox_ZzYmp_d9zvlNceGFFyLDbqY/?sekce=34

²²⁷ Blíže viz článek Upozornění: falešná inspektorka ve Středočeském kraji [online]. Publikováno 09.07.2012 [cit. 2012-10-05]. dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1038754&docType=ART&nid=11343>

Příloha č. 8: Dotazník

Informovanost občanů ČR o dozorových pravomocech ČOI a SZPI

Dobrý den,

jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze, Provozně ekonomické fakulty a ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku na téma: „Informovanost občanů ČR o dozorových pravomocech České obchodní inspekce a Státní zemědělské a potravinářské inspekce“, který bude podkladem pro zpracování mé diplomové práce. Cílem dotazníku je zjistit, zda lidé sledují činnost těchto dvou významných orgánů státního dozoru v oblasti ochrany spotřebitele a zda znají jejich kompetence.

Dotazník je určen všem občanům ČR a je zcela anonymní.

Předem děkuji za Váš čas a co nejpřesnější vyplnění.

Jarmila Matějčková

1) Sledujete informace o nebezpečných výrobcích?

- sleduji pravidelně
- sleduji občas
- nesleduji, protože nevím, kde je hledat
- nesleduji, nezajímají mne

2) Sledujete informace o nekvalitních potravinách?

- sleduji pravidelně
- sleduji občas
- nesleduji, protože nevím, kde je hledat
- nesleduji, nezajímají mne

3) V případě, že tyto informace sledujete, kde je nejčastěji získáváte?

- Média, denní tisk
- Odborný tisk
- Internet
- Jinde (uveďte kde).....

4) Kde by pro Vás tyto informace byly nejdostupnější?

- Média, denní tisk
- Odborný tisk
- Internet
- Jinde (uveďte kde).....

5) Víte, které z uvedených činností jsou v dozorové pravomoci České obchodní inspekce? (možno více odpovědí)

- Kontrola cen a poctivosti prodeje
- Kontrola mléčných výrobků v obchodní síti
- Kontrola masných výrobků v obchodní síti
- Kontrola potravin rostlinného původu
- Kontrola tabákových výrobků
- Kontrola dodržování podmínek stanovených k zabezpečení jakosti zboží nebo výrobků (kromě potravin)
- Kontrola dodržování povinností stanovených právními předpisy při sjednávání spotřebitelského úvěru
- Nevím

6) Víte, které z uvedených činností jsou v dozorové pravomoci Státní zemědělské a potravinářské inspekce? (možno více odpovědí)

- Kontrola cen a poctivosti prodeje
- Kontrola mléčných výrobků v obchodní síti
- Kontrola masných výrobků v obchodní síti
- Kontrola potravin rostlinného původu
- Kontrola tabákových výrobků
- Kontrola dodržování podmínek stanovených k zabezpečení jakosti zboží nebo výrobků (kromě potravin)
- Kontrola dodržování povinností stanovených právními předpisy při sjednávání spotřebitelského úvěru
- Nevím

7) Ovlivnilo by zveřejňování informací o výrobcích a prodejcích, u kterých orgány dozoru zjistily nedostatky v dodržování zákonných požadavků na výrobky nebo potraviny, Váš nákup výrobků nebo potravin?

- Neovlivnilo
- Ovlivnilo (u takovýchto prodejců nebo výrobců bych již nenakupoval/a)
- Ovlivnilo částečně (dále bych u nich nakupoval/a, ale při nákupu bych byl/a opatrnější)
- Nevím

8) Ovlivnilo by zveřejňování informací o pokutách, které byly na základě kontrolní činnosti orgánů dozoru uděleny jednotlivým výrobcům nebo prodejcům za nedostatky v dodržování zákonných požadavků na výrobky nebo potraviny, Váš nákup výrobků nebo potravin?

- Neovlivnilo

- Ovlivnilo (u takovýchto prodejců nebo výrobců bych již nenakupoval/a)
- Ovlivnilo částečně (dále bych u nich nakupoval/a, ale při nákupu bych byl/a opatrnější)
- Nevím

9) Víte, jakým způsobem lze podat orgánům dozoru podnět k provedení kontroly? (možno více odpovědí)

- Formou dopisu
- Faxem
- Telefonicky
- Prostřednictvím e-podatelný
- Prostřednictvím datové schránky
- Všemi výše uvedenými způsoby
- Nevím

10) Navštívil/a jste někdy webové stránky České obchodní inspekce?

- Nikdy
- Navštěvuji pravidelně
- Navštěvuji občas

11) Navštívil/a jste někdy webové stránky Státní zemědělské a potravinářské inspekce?

- Nikdy
- Navštěvuji pravidelně
- Navštěvuji občas

12) Jaké informace na těchto webových stránkách nejčastěji hledáte? (možno více odpovědí)

- Informace týkající se závadných potravin
- Informace týkající se nebezpečných nebo nevyhovujících výrobků
- Informace týkající se aktuálních právních předpisů
- Rady v oblasti nákupu
- Jak podat podnět ke kontrole
- Jiné

Sociodemografické údaje:

1) Pohlaví

- Muž
- Žena

2) Věková kategorie

- 15 – 25
- 26 – 35
- 36 – 45
- 46 – 55
- 56 – 65
- 66 a více

3) Nejvyšší ukončené vzdělání

- Základní
- Vyučen/a
- Středoškolské s maturitou
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

4) Sociální postavení

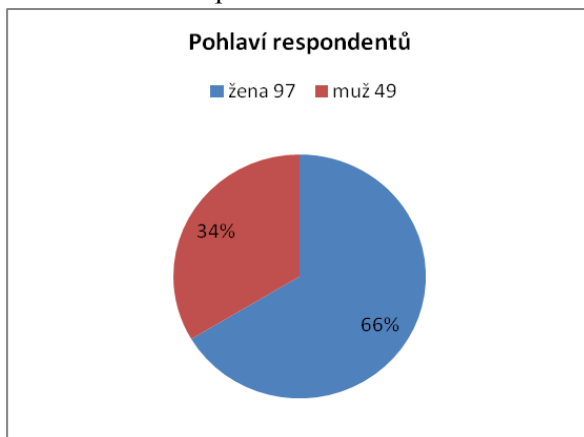
- Student
- V domácnosti/mateřská nebo rodičovská dovolená
- Zaměstnanec
- Nezaměstnaný
- Podnikatel
- V důchodu
- Jiné.....

5) Velikost místa bydliště

- Do 5 tisíc obyvatel
- 5 - 20 tisíc obyvatel
- 21 – 50 tisíc obyvatel
- 51 – 100 tisíc obyvatel
- Více než 100 tisíc obyvatel

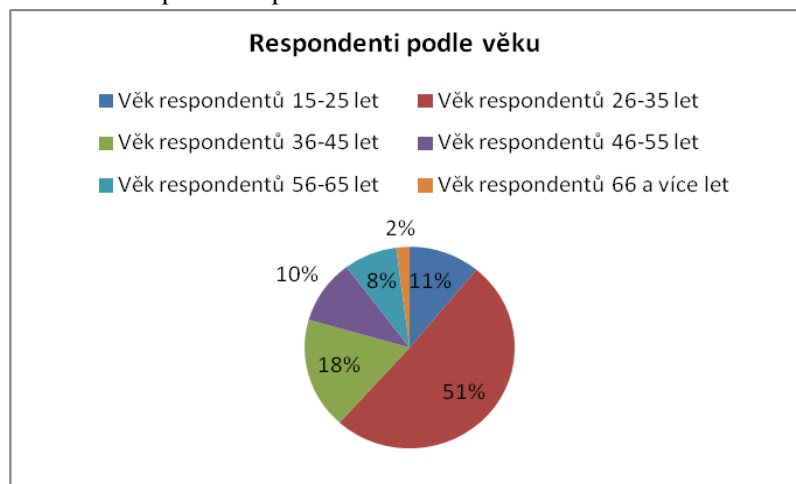
Příloha č. 9: Grafické zobrazení vyhodnocení dotazníku

Graf 11: Pohlaví respondentů

zdroj: vlastní

Graf 12: Respondenti podle věku

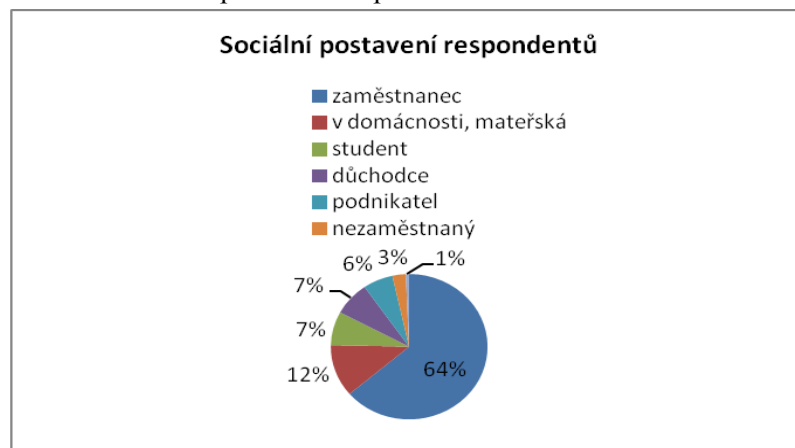
zdroj: vlastní

Graf 13: Respondenti podle vzdělání

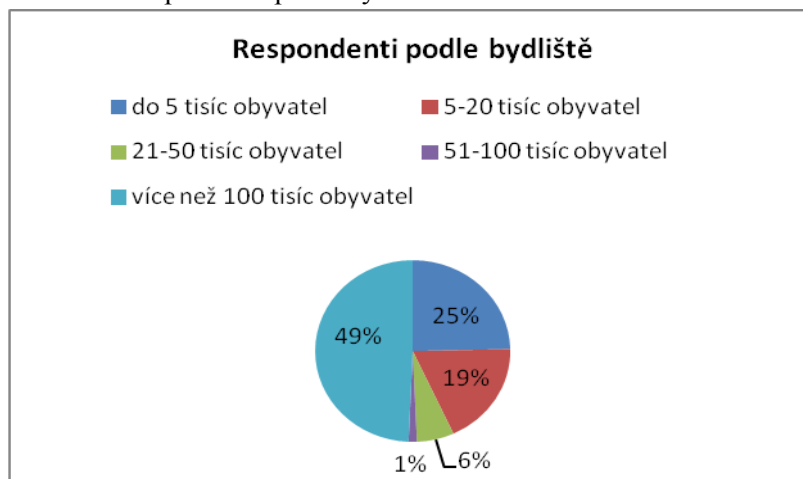
zdroj: vlastní

Graf 14: Sociální postavení respondentů

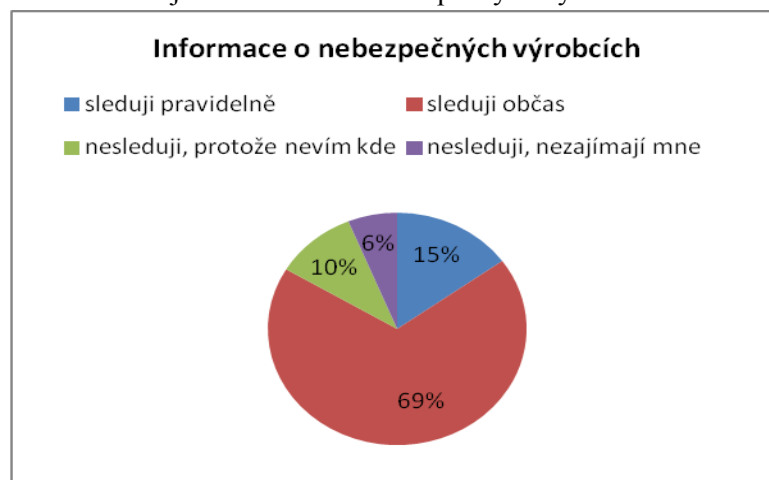
zdroj: vlastní

Graf 15: Respondenti podle bydliště

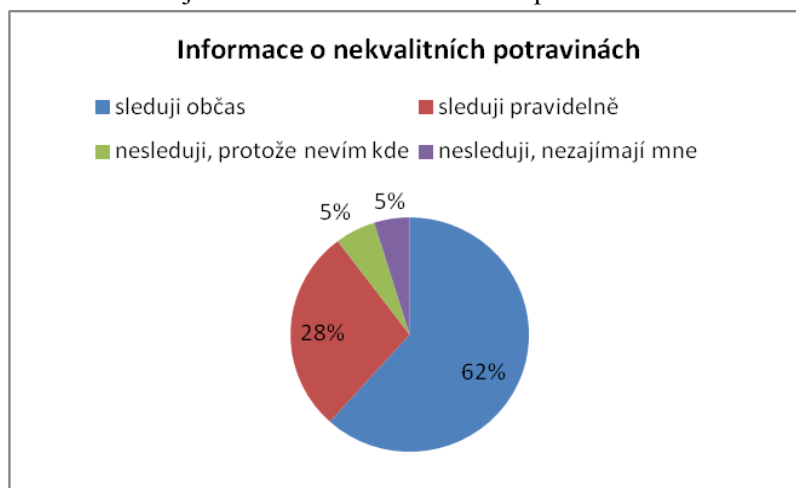
zdroj: vlastní

Graf 16: Sledujete informace o nebezpečných výrobcích?

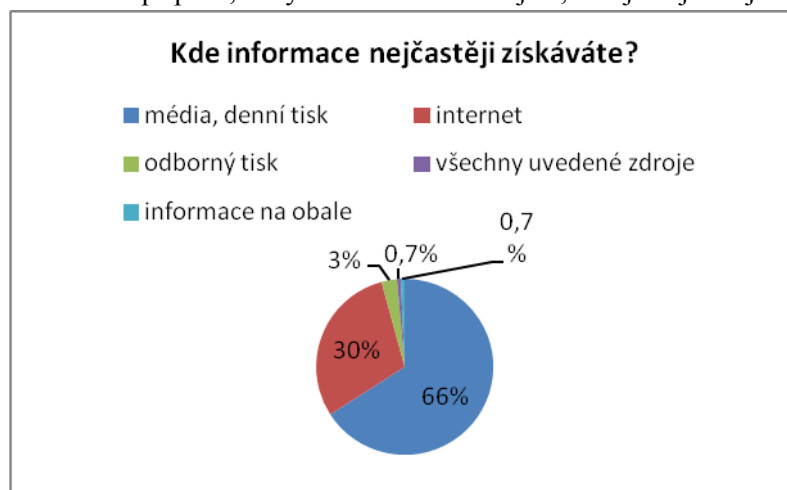
zdroj: vlastní

Graf 17: Sledujete informace o nekvalitních potravinách?

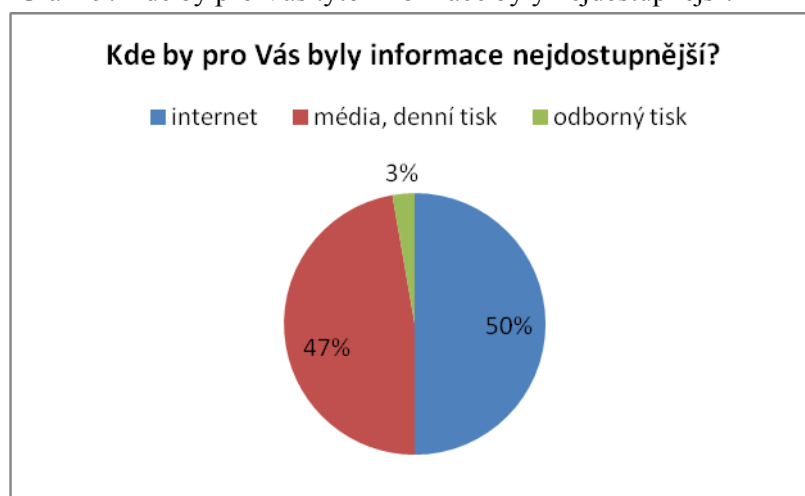
zdroj: vlastní

Graf 18: V případě, že tyto informace sledujete, kde je nejčastěji získáváte?

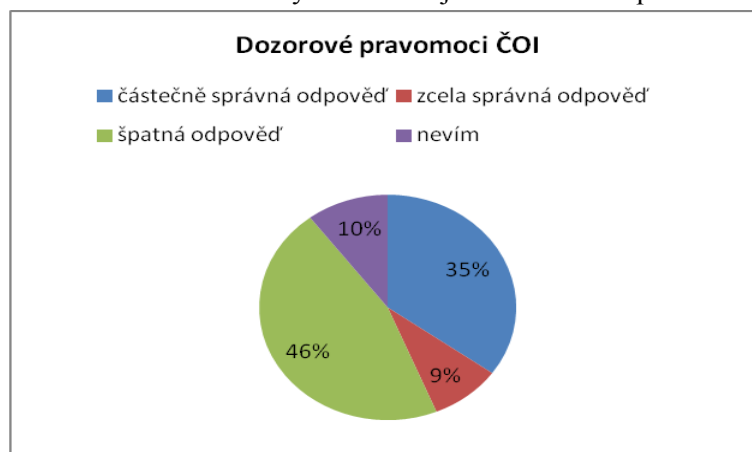
zdroj: vlastní

Graf 19: Kde by pro Vás tyto informace byly nejdostupnější?

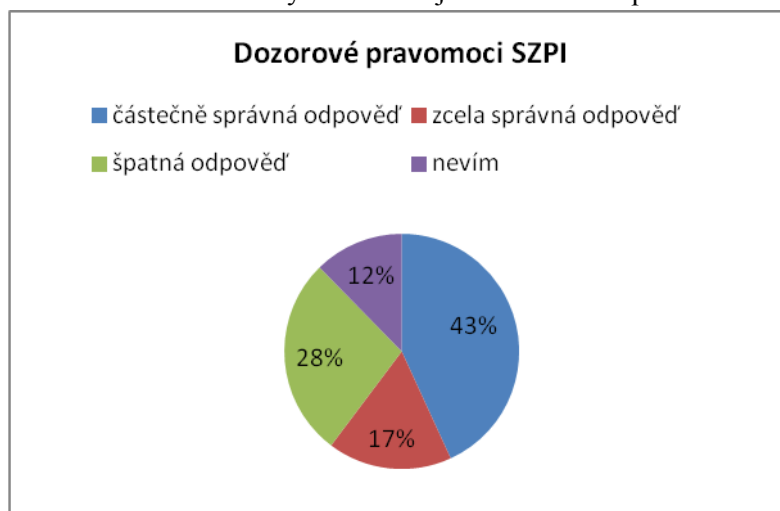
zdroj: vlastní

Graf 20: Které z uvedených činností jsou v dozorové pravomoci ČOI?

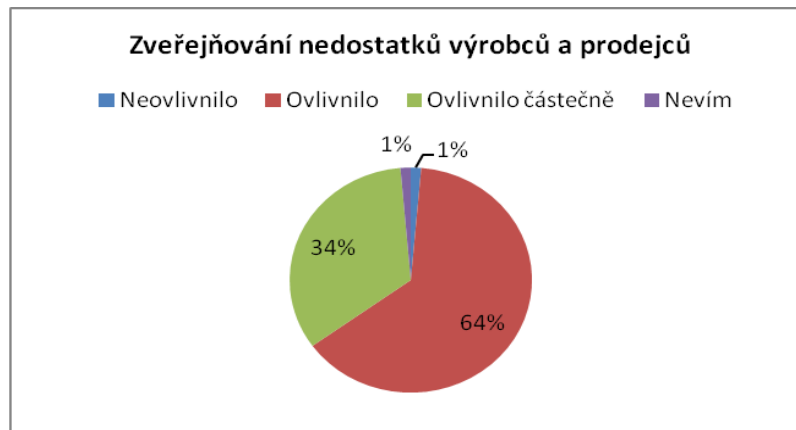
zdroj: vlastní

Graf 21: Které z uvedených činností jsou v dozorové pravomoci SZPI?

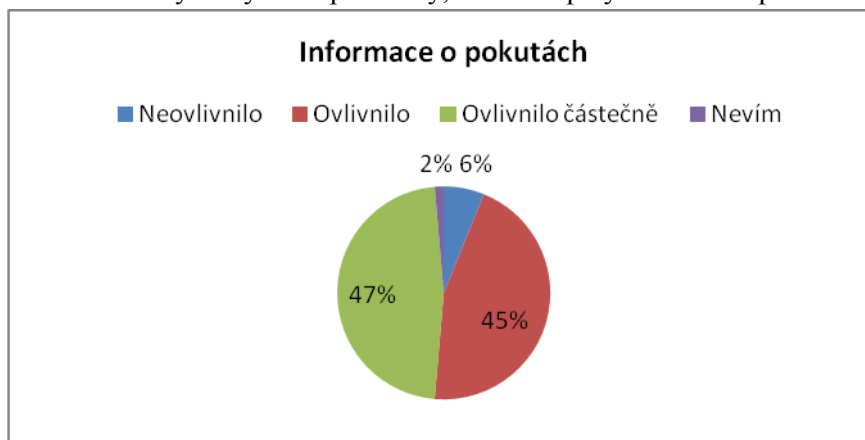
zdroj: vlastní

Graf 22: Ovlivnilo by zveřejňování informací o výrobcích a prodejcích, u kterých orgány dozoru zjistily nedostatky v dodržování zákonných požadavků na výrobky nebo potraviny, Váš nákup výrobků nebo potravin?

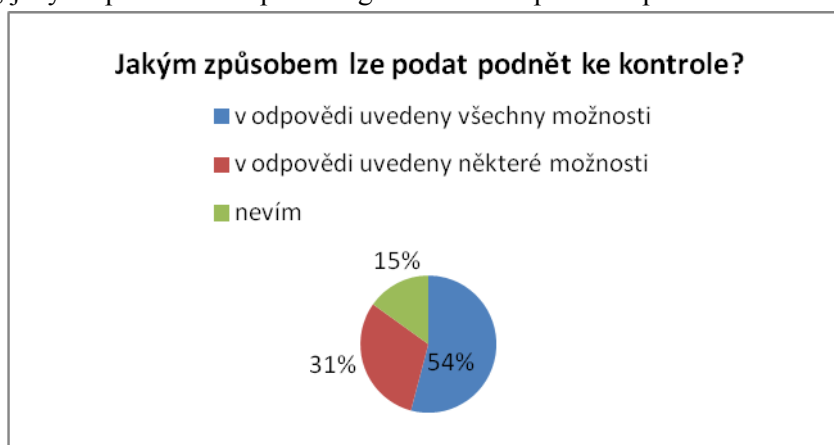
zdroj: vlastní

Graf 23: Ovlivnilo by zveřejňování informací o pokutách, které byly na základě kontrolní činnosti orgánů dozoru uděleny jednotlivým výrobcům nebo prodejčům za nedostatky v dodržování zákonných požadavků na výrobky nebo potraviny, Váš nákup výrobků nebo potravin?

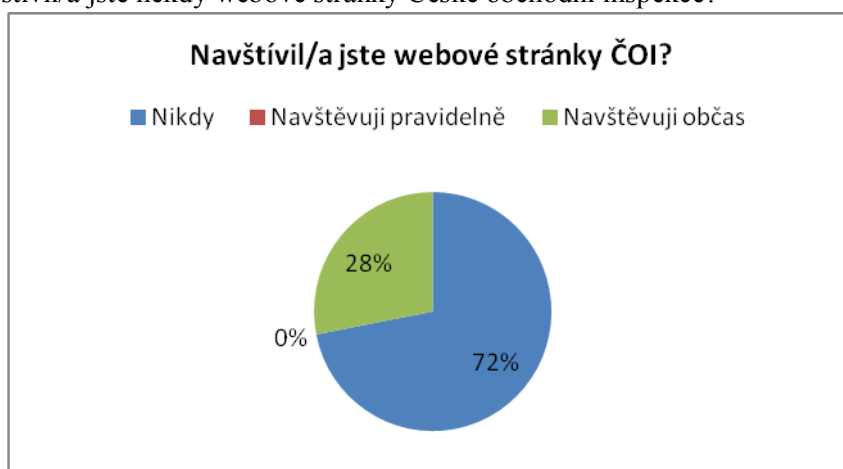
zdroj: vlastní

Graf 24: Víte, jakým způsobem lze podat orgánům dozoru podnět k provedení kontroly?

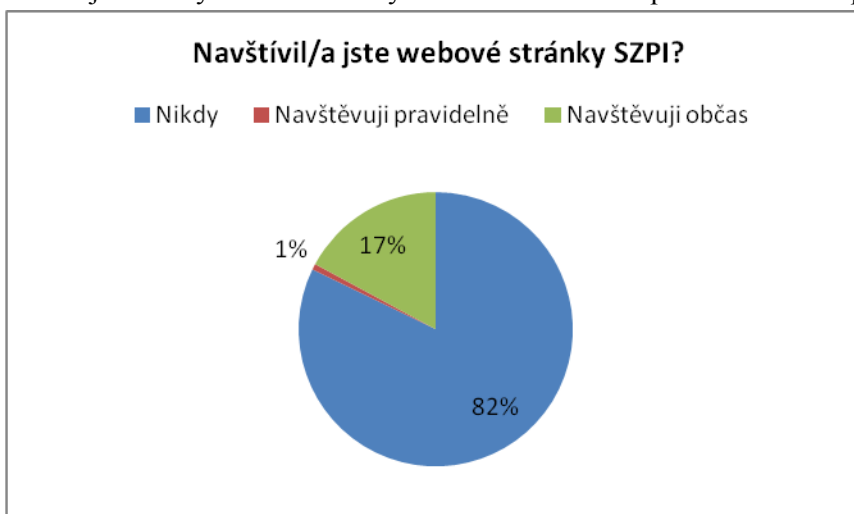
zdroj: vlastní

Graf 25: Navštívil/a jste někdy webové stránky České obchodní inspekce?

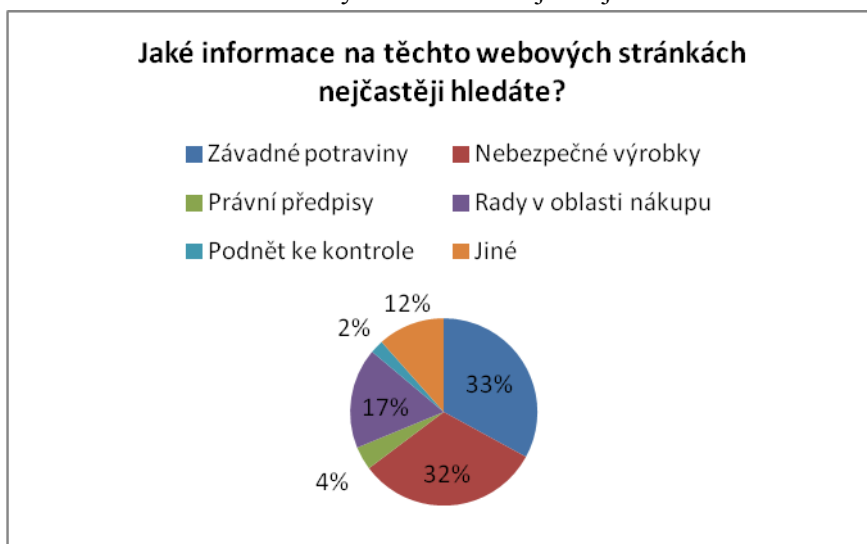
zdroj: vlastní

Graf 26: Navštívil/a jste někdy webové stránky Státní zemědělské a potravinářské inspekce?

zdroj: vlastní

Graf 27: Jaké informace na těchto webových stránkách nejčastěji hledáte?

zdroj: vlastní

Příloha č. 10: Vzor protokolu o výsledku kontroly SZPI

**Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Kvetná 13, 602 00 Brno
inspektorát v Praze, Za Opravnou 300/6, 15006 Praha 5, tel: 257 199 511, fax: 257 199 530**

Výtisk č. 1

Kód akce: P11

Protokol č. P071-10564/08

O výsledku kontroly dodržování povinnosti při uvádění potravin do oběhu

Kontrola byla provedena podle zákona č. 146/2002 Sb. o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění pozdějších předpisů, a kontrolované osoby.

Kontrolovaná osoba: [REDAKCE]

Sídlo (bydliště): [REDAKCE]

Provozovna: [REDAKCE]

IČ/OP: [REDAKCE]

Zaměstnanec, jemuž bylo oznámeno zahájení kontroly: [REDAKCE]

Kontrola byla provedena zaměstnanci SZPI, kteří se prokázali služebními průkazy a pověřením k výkonu kontrolní činnosti: [REDAKCE]

Kontrola byla provedena: 21.07.2008 Čas zahájení kontroly: 8:00 Čas ukončení kontroly: 15:00

Zaměstnanec přítomný provedení kontroly: [REDAKCE] vedoucí filiálky

Při kontrole byl přítomen zástupce kontrolované osoby.

Při kontrole bylo zjištěno:

Údaje o kontrolované osobě byly vypsány z předloženého Výpisu z obchodního rejstříku, který je přílohou tohoto protokolu. Poslední kontrola v této prodejně byla provedena 6.12. 2006. Protokolem P051-10687/06 nebylo uloženo žádné opatření.

Kontrola provedená dne 21.7. 2009 byla zaměřena na:

- dodržování nařízení č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin,
- dodržování nařízení č. 853/2004, o hygieně potravin,
- dodržování zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů,

Podnik kontrolované osoby je potravinářská se samoobslužným způsobem prodeje. K prodeji zde byly kromě čerstvého O a Z, brambor a nebaleného pečiva a chleba nabízeny výhradně potraviny balené v provozovně výrobce. Podnik kontrolované osoby sestává z prodejní plochy a zázemí - skladů, spojovacích chodeb, denní místnosti, sociálního zařízení, kanceláře a zastřešené rampy.

Potraviny balené v provozovně výrobce byly k prodeji nabízeny ze samoobslužných čistých regálů, nebalené pekařské výrobky z čistých pekařských přepravků. V oddělení pečiva byly k dispozici mikrotenové sáčky a nerezové podávací kleště.

TEPLOTNÍ ÚCHOVA POTRAVIN

Potraviny vyžadující úchovu v prostředí s řízenou teplotou byly uloženy při vyhovujících teplotách deklarovaných na obalech potravin nebo daňových dokladů (faktury, dodací listy)

V době kontroly bylo digitálním teploměrem Testo 105 s platnou kalibrací do 31.12. 2008 provedeno měření, při kterém byly zjištěny vyhovující teploty deklarované výrobci

- chladič samoobslužný pult s balenými mléčáranskými výrobky, knedlíky a vejci (+5,1,+5,4 a +5,8°C),
- chladič skladovací box v zázemí prodejny s masnými a mléčnými výrobky (+3,2,+3,2 a +3,6°C),
- mrazicí samoobslužný box s drůbeží (-19,2,-19,4,-19,8°C),
- mrazicí samoobslužný box se zeleninou a bramborovými výrobky (-19,2,-19,4,-19,8°C)
- mrazicí samoobslužný box se smetanovými krémy (-20,2,-20,8,-20,6°C)

KONTROLA HYGIENICKÝCH PODMÍNEK A OCHRANA PŘED KONTAMINACÍ

Při této kontrole bylo zjištěno, že kontrolovaná osoba neudržovala provozovnu v čistotě a dobrém stavu a nezajistila možnost kontaminace živočišnými škůdci, resp. hlodavci. Byly zjištěny následující hygienické nedostatky.

PRODEJNÍ ČÁST PROVOZOVNÝ: V úseku pečiva byly zjištěny staré rohlíky napadané za přepravkami. Jinak prodejní část podniku přístupná zákazníkům byla udržovaná v čistotě a dobrém technickém stavu. Rohlíky byly během zlikvidovány vyhozením do

P071-10564/08: Strana 1 z 3

ZÁZEMÍ PROVOZOVNY: Povrchy stěn ve spojovací chodbě a skaldech byly na několika místech porušené a otlučené, vodorovné plochy parapety pod okny ve skladě pokryty vrstvou prachu. Zhruba ve výšce tři metry od podlahy, v celém zázemí prodejny vedlo klasické kovové potrubí, obalené plstěnou izolací výrazně znečištěnou starým prachem. Okna v zázemí byla špinavá zaprášená. V zázemí byl celkový nepořádek a nahromaděné odpadky.

ZÁZEMÍ PROVOZOVNY SUTERÉN: Tyto prostory nebyly kontrolovanou osobou využívány jako potravinářské prostory. Prostory byly ale bezprostřední součástí podniku volně přístupné zaměstnancům. Do těchto prostor bylo možno sejít po schodech. V těchto prostorách se nacházely strojovny a různé rozvody využívané pro provoz podniku. Tyto prostory nebyly udržovány, byly zde nahromaděny nepotřebné předměty a odpadky všeho druhu. V těchto prostorách nefungovala světlá a podrobnou kontrolu v těchto prostorách, nebylo možno provést.

Z výše uvedeného zjištění vyplývá, že kontrolovaná osoba ██████████ nezajistila požadavky přílohy II kapitoly I odstavce 1 nařízení č. 852/2004 o hygieně potravin a tím porušila ustanovení kapitoly II článku 4 odstavce 2 citovaného nařízení.

Při kontrole bylo dále zjištěno, že v kóji pro přepravu vodních melounů byly ve vyřazených plodech kusy od hlodavců. Přítomnost škludů v podniku byla tak prokázána.

Z výše uvedeného zjištění vyplývá, že kontrolovaná osoba ██████████ nezajistila požadavky přílohy II kapitoly I odstavce 2 písm. c) nařízení, tím porušil ustanovení kapitoly II článku 4 odstavce 2 nařízení.

Z důvodu zjištění výskytu hlodavců v podniku zároveň vyplývá, že kontrolovaná osoba ██████████ nezavedla ve svém podniku odpovídající postupy pro regulaci škůdců a tím porušila ustanovení §3 odst. 1 písm. h) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů.

Z důvodu výše uvedených zjištění bylo společnosti ██████████ uloženo opatření k odstranění zjištěných nedostatků č. P071-10564/08/D, které je přílohou tohoto protokolu.

Jiné hygienické nedostatky nebyly v provozovně zjištěny. V provozovně byl dostatečný počet umyvadel s přívodem teplé a studené vody. Pro zaměstnance byly u umyvadel k dispozici papírové ručníky a mýdlo. Kromě výše uvedených znečištěných povrchů nebyly zjištěny jiné nedostatky. Povrchy podlah, stěn a stropů, oken a dveří byly bez nežádoucích plísní a nečistot. Pro zaměstnance byly v provozovně dva záchody s přirozeným větráním. Úklidové a mycí prostředky jsou uloženy v k tomu určené úklidové místnosti. Tekuté odpady z umyvadel, dřezu, WC byly napojeny na veřejnou kanalizaci. Pevné odpady byly tříděny a ukládány do uzavíratelných kontejnerů.

KONTROLA OZNAČOVÁNÍ POTRAVIN A TABÁKOVÝCH VÝROBKŮ

Potraviny byly v době kontroly řádně oznaženy údaji dle §6,7,8 zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů. Při kontrole lihovin bylo zjištěno, že každá lahev byla označena kontrolní páskou. Při kontrole cigaret bylo zjištěno, že každá krabička je opatřena tabákovou nálepkou s konečnou cenou pro spotřebitele. Kontrolní pásky lihovin i tabákové nálepky cigaret jevíly známky pravosti.

Kontrola dat použitelnosti a dat minimální trvanlivosti

Kontrola dat použitelnosti byla provedena u všech potravin podléhajících rychlé zkáze a namátkově u ostatních druhů potravin. U žádné potraviny nebylo zjištěno prošlé datum použitelnosti nebo minimální trvanlivosti.

Seznam příloh: Opatření č. P071-10564/08/D

inspektor

jméno, příjmení a funkce kontrolního pracovníka

podpis

S protokolem byl(a) v plném znění seznámen(a) a poučen(a) ve smyslu § 17 zák. č. 552/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů o právu podat písemné a zdůvodněné námitky k protokolu ve lhůtě 5 pracovních dnů ode dne seznámení na adresu inspektorátu a výtisk č. 2 převzat(a)

vedoucí filiálky

za kontrolovanou osobu (jméno, příjmení, funkce)

podpis

21.07.2008

datum seznámení a převzetí

Počet výtisků : 2

Výtisk č. 1 pro inspektorát v Praze

Výtisk č. 2 pro kontrolovanou osobu

Příloha č. 11: Vzor opatření SZPI

Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Květná 15, 603 00 Brno
inspektorát v Praze, Za Opravňou 300/6, 15006 Praha 5, tel: 257 199 511, fax: 257 199 530

Výtisk č.1

OPATŘENÍ č. P071-10564/08/D

Proto opatření je přílohou: P071-10564/08
Kontrolovaná osoba - IČ: -
Datum: 21.07.2008

I.

Podle ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění pozdějších předpisů, dle písm.:

c) ukládám opatření k odstranění zjištěných nedostatků (opatření, termín)

D01: Kontrolovaná osoba [redacted] zajistí úklid a vyčištění veškerých povrchů v celém zázemí podniku, včetně suterénních prostor, kde navíc provede osvětlení. Dále zajistí likvidaci staré plstěné izolace z vodovodního potrubí a zajistí, aby povrchy potrubí byly z nenasáklého a omyvatelného materiálu. **Termín splnění dle:** 31.07.2008

D02: Kontrolovaná osoba [redacted] zajistí likvidaci přítomných hlodavců v podniku a zavede účinnou regulaci škůdců. **Termín splnění dle:** 25.05.2008

Dle §11 písm. f) zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů, informaci o splnění opatření zašlete: 01.08.2008

II.

Poučení

Nesouhlasí-li kontrolovaná osoba s uloženým opatřením, může proti němu podle §5 ustanovení odst. 3 zákona č. 146/2002 Sb. podat námětky, nejpozději do tří pracovních dnů. Podané námětky nemají odkladný účinek. O podaných námětkách rozhodne ředitel inspektorátu ve lhůtě nejpozději do tří pracovních dnů od doručení námětek.

Za kontrolovanou osobu:

(jméno, podpis, pracovní zešitováno)

Za SZPI:

(jméno, podpis, razítko)

Strana 1 z 1

9 SEZNAM ZKRATEK

ČOI - Česká obchodní inspekce

ČR - Česká republika

ČZPI - Česká zemědělská a potravinářská inspekce

ES - Evropská společenství

SZPI - Státní zemědělská a potravinářská inspekce

z. č. - zákon číslo

10 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Vývoj právní úpravy dozorových pravomocí po roce 1989 – zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci.....	30
Tabulka 2: Vývoj právní úpravy dozorových pravomocí po roce 1989 – zákon č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci a zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci.....	35
Tabulka 3: Porovnání pravomocí inspektorů ČOI a SZPI.....	64
Tabulka 4: Vývoj počtu zaměstnanců ČOI.....	95
Tabulka 5: Vývoj počtu zaměstnanců SZPI.....	96
Tabulka 6: Počet kontrol provedených ČOI v období 2009 – 2011.....	104
Tabulka 7: Pokuty udělené ČOI v období 2009 – 2011.....	105
Tabulka 8: Podání spotřebitelů - ČOI.....	106
Tabulka 9: Kontroly na základě podnětů spotřebitelů – ČOI.....	107
Tabulka 10: Celkový přehled výsledků kontroly SZPI.....	108
Tabulka 11: Nevyhovující šarže potravin a výrobků podle místa kontroly.....	109
Tabulka 12: Pokuty udělené SZPI v období 2009 – 2011.....	109
Tabulka 13: Kontroly na základě podnětů spotřebitelů – SZPI.....	110

11 SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 : Vývoj počtu zaměstnanců ČOI.....	95
Graf 2: Vývoj počtu zaměstnanců SZPI.....	96
Graf 3: Počet kontrol provedených ČOI v období 2009 – 2011.....	104
Graf 4: Pokuty udělené ČOI v období 2009 – 2011.....	105
Graf 5: Podání spotřebitelů - ČOI.....	106
Graf 6: Kontroly na základě podnětů spotřebitelů – ČOI.....	107
Graf 7: Celkový přehled výsledků kontroly SZPI.....	108
Graf 8: Nevyhovující šarže potravin a výrobků podle místa kontroly.....	109
Graf 9: Pokuty udělené SZPI v období 2009 – 2011.....	109
Graf 10: Kontroly na základě podnětů spotřebitelů – SZPI.....	110
Vyhodnocení dotazníku:	
Graf 11: Pohlaví respondentů.....	117
Graf 12: Respondenti podle věku.....	117
Graf 13: Respondenti podle vzdělání.....	117
Graf 14: Sociální postavení respondentů.....	118
Graf 15: Respondenti podle bydliště.....	118
Graf 16: Sledujete informace o nebezpečných výrobcích?.....	118
Graf 17: Sledujete informace o nekvalitních potravinách?.....	119
Graf 18: V případě, že tyto informace sledujete, kde je nejčastěji získáváte?.....	119
Graf 19: Kde by pro Vás tyto informace byly nejdostupnější?.....	119
Graf 20: Které z uvedených činností jsou v dozorové pravomoci ČOI?.....	120
Graf 21: Které z uvedených činností jsou v dozorové pravomoci SZPI?.....	120
Graf 22: Ovlivnilo by zveřejňování informací o výrobcích a prodejcích, u kterých orgány dozoru zjistily nedostatky v dodržování zákonných požadavků na výrobky nebo potraviny, Váš nákup výrobků nebo potravin?.....	120
Graf 23: Ovlivnilo by zveřejňování informací o pokutách, které byly na základě kontrolní činnosti orgánů dozoru uděleny jednotlivým výrobcům nebo prodejcům za nedostatky v dodržování zákonných požadavků na výrobky nebo potraviny, Váš nákup výrobků nebo potravin?.....	121

Graf 24: Víte, jakým způsobem lze podat orgánům dozoru podnět k provedení kontroly?	121
Graf 25: Navštívil/a jste někdy webové stránky České obchodní inspekce?.....	121
Graf 26: Navštívil/a jste někdy webové stránky Státní zemědělské a potravinářské inspekce?.....	122
Graf 27: Jaké informace na těchto webových stránkách nejčastěji hledáte?.....	122